

2013 VE 2014 VERİLERİYLE

TÜRKİYE'DE VE BÖLGELER'DE GİRİŞİMCİLİK

GEM 2014

Doç. Dr. ESRA KARADENİZ

TEB

Değerli Paydaşlar,

Türk Ekonomi Bankası (TEB) ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) olarak, ülkemizin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmak üzere Küresel Girişimcilik Monitörü 2014 (Global Entrepreneurship Monitor-GEM) araştırmasını başarıyla tamamladık.

Geçtiğimiz yıl Türkiye’de ilkinin gerçekleştirdiğimiz ve bu yıl ilk defa bölgesel bazda ele aldığımız 2014 yılı raporumuzda, girişimcilik alanında dünyada gerçekleştirilmiş en kapsamlı araştırma sonuçlarını sizlerle paylaşıyoruz. Yeditepe Üniversitesi’nin akademik desteğiyle yürütülen Küresel Girişimcilik Monitörü 2014 araştırması ülkemizde girişimciliğin haritasını çıkaran ilk ve tek çalışma olmakla beraber, toplumun girişimcilik potansiyelini ortaya koyarak girişimcilik ekosisteminin paydaşlarına çok değerli veriler sunmaktadır. Araştırma aynı zamanda, girişimcilik alanında iş modellerimizi kurgulama ve planlama noktasında bize yol göstererek bu alanda yapılacak çalışmalara da ışık tutmaktadır.

Hem kamu kurumları hem de özel sektör kuruluşlarının destekleriyle ülkemizde girişimcilik ekosistemi her geçen yıl gelişerek büyümeye ve daha katma değerli projeleri hayata geçirmeye devam ediyor. Girişimcilik konusunda bir çekim merkezi haline gelen ülkemiz, genç ve dinamik nüfusu sayesinde ekonominin büyümesine önemli ölçüde katkı sağlıyor.

Ülkemizin katma değerli, sürdürülebilir büyümesine katkı sağlamak üzere, girişimciliğin gelişmesi ve yaygınlaşması için üzerimize düşen rolü yerine getirmek amacıyla çıktığımız bu yolculukta, siz değerli paydaşlarımızın da katkılarıyla çok daha kalıcı adımlar atacağımıza inanıyoruz.

Saygılarımızla,

Turgut Boz

TEB KOBİ Bankacılığı Kıdemli Genel Müdür Yardımcısı
Genel Müdür Vekili

Yusuf Keskin

KOSGEB Başkan Yardımcısı

İçindekiler

Yönetici Özeti

Bölüm 1: Küresel Girişimcilik Monitörü (GEM) Modeli

- 1.1. GEM Nedir?
- 1.2. GEM Modeli
- 1.3. GEM'nin Girişimciliği Ölçme Yöntemi
- 1.4. Gem'in Veri Kaynakları

Bölüm 2:Türkiye Girişimcilik Faaliyetleri

- 2.1. Girişimcilik Süreçleri
- 2.2. Potansiyel Girişimciler: Kişilerin Girişimcilik Sezgileri ve Davranışları
- 2.3. Kariyer Seçeneği Olarak Girişimcilik
- 2.4. Girişimci olma niyeti olan kişiler
- 2.5. Erken Dönem Girişimciler
- 2.6. Fırsata ve İhtiyaca Dayalı Girişimcilik
- 2.7. İş Durumu
- 2.8. Cinsiyet
- 2.9. Yaş
- 2.10. Eğitim

Bölüm 3: Türkiye 'de Bölge Düzeyinde Girişimcilik Faaliyetleri

- 3.1. İstanbul Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.2. Batı Marmara Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.3. Ege Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.4. Doğu Marmara Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.5. Batı Anadolu Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.6. Akdeniz Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.7. Orta Anadolu Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.8. Batı Karadeniz Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.9. Doğu Karadeniz Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.10. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.11. Ortadoğu Anadolu Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri
- 3.12. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Girişimcilik Faaliyetleri

Bölüm 4: Sonuç

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 2.1. Erken Dönem Girişimciler 'in Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları Cinsiyete Göre Dağılımı(%)
Tablo 2.2. Erken Dönem Girişimciler 'in Yaş Aralığına Göre Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)
Tablo 3.1. Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması
Tablo 3.1.1. İstanbul'da gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.1. 2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.1.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.1.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.1.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi
Tablo 3.1.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları
Tablo 3.1.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu
Tablo 3.1.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları
Tablo 3.1 9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları
Tablo 3.1.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)
Tablo.3.1.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi
Tablo 3.2.1. Batı Marmara Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.2.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.2.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.2.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
.Tablo.3.2.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi
Tablo 3.2.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)
Tablo 3.2.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu (%)
Tablo 3.2. 8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları (%)
Tablo 3.2.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları
Tablo 3.2.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)
Tablo. 3.2.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)
Tablo 3.3.1. Ege Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.3.2. Ege Bölgesi'nde yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.3.3. Ege Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.3.4. Ege Bölgesi'nde yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.3.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi
Tablo 3.3. 6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları
Tablo 3.3.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu
Tablo 3.3.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları (%)
Tablo 3.3.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)
Tablo 3.3.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)
Tablo.3.3.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi
Tablo 3.4.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.4.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.4.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.4.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.4.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi
Tablo 3.4.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları
Tablo 3.4.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu
Tablo 3.4.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları
Tablo 3.4.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları
Tablo 3.4.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)
Tablo.3.4.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi
Tablo 3.5.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.5.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.5.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.5.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.5.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi
Tablo 3.5.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)
Tablo 3.5.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)
Tablo3.5.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)
Tablo 3.5.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)
Tablo 3.5.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)
Tablo.3.5.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)
Tablo 3.6.1. Akdeniz Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.6.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)
Tablo 3.6.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.6.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.6.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.6.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

Tablo 3.6.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.6.8. Erken dönem girişimcilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.6.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.6.10. Erken dönem girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.6.11. Erken dönem Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

Tablo 3.7.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.7.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.7.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.7.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.7.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.7.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

Tablo 3.7.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

Tablo 3.7.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

Tablo 3.7.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

Tablo 3.7.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.7.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Tablo 3.8.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.8.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.8.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.8.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.8.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.8.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

Tablo 3.8.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.8.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.8.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.8.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.8.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi

Tablo 3.9.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.9.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.9.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.9.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.9.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.9.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

Tablo 3.9.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.9.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.9.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.9.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.9.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Tablo 3.10.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.10.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.10.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.10.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.10.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.10.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

Tablo 3.10.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.10.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.10.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.10.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.10.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi

Tablo 3.11.1. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.11.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.11.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.11.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.11.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.11.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

Tablo 3.11.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.11.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

Tablo 3.11.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

Tablo 3.11.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Tablo.3.11.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Tablo 3.12.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.12.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.12.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.12.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Tablo 3.12.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

Tablo 3.12.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

Tablo 3.12.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

Tablo 3.12.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları (%)

Tablo 3.12.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

Tablo 3.12.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı

Tablo 3.12.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1.1. GEM Modeli

Şekil 1.2. Dünya Ekonomik Forumu Modeli: Kategoriler Ve Rekabetçiliğin Dayandığı 12 Adet Ana Bileşen

Şekil 1.3. Dünya Ekonomik Forumuna Göre Ülkelerin Sınıflandırılması

Şekil 2.1. Girişimcilik Süreçleri

Şekil 2.2. Gelecek 6 Ay İçinde, Yaşadığı Bölgede Yeni Bir İş Kurmak İçin Fırsatı Gören Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 2.3. Yeni Bir İş Kurmak İçin Gerekli Bilgi Ve Beceriye Sahip Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 2.4. Başarısız Olma Korkusundan Dolayı Yeni Bir İş Kurmaktan Çekinen Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 2.5. Yeni Bir Girişimcilik Faaliyetine Başlamanın İyi Bir Kariyer Seçimi Olduğunu Düşünen

Şekil 2.6. Girişimci Olma Niyeti Olan Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 2.7. 2014 Yılında Etkinlik Güdümlü Ekonomilerdeki Niyetli Girişimciler Oranı (%)

Şekil 2.8. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi (%)

Şekil 2.9. 2014 Yılında Etkinlik Güdümlü Ekonomilerde Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet

Şekil 2.10. Erken Dönem Girişimciler 'De Fırsata Ve İhtiyaca Dayalı Girişimcilik

Şekil 2.11. Erken Dönem Girişimciler 'In Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)

Şekil 2.12. Niyetli Girişimciler 'In Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)

Şekil 2.13. Cinsiyete Göre Erken Dönem Girişimciler Oranı (%)

Şekil 2.15. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Şekil 2.16. Erken Dönem Girişimciler 'In Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 2.17. Erken Dönem Girişimcilerde Motivasyon Ve Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.1.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.1.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.1.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi

Şekil 3.2.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.2.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.2.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.3.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.3.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.3.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.4.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.4.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.4.3. Doğu Marmara Bölgesi'nde Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi

Şekil 3.5.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.5.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi (%)

Şekil 3.5.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.6.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.6.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi (%)

Şekil 3.6.3. Cinsiyete Göre Akdeniz Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilerin Eğitim Düzeyi

Şekil 3.7.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.7.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.7.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.8.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.8.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.8.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.9.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.9.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.9.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi

Şekil 3.10.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.10.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.10.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi

Şekil 3.11.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.11.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.11.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

Şekil 3.12.1. Girişimci Olmaya Niyetli Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Şekil 3.12.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Şekil 3.12.3. Cinsiyete Göre Girişimcilerin Eğitim Düzeyi (%)

YÖNETİCİ ÖZETİ

Küresel Girişimcilik Monitörü (Global Entrepreneurship Monitor - GEM), girişimciliğin ekonomik büyüme sürecindeki önemini araştırmak amacıyla, 1997 yılında Babson College ve London Business School tarafından başlatılmış bir akademik araştırmadır.

10 ülkenin katılımıyla başlayan projenin, ilk araştırma sonuçları 1999 yılında yayınlanmıştır. Projenin başlangıcından beri, 100 ülke GEM projesine katılmıştır. Bu proje, dünyada girişimcilikle ilgili uzun süreli veri toplayan en önemli araştırma projesi olmuştur. 2014 yılında 206 000 kişi ile anket yapılmıştır. Dünyanın bütün bölgelerini temsil etmenin yanı sıra, farklı ekonomik kalkınma düzeylerinde olan 73 ülke 2014 yılında çalışmaya katılmıştır. Araştırma kapsamına katılan ülkeler dünya nüfusunun yaklaşık %72.4'ini ve dünya GSYH' sinin yaklaşık %90'ini kapsamaktadır. Türkiye, 2009 yılı hariç, 2006 yılından beri GEM projesine katılmaktadır.

Dünyanın en kapsamlı girişimcilik projesi, KOSGEB'in başkanlığında, Yeditepe Üniversitesi'nin akademik desteği ve TEB (Türk Ekonomi Bankası)'in katkılarıyla yürütülmektedir. Girişimciliği geliştirme misyonuna sahip olan bu paydaşlar bu proje ile 2013 yılında Türkiye'de İlk defa bölgesel bazda girişimcilik Endeksi'ni dolayısıyla Türkiye'nin girişimcilik karnesini çıkarmışlardır. 2013 yılında Türkiye genelinde 33.287 kişiyle anket yapılmıştır. Karşılaştırmalı analiz yapılmasına imkân vermek amacıyla, 2014 yılı içinde aynı metot kullanılarak anket yapılmıştır. GEM projesine katılan ülkeler arasında en fazla anket yapan ve 26 bölge düzeyinde araştırma yapan tek ülke Türkiye olmuştur.

GEM projesine katılan ülkeler, Küresel Rekabet Raporu'nda kullanılan kategoriye göre üçe ayrılmaktadır: üretim faktörleri güdümlü ekonomiler, verimlilik güdümlü ekonomiler ve yenilik güdümlü ekonomiler. 2013-2014 döneminde Türkiye verimlilik güdümlü ekonomiler kategorisinden yenilik güdümlü ekonomilere geçiş aşaması içinde değerlendirilmekte ve 144 ülke arasında 44. sırada yer almaktadır. 2014-2015 yılında bir sıra gerileyerek 45. sırada yer almıştır.

Bu çalışma sayesinde Türkiye geneli girişimcilik performansı ölçülmüş ve uluslararası ekonomilerle karşılaştırma imkânı bulunmuştur. Girişimcilik faaliyetleri; Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)-1'e göre 12 bölge ve (İBBS)-2'ye göre 26 alt bölge detayında analiz edilmiş ve 2014, 2013 yılı ile karşılaştırılmıştır.

Kişilerin, girişimci özellikleri ve bu özelliklerin geliştirilmesi girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesi için son derece önemlidir. GEM Türkiye Girişimcilik Raporu'na göre Toplumda 18-64 yaş arasında; fırsatları görebilen, girişimcilik için gerekli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünen ve risk alabilen kişilerin sayısının artması, toplumun potansiyel girişimcilik kapasitesini artırabilir.

GEM Türkiye Girişimcilik Raporu'na göre ülkemizde girişimcilik özelliklerine sahip potansiyel girişimci oranında son yıllarda önemli bir artış yaşanmaktadır. 2013 yılında Türkiye'de 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus yaklaşık %38,63'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 39,8'e çıkmıştır. Bireylerin

fırsat algısı artmasına rağmen bu sonuç Etkinlik Güdümlü Ekonomilerin ortalamasından (%41,29) düşüktür.

Türkiye’de 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun 2013 yılında %52,24’ yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu belirtirken, bu oran 2014 yılında %56,10 seviyesine yükselmiştir. Bu oran, 2006 yılından itibaren ilk defa Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ortalamasından (%54,11) yüksek çıkmıştır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Türkiye’de 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %33,20’si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %36,39’a çıkmıştır. Kişilerin geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olmak isteyen kişilerin oranında artış olmuştur. Ve bu oran ilk defa, Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ’in ortalamasından (%35,61) yüksek çıkmıştır.

Türkiye’de yetişkin nüfusun %64 kendi işini kurma konusunda cesaretli olduğunu, %56’nın bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte olduğunu ve %39’un yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar gördüğünü göstermektedir. Dolayısıyla yaklaşık yetişkin nüfusun %53’ potansiyel olarak girişimci olma özelliklerine sahiptir.

Türkiye’de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 senesinde %64.02 iken, 2014 yılında %74,69 seviyesine çıkmıştır. 2006 yılından beri ilk defa Türkiye’de bu oran, Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ’in (%68,66) ortalamasından yüksek olmuştur. 2013 yılında girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye, 30 ülkenin olduğu Etkinlik Güdümlü Ekonomiler arasında 21. sırada yer alırken, 2014 yılında 7. sıraya yükselmiştir. Türkiye’de girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünülmesi, bunun yanında potansiyel girişimciler için teşvik edici bir ortam hazırlanması kişilerin yeni bir işe başlamalarını etkileyebilir.

Türkiye’de, girişimci olma niyeti olan kişiler oranı, 2006-2010 yılları arasında ortalama % 22,67 iken, 2011 yılında, %11,32 seviyesine gerilemiştir. Ancak 2012 yılından itibaren yükselme eğilimi yakalamış ve 2013 yılında % 31,64 olmuştur. 2014 yılında yükselme trendi devam etmiş ve %35 seviyesine kadar çıkmıştır. Dolayısıyla, GEM araştırması her 100 kişiden 35 kişinin önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetine niyetli olduğunu göstermektedir.

Türkiye, girişimci olma niyeti olan kişiler oranı bakımından 2012 yılında 30 Etkinlik Güdümlü Ekonomi arasında 25. sırada iken, 2013 yılında 31 ülke arasında 11. sırada yer almıştır. 2014 yılında ise, 30 ülke arasında 6. sıraya yükselmiştir. Son yıl itibariyle Etkinlik Güdümlü Ekonomiler arasında şili, Çin, Peru ve Türkiye’de girişimci olmak isteyenlerde artma meydana gelmiştir. Bu endeks kapsamında, Türkiye (%35), Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ’in ortalamasından (%25) daha yüksek bir orana sahip olmuştur.

Erken Dönem Girişimcilik Endeksi, 2006-2007-2008 yıllarında ortalama % 6 iken, 2010 yılında, %8.59’a yükselmiş, bu yükseliş 2011’de de devam ederek yaklaşık % 12 seviyesine çıkmıştır. 2012 yılında %12 oranı tekrar yakalanmış olsa da 2013 senesinde % 10 seviyesine gerilemiştir. Fakat 2014 yılında bu oranda önemli bir artış yaşanarak %19 seviyesi yakalanmıştır. Türkiye’de son iki senede potansiyel girişimcilerin, girişimci olma niyeti olan kişilerin ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin oranındaki kayda değer artış nedeniyle 2014 yılında girişimcilik oranın artmasına neden olmuş olabilir.

Türkiye, 2006 yılından beri, ilk defa Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ’in ortalamasından (% 14,73) yüksek girişimcilik endeksine sahip olmuştur. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet

Endeksi 2014 yılında, Çin, Guatemala, Jamaika, Meksika, Şili, Tayland, Uruguay ve Türkiye’de artış göstermiştir. Bu ülkeler arasında en fazla artış Türkiye’de yaşanmıştır.

Türkiye’de toplam girişimcilik oranındaki artışın nedenlerinden biri de zorunluluktan dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanlardan kaynaklanmaktadır. Türkiye’de tamamen fırsat motivasyonu ile girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 60,8 iken 2014 yılında %34,7’ye düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,1 iken, 2014 yılında %42,5’e çıkarak yaklaşık beş kat artmıştır.

2014 yılında meydana gelen girişimcilik faaliyetlerindeki artışın nedenlerinden biri de çalışmayan kişilerin mecburiyetten dolayı iş olanaklarını değerlendirip girişimci olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılım oranı %6’dan (2013 yılı), %31,6’ya (2014 yılı) yükselmiştir. İşsizliğin kişilerin girişimci olma nedenlerinden biri olmaya başladığı görülmektedir.

Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu baktığımızda; herhangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ile öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, çalışmayan kişilerin girişimci olma niyetlerinin arttığı, dolayısıyla işsizlik kişilerin girişimci olma niyetlerini artırmıştır.

2014 yılında ülkemizde girişimcilik oranındaki artış erkek girişimcilerden kaynaklanmaktadır. Bu dönemde kadınların erken dönem girişimcilik faaliyetine katılımında azalma meydana gelmiştir. 2013 yılında erkek/kadın oranı 2,17 iken bu oran 2014 yılında 3,49 olmuştur. Erken Dönem Girişimciler’in 2013 yılında % 31,51 kadın iken, 2014 yılında bu oran %22,24 seviyesine düşmüştür.

Türkiye’de 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında, 25-44 yaşları arasında olan girişimcilerimizin oranı 2013 senesinde %64,53 iken bir sonraki yıl %54,74 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %15,52 iken 2014 yılında %22,62 seviyesine yükselmiştir. Ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir.

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir. 2013 yılında girişimcilerin %48’i lise ve lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %66 seviyesine çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %52’den %34’e düşmüştür. Dolayısıyla, 2014 yılında ülkemizde eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ciddi azalma yaşanmıştır.

Türkiye’de fırsat sonucu iş kurmuş girişimciler, ihtiyaç sonucu iş kurmuş girişimcilere göre daha eğitilidir. Tamamen fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinde bulunanlarda en yüksek oran (%39,3) üniversite mezunları iken, tamamen ihtiyaca dayalı olarak girişimci olanlarda en yüksek oran ise (%47,3) lise öncesi eğitim düzeyine sahip olan kesimdir. Kısaca, eğitim düzeyi arttıkça fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinin arttığı, ihtiyaçtan dolayı girişimcilik faaliyetinin ise azaldığı görülmektedir.

Önceki yıllara göre artan örneklem sayısı Türkiye genelinde farklı bölgelerde girişimcilik faaliyetlerini karşılaştırma imkânı sağlanmıştır. Bu raporda ilk defa bölgesel düzeyde Türkiye’nin girişimcilik karnesi 2013 ve 2014 yılları karşılaştırarak analiz edilmiştir.

Yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda en iyimser olan bölgeler Doğu Marmara, Güney Doğu Anadolu, Batı Marmara ve Orta Doğu Anadolu Bölgeleri’dir. Bu bölgelerdeki oranlar 2014 yılında sırasıyla %44, %42 ve %41’dir. Bu kategoride Türkiye ortalaması ise %40’dır.

2013 sıralamasıyla karşılaştırıldığında her iki dönem için de ilk 4'te olan bölgeler değişmemiştir. Kocaeli Alt Bölgesi'nden yaşayan kişilerin daha pozitif düşünmesi Doğu Marmara Bölgesi'nin 1. sıraya çıkmasına, Mardin Alt Bölgesi'nde ise iş fırsatları konusunda iyimser düşünen kişilerin oranının azalmasında dolayı Güney Doğu Anadolu Bölgesi 2. sıraya gerilemiştir.

2013 yılında İstanbul, Batı Anadolu ve Batı Karadeniz Bölgeleri'nde yaşayanlar yakın gelecekte çevrelerinde iş kurma adına iyi fırsatlar oluşma ihtimalinin düşük olduğunu düşünürken, 2014 yılında Batı Anadolu ve Batı Karadeniz son iki sırada yeri korumuş, İstanbul'da ise iş fırsatları konusunda iyimser düşünen kişilerin oranında belirgin bir yükselme görülmüştür.

Bireylerin girişimcilik faaliyetine başlaması için gerekli olan kişilik özelliklerinden biride özgüvendir. Her iki yıl için de Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu yaşayanların yeni iş kurma konusunda kendilerine en fazla güvenen bölgelerdir. Buna karşın 2013 yılında Batı Karadeniz ve İstanbul'da yaşayanların yeni bir iş kurmak için diğer bölgelere oranla yeterli seviyede bilgi ve yeteneğe sahip olmadığını belirtmişlerdir. 2014 yılında Batı Karadeniz son sıradaki yerini korurken, İstanbul Türkiye ortalamasına yakın bir seyir izlemiştir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen faktörlerden biride kişilerin risk alabilme özelliğidir. Bölge düzeyinde incelendiğinde, her iki yıl için de Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu risk alabilme özelliği olan kişi oranının en fazla olduğu bölgelerdir. 2013 yılında Orta Anadolu ve İstanbul Bölgeleri başarısızlık korkusunu en fazla yaşayan bölgeler iken, 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde yaşayan kişilerin geçen yıla göre risk alma konusunda daha temkinli olmalarından dolayı Batı Anadolu Bölgesi en son sırada yer almıştır. İstanbul Bölgesi sondan 2. sırasını korumuştur.

Özgüven, fırsatları görebilme ve risk alabilme özelliklerine sahip "Potansiyel Girişimciler" oranının en fazla olduğu bölgeler her iki yılda da Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgeleridir. Potansiyel girişimcilerin en düşük olduğu bölgeler ise 2013 yılında Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve İstanbul iken 2014 yılında Doğu Karadeniz, Batı Anadolu ve Batı Karadeniz olmuştur. 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde, iş fırsatları konusunda iyimser düşünen kişilerin oranında belirgin düşme ve risk alma konusunda daha temkinli olmalarından dolayı Batı Anadolu Bölgesi en son sıralara geriletmiştir. İstanbul Alt Bölgesi'nde ise kişilerin iş fırsatları konusunda daha pozitif düşünceleri ve yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenen kişi oranında artış olması potansiyel girişimci sayısını artırmıştır.

Türkiye'de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus içindeki payı her bölgede artış göstermiştir. Akdeniz Bölgesi'nde kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin oranı %66,3 iken, 2014 tarihinde %76,4 çıkarak 12 bölge arasında 4.sıradan 1.sıraya yükselmiştir. Akdeniz Bölgesini, Güneydoğu ve Ortadoğu Anadolu Bölgesi takip etmiştir. Girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus içindeki payının en düşük olduğu bölgeler ise 2013 yılında; Doğu Karadeniz, İstanbul ve Doğu Marmara bölgeleri iken, 2014 yılında İstanbul ve Doğu Karadeniz alt sırada yerlerini korurken, Batı Karadeniz en alt sıralarda yerini almıştır. Özellikle Bursa Alt Bölgesi'nde bu oranın yükselmesi, Doğu Marmara Bölgesini 10. sıradan, 6 sıraya çıkarmıştır.

Türkiye'de, girişimci olma niyeti olan kişiler oranı Batı Anadolu ve Batı Karadeniz hariç her bölgede artış göstermiştir. Bölgesel düzeyde girişimci olma niyeti olan kişilerin oranının en yüksek olduğu bölgeler her iki yılda da Orta Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri olduğu görülmektedir. Alt bölgeler bazında ele alındığında, Van Alt bölgesi ve Mardin Alt Bölgesi ilk iki sırayı almaktadır.

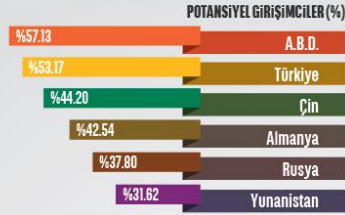
Giriřimci olma niyeti olan kişiler oranının en dūřuk olduğu bōlgeler Dođu Karadeniz, Batı Marmara ve Batı Karadeniz'dir. Batı Marmara Bōlgesi'nde Balıkesir ve Tekirdađ Alt Bōlgelerinde bu oran artmasına rağmen, Tūrkiye ortalamasının altında kalmıştır. Zonguldak Alt Bōlgesi'nde dūřuř Batı Karadeniz Bōlgesi'ni en son sıraya geriletmiştir. Batı Anadolu bōlgesi 2013 yılında 3. sırada iken, Anakara alt Bōlgesi'nde girişimci olma niyeti olan kişiler oranının dūřmesinden dolayı, 2014 yılında 7. sıraya gerilemiştir.

Giriřimcilik faaliyetlerini planlayanlar ile bu faaliyetleri hayata geçiren kiřilerin yetiřkin nūfus içindeki oranını gōsteren Erken Dōnem Giriřimcilik Endeksi çalıřmasının 2014 yılı sonuçlarına gōre: Gūneydođu Anadolu, İstanbul ve Eđe Bōlgesi giriřimcilik endeksinin en yūksek olduđu bōlgeler olup bu oranlar sırasıyla; %21,6, %20,4 ve %19,6'dır.

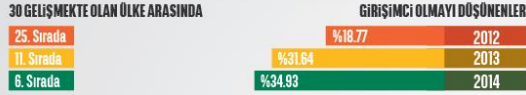
2013 yılı ile karřılařtırdıđımızda, Batı Anadolu Bōlgesi, ūlkemizin en giriřimci bōlgesi iken, 2014 yılında 12 bōlge arasında 10 sıraya gerilemiřtir. Batı Anadolu Bōlgesi'nin alt bōlgesi olan Ankara Alt Bōlgesi'nde, iř fırsatları konusunda iyimser dūřūnen kiřilerin oranında belirgin dūřme, risk alma konusunda daha temkinli olmaları ve giriřimci olma niyeti olan kiřilerin oranındaki dūřmeden dolayı bōlgede giriřimcilik oranı dūřmūřtūr. Buna karřılık, İstanbul Bōlgesi'nde kiřilerin iř fırsatları konusunda daha pozitif dūřūnmeleri ve yeni iř kurma konusunda kendilerine gūvenen kiři oranında artıř olması ve giriřimci olma niyeti olan kiřilerin oranındaki artıřtan dolayı giriřimcilik endeksi artmıřtır.

GEM KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK MONİTÖRÜ TÜRKİYE 2014

TÜRKİYE'DE HER 100 KİŞİDEN 53'Ü GİRİŞİMCİ OLMA ÖZELLİKLERİNE SAHİP VEYA TÜRKİYE'DE YETİŞKİN NÜFUSUN YARISINDAN FAZLASINDA GİRİŞİMCİ RUHU VAR.

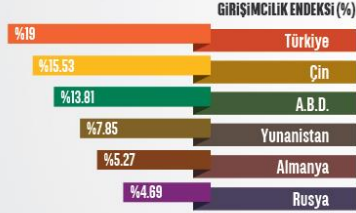

TÜRKİYE'DEKİ KİŞİLERİN GİRİŞİMCİ OLMA NİYETLERİ ARTIYOR.

TÜRKİYE'DE HER 100 KİŞİDEN 19'U GİRİŞİMCİLİK FAALİYETİNE BAŞLIYOR.

- 2014 yılında girişimcilik endeksi önemli bir artış yaşanarak %19 seviyesine yakalanmıştır.
- Türkiye, 2006 yılından beri, **ilk defa 2014 yılında** Gelişmekte Olan Ekonomiler'in ortalamasından (%14,73) yüksek girişimcilik endeksine sahip olmuştur.

GENÇ GİRİŞİMCİLER GELİYOR!

TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK ARTIK BİR KARIYER SEÇENEĞİ

FIRSAT MOTİVASYONU İLE GİRİŞİMCİLİK FAALİYETİNİN EN FAZLA OLDUĞU BÖLGELER

TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİĞİ BİR KARIYER SEÇENEĞİ OLARAK DÜŞÜNEN KİŞİLERİN ORANI, GELİŞMEKTE VE GELİŞMİŞ EKONOMİLERİN ORTALAMASINDAN YÜKSEKTİR.

GİRİŞİMCİLİĞİ KARIYER SEÇENEĞİ GÖREN KİŞİLERİN ORANI (%)

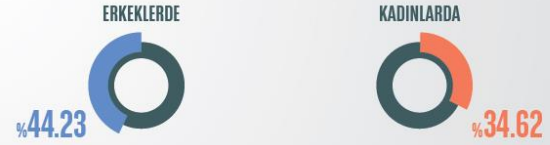

KADIN GİRİŞİMCİYE İHTİYAÇ VAR!

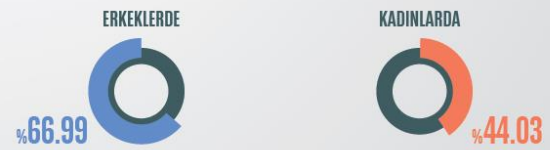
	2013	2014
ERKEK	68.49	77.76
KADIN	31.51	22.24

TÜRKİYE İÇİN GİRİŞİMCİLİK YENİ BİR FIRSAT

GİRİŞİMCİLİK KONUSUNDA KENDİNE GÜVENENLER ARTTI

İHTİYAÇ MOTİVASYONU İLE GİRİŞİMCİLİK FAALİYETİNİN EN FAZLA OLDUĞU BÖLGELER

TEB

BÖLÜM 1: KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK MONİTÖRÜ (GEM) MODELİ

1.1. GEM nedir?

Küresel Girişimcilik Monitörü (Global Entrepreneurship Monitor - GEM), girişimciliğin ekonomik büyüme sürecindeki önemini araştırmak amacıyla, 1997 yılında Babson College ve London Business School tarafından başlatılmış bir akademik araştırmadır. Ekonomik kalkınmanın ve büyümenin geleneksel incelenişinde odak nokta temelde büyük işletmeler olmuştur. GEM araştırması ise, yeni ve küçük işletmelerin önemini vurgulayarak, girişimciliğin farkına varılmasını sağlamıştır. Girişimcilik faaliyeti ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin anlaşılmasını kolaylaştırmak adına, GEM projesinin amaçları sırayla şunlardır:

- Ülkelerin girişimcilik faaliyetlerini ölçmek ve ülkeler arası karşılaştırmak;
- Girişimcilik faaliyetinin ülkelerin ekonomik büyümesini ne ölçüde etkilediğini belirlemek;
- Girişimcilik faaliyetini teşvik eden ve/veya engelleyen unsurları tespit etmek;
- Girişimciliği teşvik amaçlı etkin ve hedefe yönelik politikaların oluşturulmasında rehberlik etmektir.

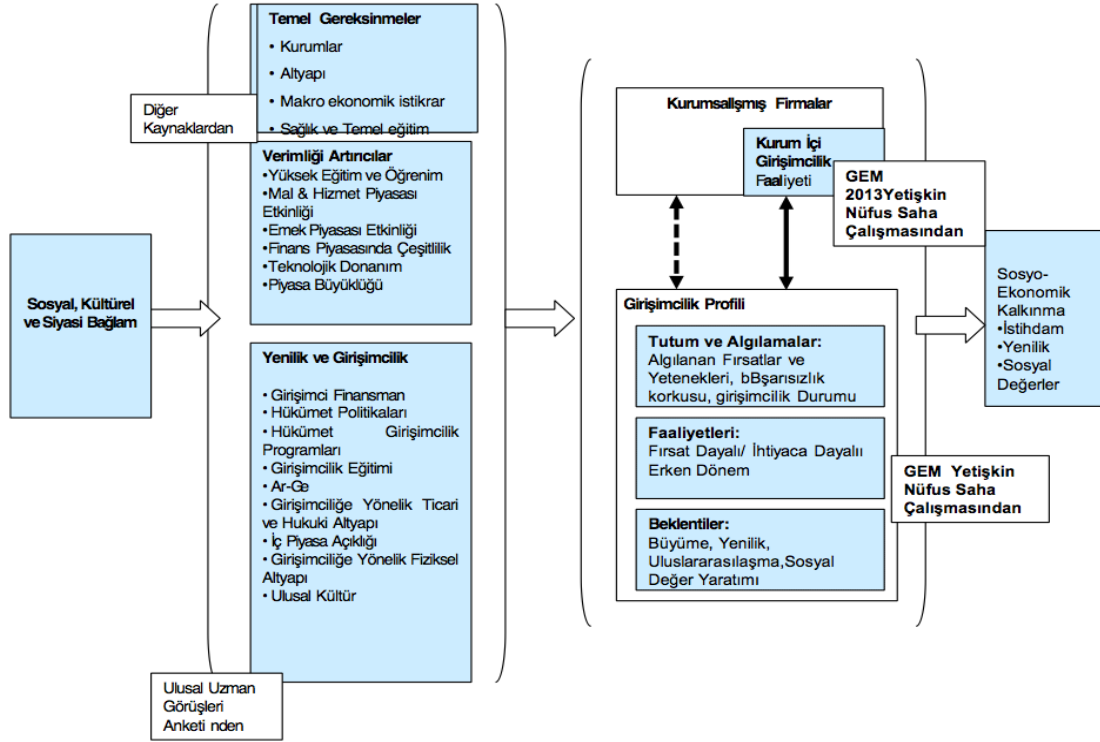
10 ülkenin katılımıyla başlayan projenin, ilk araştırma sonuçları 1999 yılında yayınlanmıştır. Projenin başlangıcından beri, 100 ülke GEM projesine katılmıştır. Bu proje, dünyada girişimcilikle ilgili uzun süreli veri toplayan en önemli araştırma projesi olmuştur. 2014 yılında 206 000 kişi ile anket yapılmıştır. Dünyanın bütün bölgelerini temsil etmenin yanı sıra, farklı ekonomik kalkınma düzeylerinde olan 73 ülke 2014 yılında çalışmaya katılmıştır. Araştırma kapsamına katılan ülkeler dünya nüfusunun yaklaşık %72.4'ini ve dünya GSYH' sinin yaklaşık %90'ini kapsamaktadır. Türkiye, 2009 yılı hariç, 2006 yılından beri GEM projesine katılmaktadır.

1.2. GEM Modeli

GEM projesinden önce, büyük ve kurumsallaşmış firmalar birçok ekonomik büyüme ve rekabet çalışmasının odak noktası olmuş ve bu firmaların ekonomide gelişimin ana düğümleyicileri olduğu varsayılmıştır. GEM araştırması ise girişimciliğin ekonomik kalkınmadaki önemini vurgulayarak, kurumsal şirketlerin yanına girişimcilik faaliyetlerini ekleyerek GEM modelini geliştirmiştir.

GEM modeline göre, ulusal düzeyde, büyük ve yerleşik firmaları etkileyen çerçeve şartları, girişimcilik faaliyetlerini etkileyen girişimcilik çerçeve şartlarından farklılık göstermektedir. Ulusal Çerçeve Şartları; Kurumsal yapılanma, Altyapı, Makroekonomik İstikrar, Sağlık ve İlköğretim, Yükseköğretim ve İşbaşında Eğitim, Emtia-Mal Piyasalarının Etkinliği, İşgücü Piyasalarının Etkinliği, Mali Piyasaların Gelişmişliği, Teknoloji ve Pazar büyüklüğünü kapsamaktadır. Bu şartlar kurumsallaşmış işletmelerin etkili biçimde rekabet etmesi, yeni ve/veya kendi iş kolunda yatırımlar yapması ve dolayısıyla istihdam yaratması açısından etkili olmaktadır. Ülke altyapısını oluşturan çerçeve şartlarının yanında, Girişimcilik Çerçeve Şartlarını oluşturan faktörler de bireylerin girişimcilik faaliyetinde bulunma kararlarını etkilemektedir. Girişimcilik çerçeve şartları ise; Girişimciler için Finansal Destek, Hükümet Politikaları, Hükümetin Girişimcilik Programları, Girişimcilik Eğitimi, Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları, Girişimciler için Ticari, Hukuki ve Profesyonel Alt Yapı, Piyasa Yapısı ve Giriş Engelleri, Fiziksel Alt Yapı, Ulusal Kültür'dür. Hem ulusal hem de girişimcilik çerçeve şartları, var oldukları toplumsal, siyasi ve ekonomik koşullardan bağımsız değildirler.

Şekil 1.1. GEM modeli

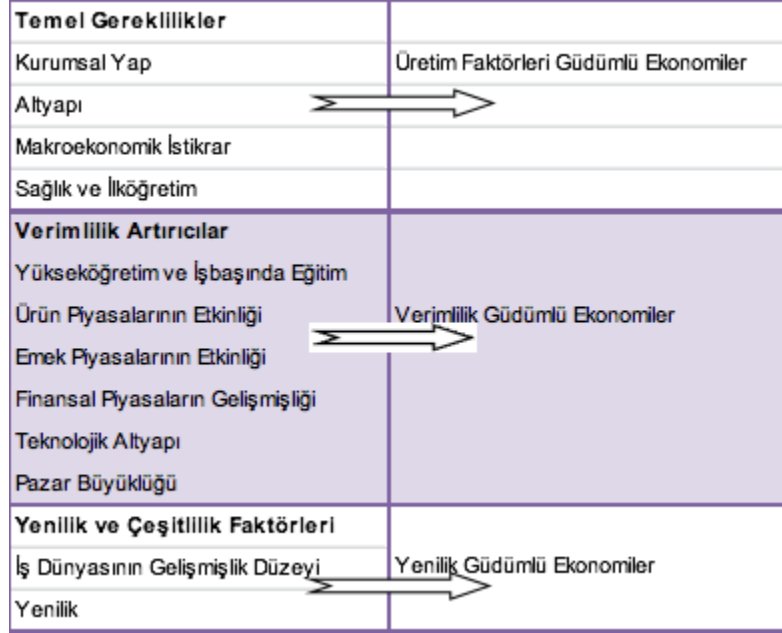
Kaynak: GEM Executive Report 2011

GEM projesi girişimcilik faaliyetlerini ve süreçlerini daha iyi analiz edebilmek için 2008 yılında başlatılmış ve GEM modelinde bir takım değişiklikler yapılmıştır. Ulusal çerçeve ve girişimcilik çerçevesindeki faktörleri, Dünya Ekonomik Forumu ve Küresel Rekabetçilik Endeksi'nin dayandırıldığı bileşenlere göre düzenlenmiştir. Projeye katılan ülkeleri de Dünya Ekonomik Forumu'nun kullandığı kategoriye göre üçe ayırmıştır. Şekil 1.1 özgün GEM modelini içeren, gözden geçirilmiş GEM modelini gösterir.

GEM projesine katılan ülkeler, *Küresel Rekabet Raporu*'nda kullanılan kategoriye göre üçe ayrılır: Üretim faktörleri güdümlü ekonomiler, verimlilik güdümlü ekonomiler ve yenilik güdümlü ekonomiler. Ülkeler kişi başı GSYİH¹ düzeyi ve toplam ihracattaki mineral ürünlerinin payına göre sınıflandırmaya tabii tutulmaktadır. Küresel Rekabet Endeksi (Tablo 1.1) rekabetin 12 adet ana bileşeninden oluşmaktadır. Bu şartlar, ülkenin bulunduğu ekonomik kalkınma aşamalarına bağlı olarak, ülkeler arası farklılık gösterebilmektedir.

¹ Üretim faktörleri odaklı ülkeler: Kişi Başına düşen GSYİH 2000 \$'dan küçük; Fakörden, verimlilik odağına geçiş ülkeleri:2000-3000\$; Verimlilik odaklı ülkeler:3000-9000\$; Verimlilikten, yenilik odağına geçiş ülkeleri:9000-17000\$; Yenilik odaklı ülkeler:17000\$'dan büyük.

Şekil 1.2. Dünya Ekonomik Forumu Modeli: Kategoriler ve Rekabetçiliğin dayandığı 12 adet ana bileşen

Kaynak: WEF, Küresel rekabetçilik raporu 2011-2012

Girişimcilik çerçeve şartları ülkelerin ekonomik kalkınma aşamalarına göre de çeşitlilik göstermektedir. (Bosma *et al.* 2008). GEM modeli girişimcilik faaliyetlerini kalkınma aşamalarına göre şöyle özetler;

Faktör güdümlü ekonomilerde girişimcilik: Bu ekonomilerde genelde tarım sektörünün payı fazladır ve bu sektör kırsal alanda yaşayan nüfusun büyük kısmının geçimini sağlar. Bu durum genellikle doğal kaynakların çıkarılması, sanayi faaliyetinin gelişmeye başlamasıyla değişir. Böylece, ekonomik büyüme tetiklenir; tarım sektöründeki fazla nüfus, tarımı terk edip, genelde belirli bölgelerde konumlanan maden işlemeye dayalı ve ölçek ekonomilerinin olduğu sektörlerde çalışmaya başlarlar. Bunun sonucu, belli bölgelerde yoğunlaşan emek fazlası ihtiyaç-temelli girişimciliği besler; zira bu işçiler kendilerini geçindirebilmek için kendi istihdamlarını yaratmak durumunda kalırlar. Tablo 1.1’de de vurgulanan altyapı, sağlık ve eğitim gibi temel gereksinimler ihtiyaca dayalı girişimcilik faaliyetlerinin devamlılığını sağlayacak olsa da, fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinin oluşmasında fazla katkısı olmayacaktır.

Etkinlik güdümlü ekonomilerde girişimcilik: Bu ekonomilerde, sanayileşme ile birlikte firmalarda büyüme ve gelişme eğilimi gözlenir ve firmalar daha büyük ölçeklerde faaliyet göstermeye başlarlar. Ölçek ekonomileri nedeniyle maliyetler azalan bir seyir izlemekte ve piyasada artan rekabet firmaların verimliliklerini artırmaya zorlamaktadır. Büyük işletmelerin tamamlayıcısı küçük ve orta büyüklükteki işletmeler yan sanayi olarak önem kazanmaya başlar. Genel olarak ulusal ekonomik politikalar büyük ulusal işletmeleri destekler. Ne var ki, artan verimlilik mali sermaye oluşumuna katkı sağladığı gibi, büyük işletmelerin boş bıraktıkları pazar bölümleri, küçük-orta büyüklükteki firmalar tarafından istihdam imkânlarını artırır. Bu durum, Finansal Piyasaların Gelişmişliği ile birlikte düşünüldüğünde, küçük-ölçekli ve orta-büyüklükte firmaların gelişmesi için fırsatları artırır.

Yenilik güdümlü ekonomilerde girişimcilik: Bir ekonomi olgunlaşıp refah seviyesi arttıkça, ekonomide hizmet sektörünün önemi, varlıklı nüfusun ihtiyaçlarına hitap edecek şekilde genişleyerek artar. Sanayi sektörü evrimleşerek, çeşitliliğinde ve kapsamında gelişimler kaydeder. Bu durum genelde, bilgi donanımının yanı sıra araştırma ve geliştirmenin artmasıyla da ilişkilendirilir. Bütün bunlar, yeniliğe açık ve fırsata dayalı girişimcilik

faaliyetlerinin önünü açar. Söz konusu ekonomilerde, küçük ve yenilikçi girişimci firmalar genellikle büyük firmalara göre yenilik ve verimlilik avantajına sahiptirler. Fırsata dayalı girişimciliği destekleyen çerçeve şartlarının, yeniliğe dayalı ekonomilerin büyüme beklentilerinin başarıya ulaşmasında ayrı bir önemi vardır.

GEM modeli ayrıca, girişimcilik tutumları, faaliyeti ve tutkusunu (aspirasyonunu) ulusal girişimcilik ortamının dinamik bileşenleri olarak kabul eder. Yapılan anket çalışması bu üç bileşen hakkındaki soruları kapsar. GEM modeli bu üç bileşenin ekonomik kalkınmanın farklı aşamalarında ne ölçüde birbirlerini desteklediklerine dikkat çeker. Aşağıdaki şekil, GEM projesine katılan ülkelerin Dünya Ekonomik Forumuna göre sınıflandırılmasını göstermektedir. 2013-2014 döneminde Türkiye verimlilik güdümlü ekonomiler kategorisinden yenilik güdümlü ekonomilere geçiş aşaması içinde değerlendirilmekte ve 144 ülke arasında 44. sırada yer almaktadır. 2014-2015 yılında bir sıra gerileyerek 45. sırada yer almıştır.

Şekil 1. 3. Dünya Ekonomik Forumuna göre ülkelerin sınıflandırılması

1.3. GEM'in girişimciliği ölçme yöntemi

GEM'in temel amaçlarından biri, girişimcilik faaliyetini, süreç içinde, ülke düzeyinde ve ülkeler arası karşılaştırmalara olanak sağlayacak bir şekilde ölçmektir. Yeni kurulan şirket sayısı bu bağlamda yeterli değildir. Çünkü yeni kurulan şirket kayıtlı olmayan girişimcilik faaliyetlerini kapsamadığından gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca, ülkeden ülkeye farklılaşan hukuki ve kurumsal uygulamalar nedeniyle, ülkeler arası karşılaştırmalar sağlıklı yapılmayabilir. GEM modeli, amaçları doğrultusunda, girişimcilik süresinde bireylerin oynadığı role odaklanır. Yeni iş kurmaya yönelik davranışta bulunan her şahsın, ulusal girişimcilik seviyesinde etkisi var kabul edilir.

GEM modelinin başka bir özelliği de, girişimcilikle bir süreç olarak ilgilenmesidir. GEM araştırması, işletmesi olan ve işletmesini yöneten kişilerin yanı sıra, yeni işletme kurma sürecindeki kişilerden de veri toplamaktadır. Buna bağlı olarak araştırmada, girişimciliğin çeşitli evrelerinde bulunanların girişimcilikteki tutumları, faaliyetleri ve beklentileri hakkında da bilgi toplanır.

GEM'e göre "Girişimcilik, kendi hesabına çalışan, yeni bir iş kuran veya var olan bir işletmeyi büyüten kişi/kişilerin veya mevcut işletmelerin yaptığı her türlü yeni iş kurma faaliyetidir".

GEM, yetişkin nüfusun girişimsel faaliyetlerini değerlendirmek için aşağıda açıklayacağımız terimleri kullanmaktadır.

Potansiyel girişimciler

Toplumu oluşturan 18-64 yaş arasındaki kişilerin yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri, yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünebilmeleri, başarısızlığa uğrama korkusunun yeni bir iş kurmak için engel olmadığını düşünen kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılırlar. 2013 yılı GEM raporunda, Önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus oranını potansiyel girişimci olarak isimlendirilmiştir.

Toplam erken dönem girişimsel faaliyet

Kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin veya şirketin sahibi-yöneticisi olan ve kendisine veya çalıştırdığı kişiye 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir. Bu oran, başlangıç aşamasındaki ve yeni iş sahibi girişimcilerin birleştirilmiş oranlarından daha azdır çünkü her iki gruptaki girişimciler bir defa sayılmaktadır.

Fırsata dayalı girişimciler

Piyasadaki fırsatları değerlendirmek için girişimcilik faaliyetinde bulunan girişimcilerdir.

İhtiyaca dayalı girişimciler

Başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan dolayı girişimci olmak zorunda kalan girişimcilerdir.

Girişimci olmaya niyetli kişiler

Önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus oranını gösterir. 2013 yılı GEM raporunda, girişimci olmaya niyetli kişiler potansiyel girişimciler olarak isimlendirilmiştir.

1.4 GEM'in Veri Kaynakları

Ülkelerarası güvenilir karşılaştırmalar elde edebilmek için GEM verileri projeye katılan tüm ülkelere uyumlu hale getirilmiş bir araştırma tekniği kullanılarak sağlanmaktadır. Veriler iki ana kaynaktan yıllık olarak toplanmaktadır.

► Yetişkin nüfus anketi (YNA)

Bu veriler, yetişkin nüfustan (18-64 yaş) elde edilir. Projeye katılan her ülke Rastlantısal Örneklem Yöntemi ile seçilen minimum 2000 yetişkine GEM araştırma grubunun belirlediği tek tip bir anket uygular. Bu anket çalışması projeye katılan her ülkede yılın aynı zamanında (genelde Nisan ve Haziran arası) yürütülür. Anket çalışmasını en iyi şekilde kontrol edebilmek için uluslararası GEM araştırma komitesi ile her ülkenin araştırma şirketi arasında sözleşme yapılır. Söz konusu ham veri, kontrol ve istatistiksel hesaplamalar için GEM projesi analistlere gönderilir. 2014 yılında Türkiye genelinde 31.105 kişiyle anket yapılmıştır. Türkiye, GEM projesine katılan ülkeler arasında en fazla anket yapan ve 26 bölge düzeyinde araştırma yapan tek ülkedir.

Ulusal Uzmanlar Anketi (UUA)

Ulusal Uzmanlar Anketi, ülkelerin girişimcilik ekosistemini değerlendirmek amacına yöneliktir. GEM temsili bir örneklem oluşturmak için, uzman seçiminde yerine getirilmesi gereken bir takım kısıtları belirler;

- Her bir girişimcilik çerçeve şartı kategorilerinden dört uzmanla görüşülmelidir ki bu da, ülke başına 36 uzmana tekabül eder.
- En az %25'i iş adamı veya girişimci; %50'si de profesyonellerden oluşmalıdır.

- Cinsiyet, kamu, özel sektör ve tecrübe gibi diğer hususlar da göz önünde bulundurulmalıdır.
- **Ek Kaynak Verisi**

Bunlara ek olarak, GEM Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası veri kaynaklarından elde edilen standartlaşmış ulusal verileri kullanır. Bu veriler, girişimcilik faaliyeti ile ulusal ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizinde kullanılır.

BÖLÜM 2: TÜRKİYE GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Bu bölümde, Türkiye’de potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmedikleri araştırılacaktır. Ayrıca Türkiye’de ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildikleri (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile) uluslararası karşılaştırmalarla analiz edilecektir. Diğer taraftan hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladıkları araştırılacaktır.

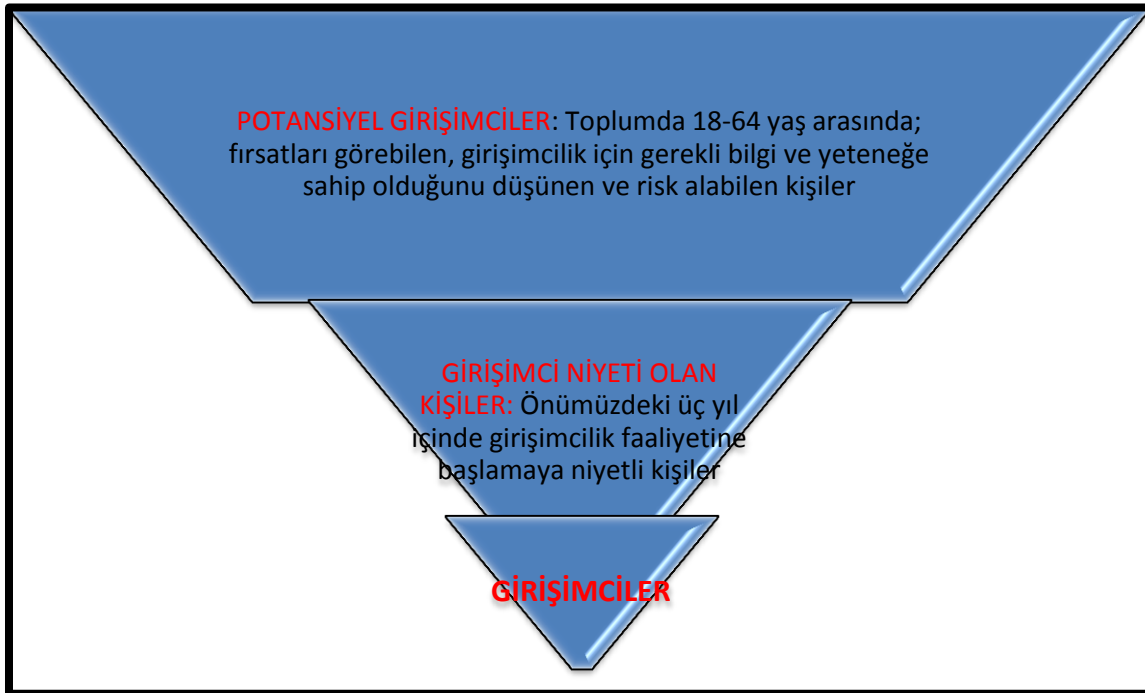
Kişilerin cinsiyeti, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, Türkiye’de girişimcilerin demografik özelliklerde (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

2.1. Girişimcilik Süreçleri

GEM’e göre “Girişimcilik, kendi hesabına çalışan, yeni bir iş kuran veya var olan bir işletmeyi büyüten kişi/kişilerin veya mevcut işletmelerin yaptığı her türlü yeni iş kurma faaliyetidir”. Aynı zamanda GEM, girişimciliğin zaman boyutu (Şekil 2.1) olan bir süreç olduğuna işaret etmektedir.

Toplumu oluşturan 18-64 yaş arasındaki kişilerin yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri, yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünebilmeleri, başarısızlığa uğrama korkusunun yeni bir iş kurmak için engel olmadığını düşünmeleri, bu kişilerin girişimci olma olasılıklarını artırır. Bu üç özelliğe sahip olan kişiler girişimcilik sürecinin ilk basamağını oluştururlar ve bu kişiler “Potansiyel Girişimciler” olarak adlandırılırlar. Bu potansiyel girişimciler arsında, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış kimseler “Girişimci Niyeti olan Kişiler”, ve girişimcilik faaliyetlerini planlayanlar, bu faaliyetleri hayata geçiren kişiler ise “Girişimciler ya da Erken Dönem Girişimciler” olarak adlandırılır.

Şekil 2.1. Girişimcilik Süreçleri

2.2. Potansiyel Girişimciler: Kişilerin Girişimcilik Sezgileri ve Davranışları

GEM araştırması, kişilerin girişimcilik sezgilerini ve çevreyi algılamalarını “Girişimcilik Çerçeve Koşulu Modeli” ne dayandırmaktadır. Bu modelde çerçeve koşullarını; ülkenin sosyal, ekonomik, politik ve ulusal girişimcilik stratejilerini oluşturur. Bu koşulların bireylerin fırsat algılarını, risk alabilmelerini ve bireylerin girişimcilik kapasitelerini (gerekli bilgi ve yeteneğe sahip olmalarını) etkilediğini varsayar. Dolayısıyla girişimcilik sezgileri ve çevre algılamaları² ile kişilerin yeni bir iş kurma kararı arasında anlamlı bir ilişki olduğu varsayılmıştır.

Toplumda 18-64 yaş arasında; fırsatları görebilen, girişimcilik için gerekli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünen ve risk alabilen kişilerin sayısının artması, toplumun potansiyel girişimcilik kapasitesini artırabilir.

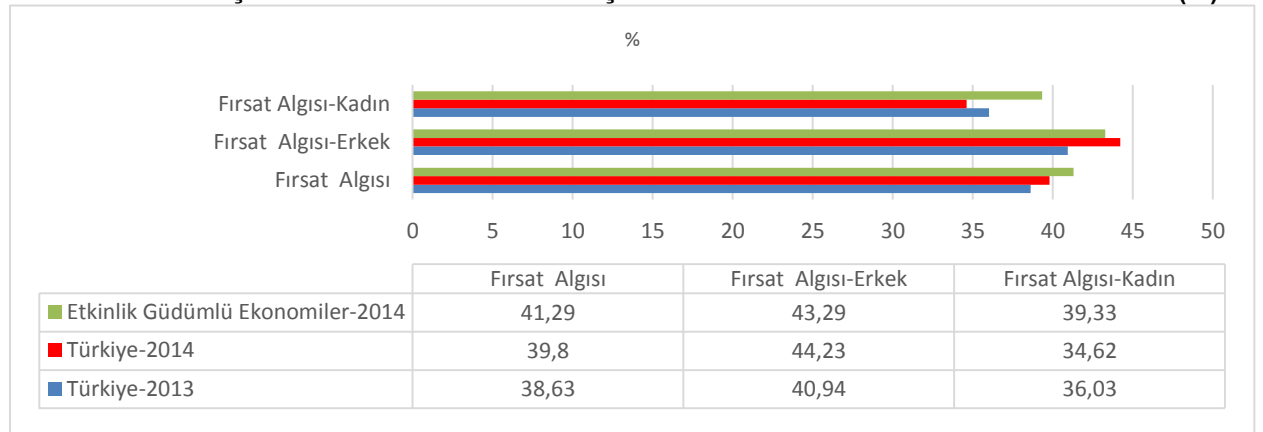
Fırsatları Algılama

GEM araştırması fırsat algısını, kişileri gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Türkiye’de yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) yaklaşık %38,63’ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 39,8’e çıkmıştır. Bireylerin fırsat algısı artmasına rağmen bu sonuç Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomilerin ortalamasından (%41,29) düşüktür.

Türkiye’de erkeklerin %44,23’ü gelecek 6 ay içinde yeni bir iş kurmak için fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarda bu oran %34,62’dir. Bu kapsamda, Türkiye’de fırsat algısı olarak kadın- erkek arasında yaklaşık %10’luk bir fark bulunması oldukça anlamlıdır. Ayrıca, 2013 yılına göre iş kurmak için çevresindeki fırsatların var olduğuna inanan erkeklerin oranı artarken, aynı dönemde kadın oranlarında azalma meydana gelmiştir.

Türkiye’deki erkeklerin fırsat algısı Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomiler ’deki erkeklerin ortalamasından yüksek iken, kadınlarımızın çevresindeki fırsatları görme konusunda bu ekonomilerdeki kadınların ortalamasından düşüktür. Bu nedenle, Türkiye’nin fırsat algısı ortalaması (% 39,8) Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomiler ’in ortalamasından (%41,29) düşük çıkmaktadır.

Şekil 2.2. Gelecek 6 Ay İçinde, Yaşadığı Bölgede Yeni Bir İş Kurmak İçin Fırsatı Gören Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

² GEM araştırması araştırmaya katılan 31.105 kişiye, kişilerin girişimcilik konusundaki farkındalığını anlamak için şu soruları sormuştur; 1-Gelecek 6 ay içinde, yaşadığınız bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görüyor musunuz? 2-Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip misiniz? 3-Başarısız olma korkusu sizi yeni bir iş kurmaktan alıkoymuyor mu?

Girişimcilik Kapasitesi (Bilgi ve Beceri)

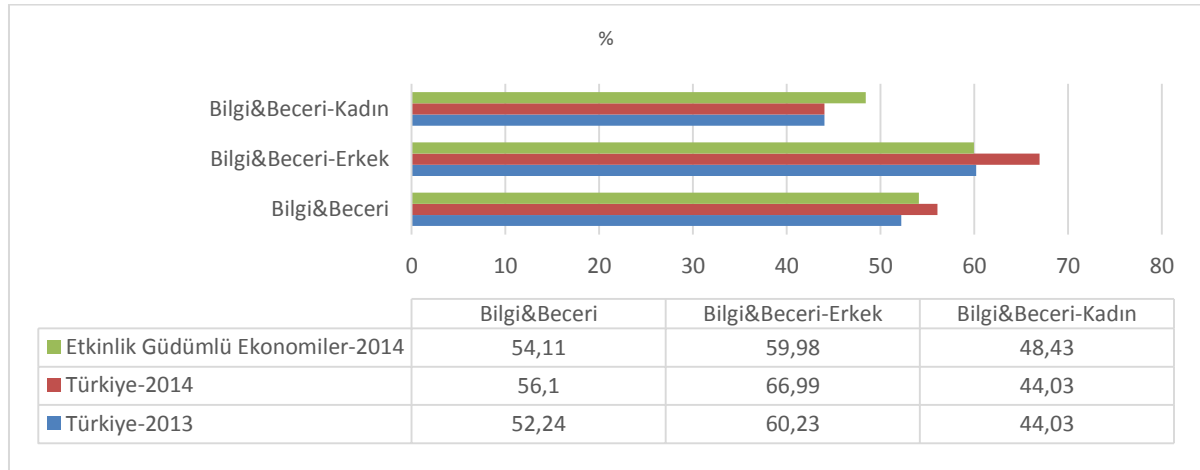
GEM araştırması, girişimcilik kapasitesini; bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Girişimcilik kapasitesi, fırsatları algılamamanın yanında, kişilerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer önemli bir faktördür. Kişiler, çevresinde fırsatları görmek ve değerlendirmek için yeterli düzeyde girişimcilik kapasitesine gerek duymaktadır.

Türkiye’de yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %52,24’ü yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu belirtirken, bu oran 2014 yılında %56,10 seviyesine yükselmiştir (Şekil 2.3). Bu oran, 2006 yılından itibaren ilk defa Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ortalamasından (%54,11) yüksek çıkmıştır.

2014 yılında, kadınlarımızın %44,03’ü yeni bir iş kurmak için bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %66,99’dur. 2014 yılında oluşan farkın daha da belirginleştiği görülmektedir. Erkek ve kadın arasındaki bu fark istatistiksel olarak da anlamlıdır. Türkiye’de, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu söylenebilir (Şekil 2.3).

Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ’de erkeklerin %59,98’i kendine güvenirken, bu oran Türkiye ortalamasının (%66,99) altındadır. Buna karşılık yeterli yetenek ve bilgiye sahip olduğunu düşünen kadınlarımızın oranı, Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ’deki kadınların ortalamasından düşüktür. Ayrıca, kadınlarımızın kendilerine olan özgüvenlerinde son iki yılda herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Türkiye’de, yeterli bilgi ve beceriye sahip olan kadın oranının erkeklerle göre düşüklüğü kadınlarımızın girişimcilik faaliyetine başlaması için bir engel teşkil edebilir.

Şekil 2.3. Yeni Bir İş Kurmak İçin Gerekli Bilgi ve Beceriye Sahip Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

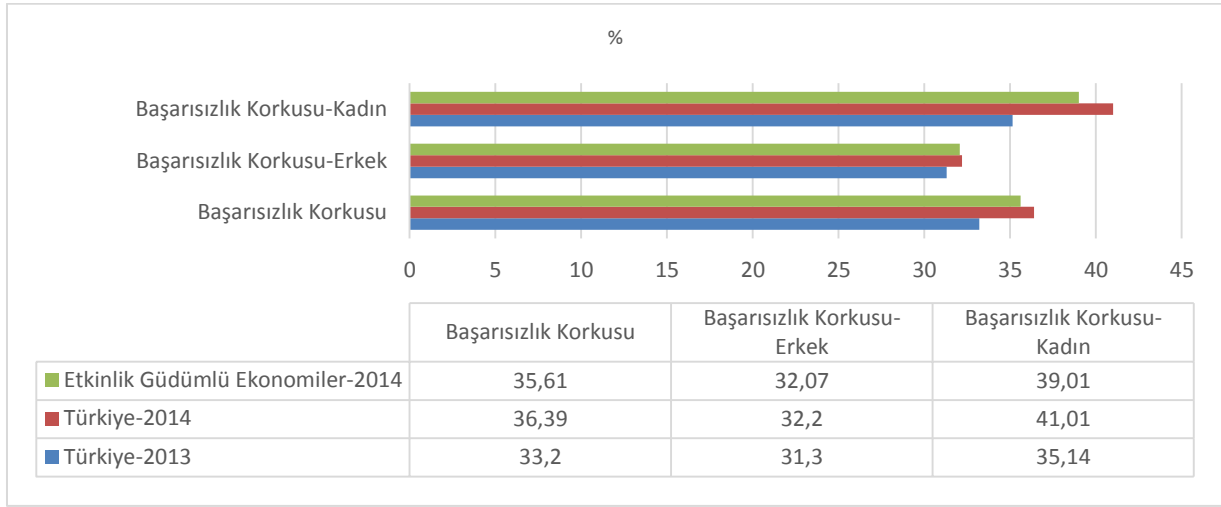

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

- **Risk Alabilme**

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Türkiye’de 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %33,20’si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %36,39’a çıkmıştır. Dolayısıyla, kişilerin geçen yıla göre risk alma konusunda daha temkinli olduğu söylenebilir.

Şekil 2.4. Başarısız Olma Korkusundan Dolayı Yeni Bir İş Kurmaktan Çekinen Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Türkiye’de 2014 yılında kadınların %41,04’ü yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %32,2’dir. Kadın ile erkek arasındaki fark, fırsat algısı ve özgüven konusunda olduğu gibi dikkat çeker niteliktedir. Fark, 2014 yılında daha da belirginleşmiştir. Erkek ve kadın arasındaki bu fark istatistiksel olarak da anlamlıdır. Kadının, erkeğe göre risk alma eğilimi daha düşüktür. Dolayısıyla, risk almada kadınlar erkeklere oranla daha temkinli hareket etmektedirler. Bu durum, kadınların girişimcilik faaliyetine katılımın düzeyini etkileyebilir.

Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ile karşılaştırıldığında, Türkiye’de yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı (%41,01), Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ‘deki kadınların ortalamasından (%39,01) yüksektir. Bu değerler ülkemizdeki kadınların girişimcilik faaliyetlerine başlamada yeterli cesarete sahip olmadıklarını göstermektedir. Bundan dolayı, başarısızlık korkusunda Türkiye ortalaması (%36,39), Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ‘in ortalamasından (%35,61) yüksek çıkmaktadır.

Uluslararası karşılaştırmalar, Türkiye’de daha fazla oranda erkeğin kendi işini kurma konusunda cesaretli olduğunu, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte olduğunu ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar gördüğünü göstermektedir. Türkiye’de kadınlar ise bu konuda Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ‘in ortalamasının altında kalmışlardır.

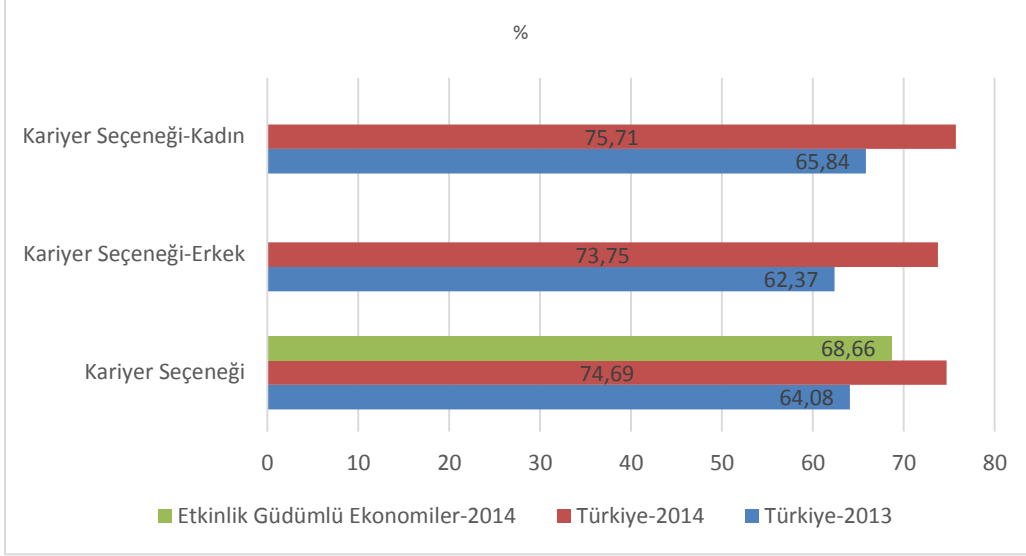
2.3. Kariyer Seçeneği Olarak Girişimcilik

GEM araştırmasında kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz” sorusu sorulmuştur. Türkiye’de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 senesinde %64,02 iken, 2014 yılında %74,69 seviyesine çıkmıştır. 2006 yılından beri ilk defa Türkiye’de bu oran, Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ‘in (%68,66) ortalamasından yüksek olmuştur. 2013 yılında girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye, 30 ülkenin olduğu Etkinlik Gündümlü Ekonomiler arasında 21. sırada yer alırken, 2014 yılında 7. sıraya yükselmiştir. Türkiye’de girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünülmesi, bunun yanında potansiyel girişimciler için teşvik edici bir ortam hazırlanması kişilerin yeni bir işe başlamalarını etkileyebilir.

Cinsiyete göre incelendiğinde Türkiye’de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadınların oranı 2013 yılında %65,84 iken sonraki sene %75,71 olmuştur. Erkeklerde ise

2013 senesinde %62,37 olan seviye 2014 yılında %73,75'e yükselmiştir. Sonuç olarak, ülkemizde kadın ve erkeklerin büyük bir kısmı girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünmektedir.

Şekil 2.5. Yeni Bir Girişimcilik Faaliyetine Başlamanın İyi Bir Kariyer Seçimi Olduğunu Düşünen Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

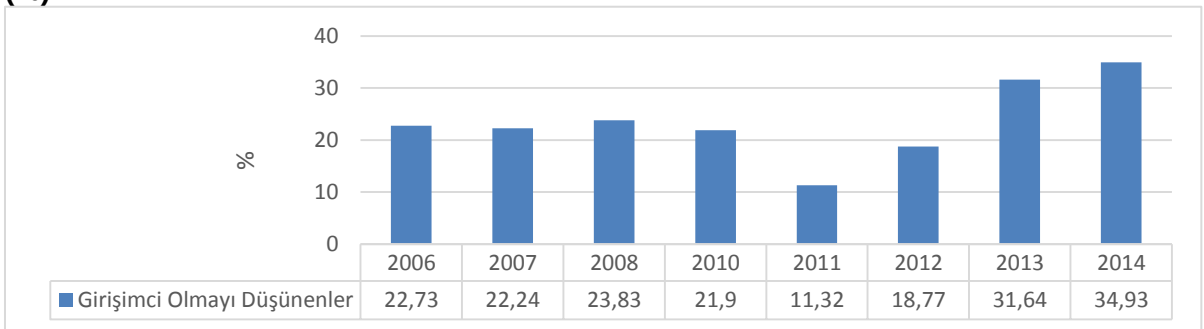
Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

2.4. Girişimci olma niyeti olan kişiler

Girişimci olma niyeti olan kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan fakat bunun için somut bir adım atmamış kişilerdir. Önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranı girişimci olma niyeti olan kişilerin durumunu göstermektedir. Türkiye’de yıllara göre meydana gelen değişim Şekil 2.6’da görülmektedir.

Türkiye’de, girişimci olma niyeti olan kişilerin oranı, 2006-2010 yılları arasında ortalama % 22,67 iken, 2011 yılında, %11,32 seviyesine gerilemiştir. Ancak 2012 yılından itibaren yükselme eğilimi yakalamış ve 2013 yılında % 31,64 olmuştur. 2014 yılında yükselme trendi devam etmiş ve %35 seviyesine kadar çıkmıştır. Dolayısıyla, GEM araştırması her 100 kişiden 35 kişinin önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetine niyetli olduğunu göstermektedir.

Şekil 2.6. Girişimci Olma Niyeti Olan Kişilerin 18-64 Yaş Arası Yetişkin Nüfusa Oranı (%)

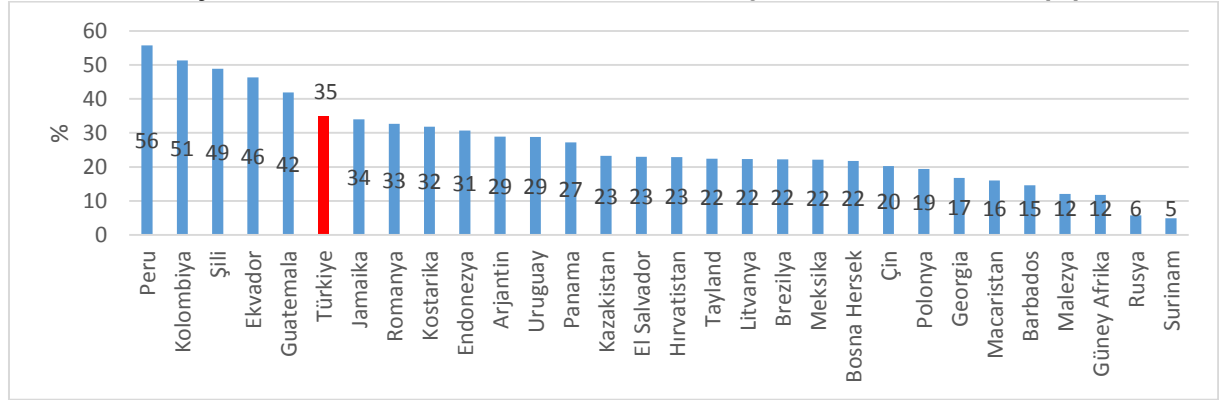

Kaynak: GEM Yetişkin Nüfus Araştırması

Böylece, Türkiye’de kişilerin girişimci olma niyetlerinin artması girişimcilik olgusunun yaygınlaştığını ve artık Türkiye’de de girişimciliğin kişiler tarafından düşünülen ve arzu edilen bir unsur olarak yer almaya başladığı görülmektedir. 2012 yılında yakalanan yükselme eğilimi 2014 yılında da devam etmiştir.

Şekil 2.7 GEM projesine katılan Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ‘deki, girişimci olma niyeti olan kişilerin oranını gösterir. Türkiye 2012 yılında 30 Etkinlik Güdümlü Ekonomi arasında 25. sırada iken, 2013 yılında 31 ülke arasında 11. sırada yer almıştır. 2014 yılında ise, 30 ülke arasında 6. sıraya yükselmiştir. 2014 yılında Etkinlik Güdümlü Ekonomiler arasında Şili, Çin, Peru ve Türkiye’de girişimci olmak isteyenlerde artma meydana gelmiştir. Bu endeks kapsamında, Türkiye, Etkinlik Güdümlü Ekonomiler ‘in ortalamasından (%25) daha yüksek bir orana sahip olmuştur.

Şekil 2.7. 2014 yılında Etkinlik Güdümlü Ekonomilerdeki Niyetli Girişimciler Oranı (%)

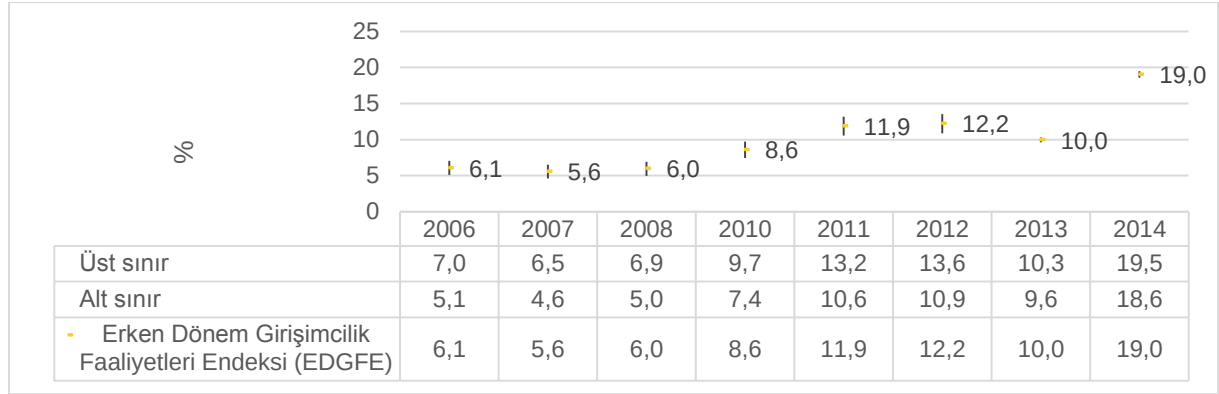
Kaynak: GEM Yetişkin Nüfus Araştırması

2.5. Erken Dönem Girişimciler

Erken dönem girişimciler, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 2.8’de yıllara göre Türkiye’de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi görülmektedir. Türkiye’de, Erken Dönem Girişimcilik Endeksi, 2006-2007-2008 yıllarında ortalama % 6 iken, 2010 yılında, %8.59’a yükselmiş, bu yükseliş 2011’de de devam ederek yaklaşık % 12 seviyesine çıkmıştır. 2012 yılında %12 oranı tekrar yakalanmış olsa da 2013 senesinde % 10 seviyesine gerilemiştir. 2014 yılında bu oranda önemli bir artış yaşanarak %19 seviyesi yakalanmıştır. Sonuçta, her 100 kişinin 19’u Erken Dönem Girişimci olarak yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamaktadır. 2014 yılında Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinde meydana gelen artış, toplumdaki potansiyel girişimcilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

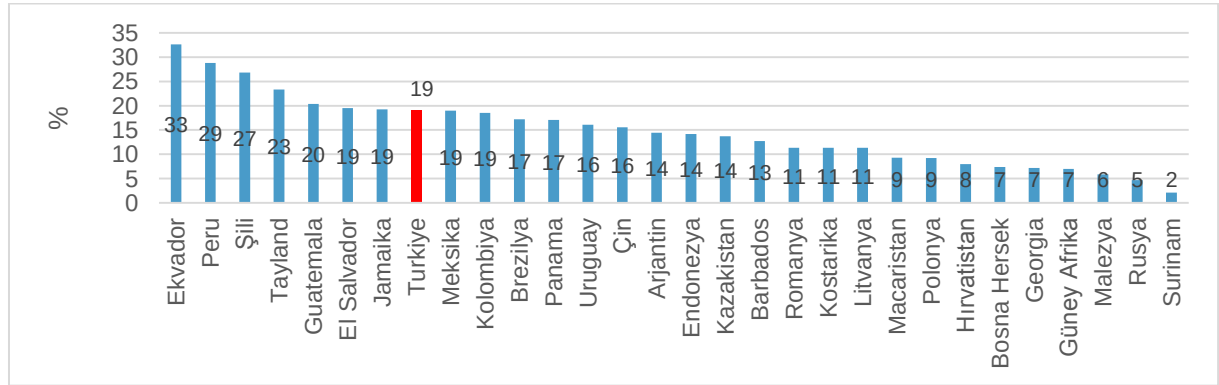
Şekil 2.8. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM projesine katılan Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomilerin Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi Şekil 2.9'de görülmektedir. Türkiye 2013 yılında 31 Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomi arasında 23. sırada iken, 2014 yılında 31 ülke arasında 8. sıraya yükselmiştir. Bu endeks kapsamında, Türkiye, 2006 yılından beri, ilk defa Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomiler'in ortalamasından (% 14,73) yüksek girişimcilik endeksine sahip olmuştur. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi 2014 yılında, Çin, Guatemala, Jamaika, Meksika, Şili, Tayland, Uruguay ve Türkiye'de artış göstermiştir. Bu ülkeler arasında en fazla artış Türkiye'de yaşanmıştır.

Şekil 2.9. 2014 yılında Etkinlik GÜDÜMLÜ Ekonomilerde Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi (%)

Kaynak: GEM Yetişkin Nüfus Araştırması

2.6 Fırsata ve İhtiyaca Dayalı Girişimcilik

Bu bölümde kişilerin girişimci olma kararlarını veya isteklerini etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM motivasyon faktörlerini aşağıdaki sınıflama ile incelemektedir;

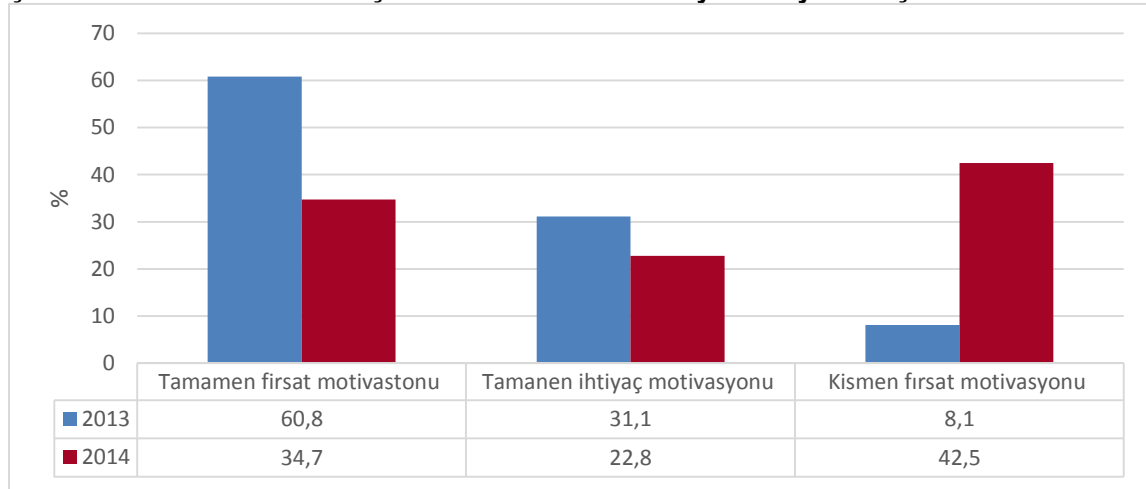
- 1- Tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar: Gelirini artırmak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendiren girişimcilerdir. Bu motifler "İyileştirme Odaklı Motifler" olarak da isimlendirilir.

- 2- Tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar: Başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan girişimcilerdir. Bu seçenek “Fırsat Güdüsü Olmayan Motifler ” olarak da isimlendirilir
- 3- Kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar: Yukardaki motiflerden hiçbirini uygulanabilir değilse, karma motif ile kişi hem fırsat hem de ihtiyaç motiflerinden dolayı girişimci olabilir.

Türkiye’de tamamen fırsat motivasyonu ile girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 60,8 iken 2014 yılında %34,7’ye düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %31,1 iken, 2014 yılında %22,8 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,1 iken, 2014 yılında %42,5’e çıkarak yaklaşık beş kat artmıştır. Türkiye’de toplam girişimcilik oranındaki artışın nedenlerinden biri de zorunluluktan dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanlardan kaynaklanmaktadır.

Tamamen fırsat odaklı girişimcilerin (%60,8), tamamen ihtiyaç odaklı girişimcilere (%31,1) oranı 2013 yılında yaklaşık 2,0 iken, bu oran 2014 yılında 1,5’e gerilemiştir. Bu ise var olan ekonomik ortam içerisinde kişilerin fırsata dayalı girişimcilikten ziyade ihtiyaçtan dolayı girişimciliğe yöneldiğini göstermektedir.

Şekil 2.10. Erken Dönem Girişimciler ’de Fırsata ve İhtiyaca Dayalı Girişimcilik

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

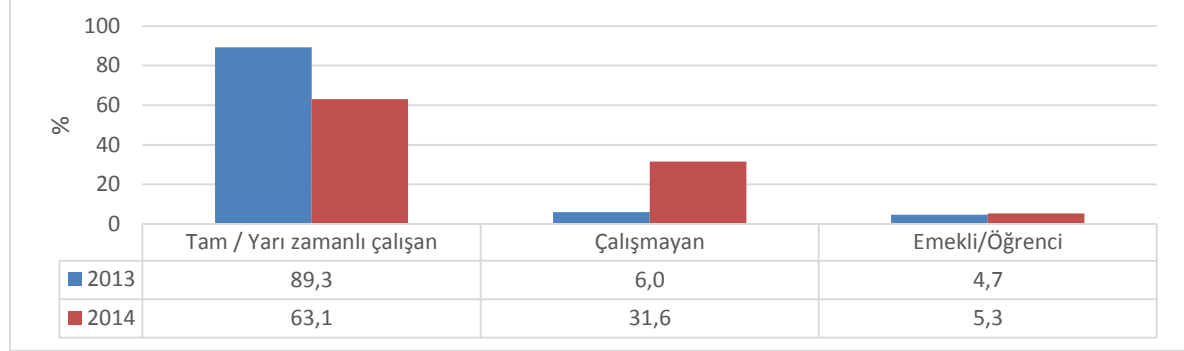
2.7. İş Durumu

GEM araştırmasında, kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan ve emekli-öğrenci olarak sınıflandırılmıştır. Şekil 2.11’te girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumu gösterilmektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde de çoğunluğun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce başka bir işyerinde ücretli olarak çalıştıklarını belirlemiştir. Bu sonuç Türkiye içinde geçerlidir.

Türkiye’de 2013 yılında Erken Dönem Girişimciler ’in yaklaşık % 90’ı tam veya yarı zamanlı olarak çalışan kişilerden oluşurken, bu oran 2014 yılında %63 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılım oranı %6’dan (2013 yılı), %31,6’ya (2014 yılı) yükselmiştir. Şekil 2.11 göz önüne alındığında, çalışmayan

kesimin girişimciliğe olan talebi artarken, çalışan kesimin risk almaktan çekindiği görülmektedir. Dolayısıyla, 2014 yılında meydana gelen girişimcilik faaliyetlerindeki artışın nedenlerinden biri de çalışmayan kişilerin mecburiyetten dolayı iş olanaklarını değerlendirip girişimci olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

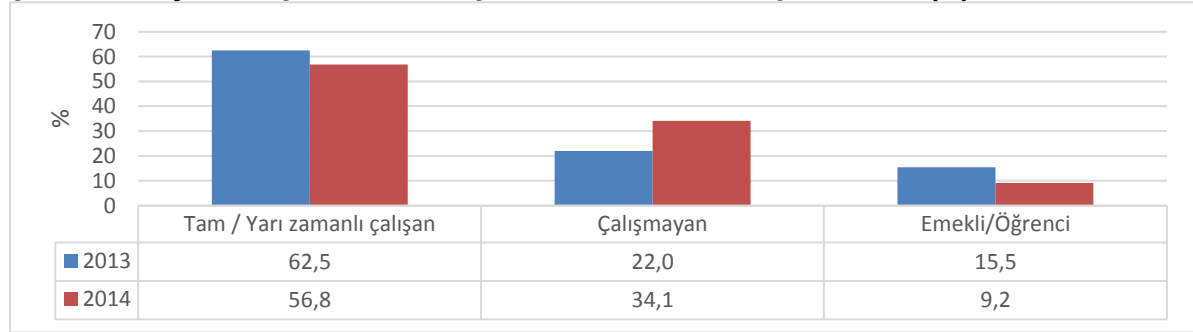
Şekil 2.11. Erken Dönem Girişimciler 'in Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Şekil 2.12'te gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumu görülmektedir. Şekil 2.12'e göre gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %62,5 iken, 2014 yılında %56,8 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, çalışmayan kişilerin iş kurma istekleri artmıştır. Niyetli Girişimciler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı %15 iken, bir sonraki yıl %9,2 seviyesine düşmüştür. Herhangi bir şekilde ücret kazanan kişiler ve emekliler ile öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, çalışmayan kişilerin girişimci olma niyetlerinin arttığı, işsizliğin girişimci olmanın önemli nedenlerinde biri olmaya başladığı söylenebilir.

Şekil 2.12. Niyetli Girişimciler 'in Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)

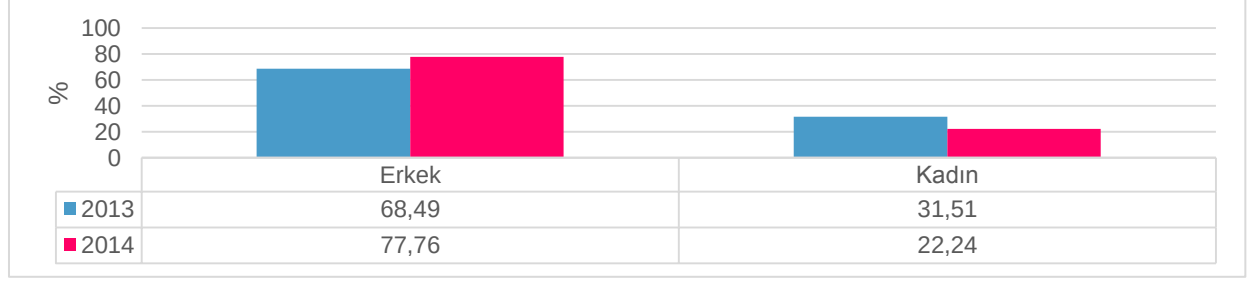

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

2.8. Cinsiyet

GEM araştırmasına göre 2014 yılında ülkemizde girişimcilik oranındaki artış erkek girişimcilerden kaynaklanmaktadır. Bu dönemde kadınların erken dönem girişimcilik faaliyetine katılımında azalma meydana gelmiştir. 2013 yılında erkek/kadın oranı 2,17 iken bu oran 2014 yılında 3,49 olmuştur. Erken Dönem Girişimciler 'in 2013 yılında % 31,51 kadın iken, 2014 yılında bu oran %22,24 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, erkek girişimcilerin oranı %68,49'dan %77,76 düzeyine çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda Türkiye'de kadınların girişimcilik faaliyetlerinde süreklilik göstermedikleri söylenebilir.

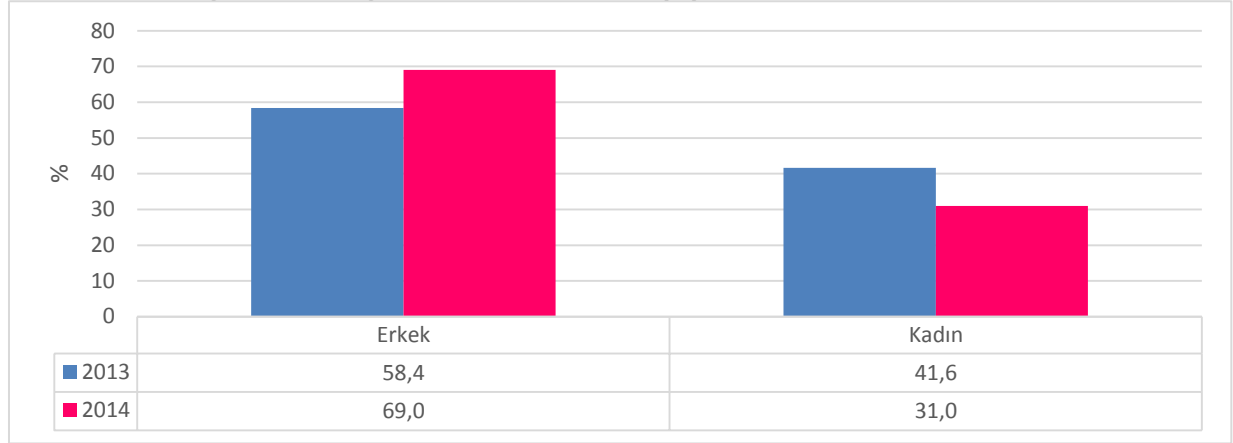
Şekil 2.13. Cinsiyete Göre Erken Dönem Girişimciler Oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Şekil 2.14'de gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre dağılımı gösterilmektedir. Erken Dönem Girişimciler 'de olduğu gibi gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin de çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. 2013- 2014 yılları karşılaştırıldığında, Niyetli Girişimciler erkek/kadın oranında bir artış olduğunu görülmektedir. Yani, gelecekte girişimcilik faaliyetine başlamak isteyen kadın girişimcilerde azalma yaşanmaktadır. Ancak girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranındaki düşüş, Erken Dönem Girişimciler kategorisindeki kadın oranındaki düşüşten daha az olmuştur.

Şekil 2.14. Cinsiyete Göre Niyetli Girişimciler Oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Tablo 2.1'de ülkemizdeki kişilerin cinsiyete göre girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumu görülmektedir. Cinsiyet gözetmeksizin girişimcilik faaliyetine başlamış ve başlamak üzere olan girişimcilerin büyük bir çoğunluğu tam veya yarı zamanlı çalışan kişilerden oluşmaktadır. Girişimci olmadan önce çalışmayan kadınların oranı erkeklere nispeten daha yüksektir. 2013 yılında istihdam edilmeyen (çalışmayan) kadın oranı %10,7 iken, 2014 yılında bu oran %39,5 seviyesine çıkmıştır.

Girişimci olmadan önce emekli ve öğrenci olan erkek girişimcilerin oranında bir değişiklik yaşanmazken, emekli ve öğrenci olan kadınların girişimcilik faaliyetlerinde bulunmalarında azalma gözlenmiştir.

Tablo 2.1. Erken Dönem Girişimciler 'in Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları Cinsiyete Göre Dağılımı(%)

Yıllara Göre Cinsiyet/İş durumu	Erkek		Kadın	
	2013	2014	2013	2014
Tam / yarı zamanlı çalışan	90,8	65,0	79,0	56,9
Çalışmayan	3,4	29,2	10,7	39,5
Öğrenci	2,1	2,2	4,1	2,5
Emekli	3,6	3,6	6,2	1,1

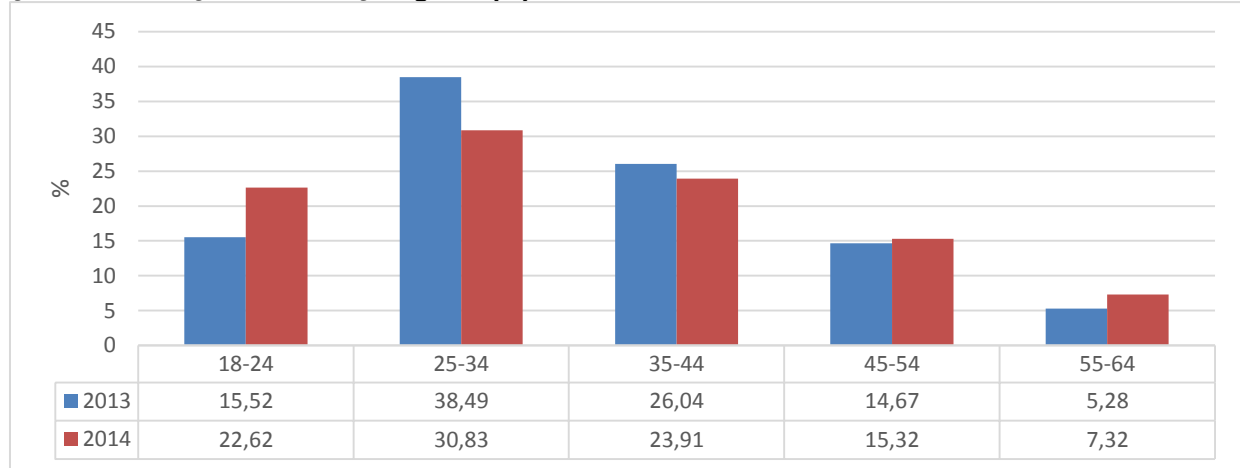
Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Türkiye'de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadınların oranı (%75,71), erkeklerin oranından (%73,75) daha fazladır. Buna rağmen, kadınların erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeterince güvenmemeleri ve yaşadığı çevrede oluşan iş fırsatlarını görememelerinden dolayı girişimcilik faaliyetine katılımları daha düşük olmuştur.

2.9. Yaş

Projeye katılan bütün GEM ülkelerinde Erken Dönem Girişimciler 'in büyük çoğunluğu 25-34 yaş arasındaki kişilerden oluşmaktadır. Erken Dönem Girişimciler 'in yaş dağılımı itibariyle ülkeler arası büyük bir farklılıklar bulunmamaktadır. Ülkemizde de Erken Dönem Girişimciler 'in çoğunluğu 25-34 yaş arasındaki kişilerdir.

Şekil 2.15. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Türkiye'de 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Şekil 2.15), 25-34 yaş grubu girişimci yüzdesinin %38,49'dan %30,83 seviyesine düştüğü görülmektedir. Bu azalma 35-44 yaş aralığında da meydana gelmiştir. 25-44 yaşları arasında olan girişimcilerimizin oranı 2013 senesinde %64,53 iken bir sonraki yıl %54,74 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %15,52 iken 2014 yılında %22,62 seviyesine yükselmiştir. 45-64 yaş aralığında ise yaklaşık %2,7'lik bir artış meydana gelmiştir. Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımlarında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 2.2’de ülkemizde 18-64 yaş arası Erken Dönem Girişimciler ‘in girişimci olmadan önceki çalışma durumları yaş dağılımına göre verilmektedir. Girişimcilerin girişimci olmadan önceki çalışma durumu incelendiğinde, bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında her yaş grubunda çalışan kesimin girişimci olma talebinde önemli bir azalma meydana geldiği görülmektedir. Girişimci olmadan önce herhangi bir işte çalışmayanların oranında ise kayda değer bir artış yaşanmıştır. 2013 yılında girişimci olmadan önce 18-24 yaş arası çalışmayan gençlerin oranı %5,7 iken, bu oran 2014 yılında %26,1 seviyesine yükselmiştir. Genel olarak 2014 yılında, ülkemizde çalışan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılmaktan çekindiği, herhangi bir iş yerinde istihdam edilmeyenlerin (çalışmayanlar) ise zaruretten girişimcilik faaliyetlerine katıldığı söylenebilir.

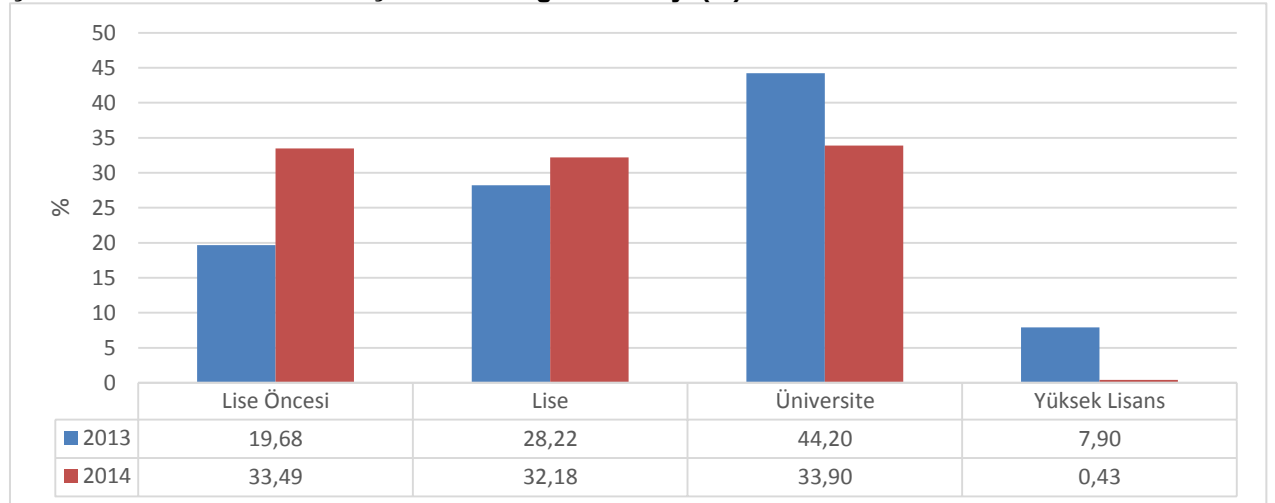
Tablo 2.2. Erken Dönem Girişimciler ‘in Yaş Aralığına Göre Girişimci Olmadan Önceki İş Durumları (%)

Yıl	2013					2014				
Çalışma Durumu	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64
Tam / yarı zamanlı çalışan	81,6	92,7	92,8	87,4	78,2	65,2	68,9	63,9	55,3	48,2
Çalışmayan	5,7	5,7	5,8	7,6	5,8	26,1	30,1	35,6	34,5	32,7
Öğrenci	12,7	1,2	1,1	0,0	0,0	8,4	0,8	0,2	0,0	0,0
Emekli	0,0	0,4	0,3	5,0	16,0	0,2	0,2	0,3	10,2	19,1

2.10. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Şekil 2.16). 2013 yılında girişimcilerin %48’i lise ve lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %66 seviyesine çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %52’den %34’e düşmüştür. Dolayısıyla, 2014 yılında ülkemizde eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ciddi azalma yaşanmıştır.

Şekil 2.16. Erken Dönem Girişimciler ‘in Eğitim Düzeyi (%)

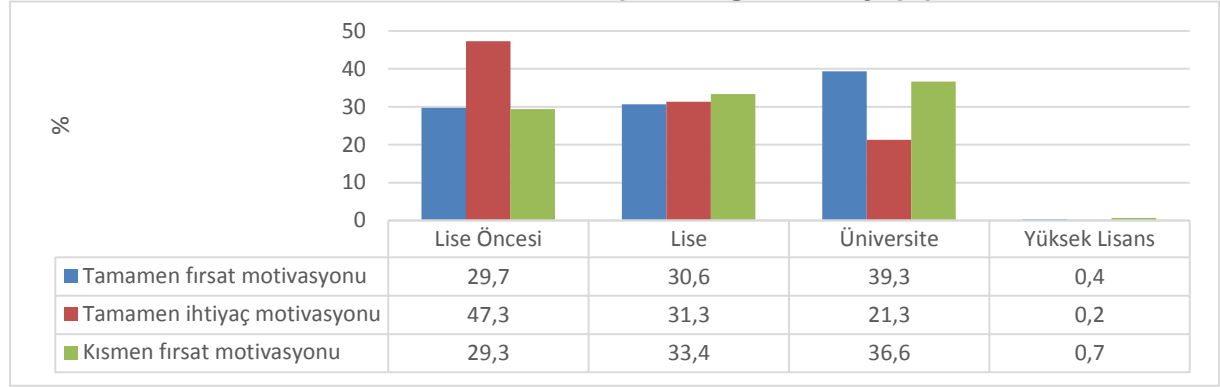
Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Eğitim düzeyi, kişilerin ne tür girişim faaliyetlerinde bulunacağını etkiler. Daha önceki bölümde bahsedildiği gibi girişimciler; tamamen fırsatları değerlendiren, kısmen fırsatları değerlendiren ve ihtiyaçtan dolayı girişimciler olarak sınıflandırmıştır.

Eğitimli kişiler, daha geniş iş olanaklarına sahiptirler. Bundan dolayı ancak yeni bir fırsat gördüklerinde risk alarak kendi işlerini kurmayı tercih ederler. Bunun tersine, daha az eğitim seviyesine sahip olan kişiler için iş olanakları kısıtlı olduğundan, bu kişiler mecburiyetten veya ihtiyaçtan dolayı girişimcilik faaliyetinde bulunurlar. .

Şekil 2.17; Erken Dönem Girişimciler 'in motivasyonuna göre eğitim düzeyini göstermektedir. Türkiye'de fırsat sonucu iş kurmuş girişimciler, ihtiyaç sonucu iş kurmuş girişimcilere göre daha eğitilidir. Tamamen fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinde bulunanlarda en yüksek oran (%39,3) üniversite mezunları iken, tamamen ihtiyaca dayalı olarak girişimci olanlarda en yüksek oran ise (%47,3) lise öncesi eğitim düzeyine sahip olan kesimdir. Kısaca, eğitim düzeyi arttıkça fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinin arttığı, ihtiyaçtan dolayı girişimcilik faaliyetinin ise azaldığı görülmektedir.

Şekil: 2.17. Erken Dönem Girişimcilerde Motivasyon ve Eğitim Düzeyi (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3: GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİNİN BÖLGESEL ANALİZİ

Bölgesel Kalkınmada girişimciliğin geliştirilmesi, dolayısıyla bölgenin sahip olduğu potansiyellerin kalkınma sürecine entegre edilmesi son derece önemlidir. Bölgelerde girişimcilik faaliyetlerini artırarak bölgeler arası gelişmişlik farkları azaltılabilir. Bölgelerde girişimciliğin teşvik edilmesi ve etkin ve hedefe yönelik bölgesel politikaların oluşturulmasına rehberlik etmesi amacıyla ilk defa bölgesel bazda girişimcilik endeksi yani Türkiye'nin girişimcilik karnesi çıkarılmıştır. Amacımız, girişimcilik faaliyetlerini bölgesel düzeyde karşılaştırmak ve , girişimcilik faaliyetlerinin ne düzeyde olduğunu tespit etmektir.

Bu bölümde Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (İBBS)-1'e göre 12 bölge ve (İBBS)-2'e göre 26 Alt Bölge detayında girişim faaliyetleri 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir (Tablo:3.1)

Tablo 3.1. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması

Kod	İBBS-I (12 bölge)	Kod	İBBS-II (26 alt bölge)
TR1	İstanbul	TR10	İstanbul alt bölgesi
TR2	Batı Marmara	TR21	Tekirdağ alt bölgesi
		TR22	Balıkesir alt bölgesi
TR3	Ege	TR31	İzmir alt bölgesi
		TR32	Aydın alt bölgesi
		TR33	Manisa alt bölgesi
TR4	Doğu Marmara	TR41	Bursa alt bölgesi
		TR42	Kocaeli alt bölgesi
TR5	Batı Anadolu	TR51	Ankara alt bölgesi
		TR52	Konya alt bölgesi
TR6	Akdeniz	TR61	Antalya alt bölgesi
		TR62	Adana alt bölgesi
		TR63	Hatay alt bölgesi
TR7	Orta Anadolu	TR71	Kırıkkale alt bölgesi
		TR72	Kayseri alt bölgesi
TR8	Batı Karadeniz	TR81	Zonguldak alt bölgesi
		TR82	Kastamonu alt bölgesi
		TR83	Samsun alt bölgesi
TR9	Doğu Karadeniz	TR90	Trabzon alt bölgesi
TRA	Kuzeydoğu Anadolu	TRA1	Erzurum alt bölgesi
		TRA2	Ağrı alt bölgesi
TRB	Ortadoğu Anadolu	TRB1	Malatya alt bölgesi
		TRB2	Van alt bölgesi
TRC	Güneydoğu Anadolu	TRC1	Gaziantep alt bölgesi
		TRC2	Şanlıurfa alt bölgesi
		TRC3	Mardin alt bölgesi

Bu analizde, yukarıda belirtilmiş bölge sınıflandırmasına göre, her bölge ve alt bölgede potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sevgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmedikleri araştırılacaktır. Ayrıca, her bölge ve alt bölgede ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildikleri (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile) analiz edilecektir. Diğer taraftan hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladıkları ve bölgedeki girişimcilerin demografik özelliklerde (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

BÖLÜM 3.1: İSTANBUL BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Bu bölümün amacı, potansiyel girişimcileri; yani İstanbul'da yaşayan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini, İstanbul'da ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile) 2013 ve 2014 yılları karşılaştırılarak analiz edilecektir. Ayrıca, İstanbul'da yaşayan kişilerin hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığı araştırılacaktır.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölümde İstanbul'daki girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenip, 2013 yılı ile karşılaştıracağız.

3.1.1 Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

İstanbul Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını arttıran aşağıda belirtilen özelliklere göre inceleyeceğiz;

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişilere "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında İstanbul Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş aralığındaki yetişkin nüfusun yaklaşık %34,6'sı gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında %39,6'ya yükselmiş ve ufak bir farkla Türkiye ortalamasının(%39,80) altında kalmıştır. İstanbul Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha pozitif düşünmektedirler.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, İstanbul Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin %37,1'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %31,7'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %43,8'e, kadınlarda ise %34,6'ya yükselmiştir. Her iki yılda da İstanbul Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksek iken, kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı Türkiye ortalamasından düşüktür.

Tablo 3.1.1. İstanbul'da gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İstanbul	2013	37,1	31,7	34,6
	2014	43,8	34,6	39,6
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

İstanbul Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %50,7'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %56,1'e yükselmiştir.

Tablo 3.1. 2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	BÖLGE ORTALAMASI
İstanbul	2013	61,2	40,2	50,7
	2014	66,8	44,2	56,1
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, İstanbul Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %40,2'si yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %61,2'dir. . 2014 yılında bu oran erkeklerde %66,8'e, kadınlarda ise %44,2'ye yükselmiştir. Her iki yılda da İstanbul Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. İstanbul Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %35,5'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %38,1'e çıkmıştır.

Tablo 3.1.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İstanbul	2013	33,1	38,0	35,5
	2014	33,2	43,5	38,1
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, İstanbul Bölgesi'nde, her iki yılda da yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini belirten erkek oranında bir değişiklik olmaz iken, bu oran kadınlarda %38'den %43,5'a yükselmiştir. 2014 yılında kadınların %43,5'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %33,2'dir.

İstanbul Bölgesi'nde erkekler kadınlara göre kendi işini kurma konusunda daha cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.1.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere "Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz" sorusu sorulmuştur. İstanbul Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %61,4 iken, 2014 yılında %73,3'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen her iki

yılda da İstanbul Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 3.1.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İstanbul	2013	57,9	65,0	61,4
	2014	72,5	74,2	73,3
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

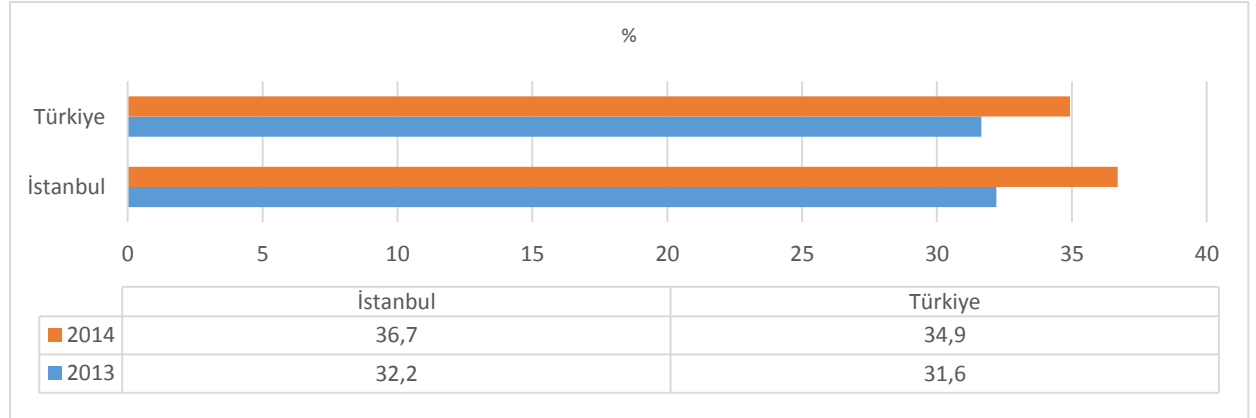
Cinsiyete göre incelendiğinde, her iki yılda da İstanbul Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı erkek oranından daha fazladır.

3.1.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış kişilerdir. Şekil 3.1.1 önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

İstanbul Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişiler oranı % 32,2 iken, 2014 yılında, %36,7'ye yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 36'sı önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Her iki yılda da bölgede girişimci olmaya niyetli kişiler oranı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Şekil 3.1.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

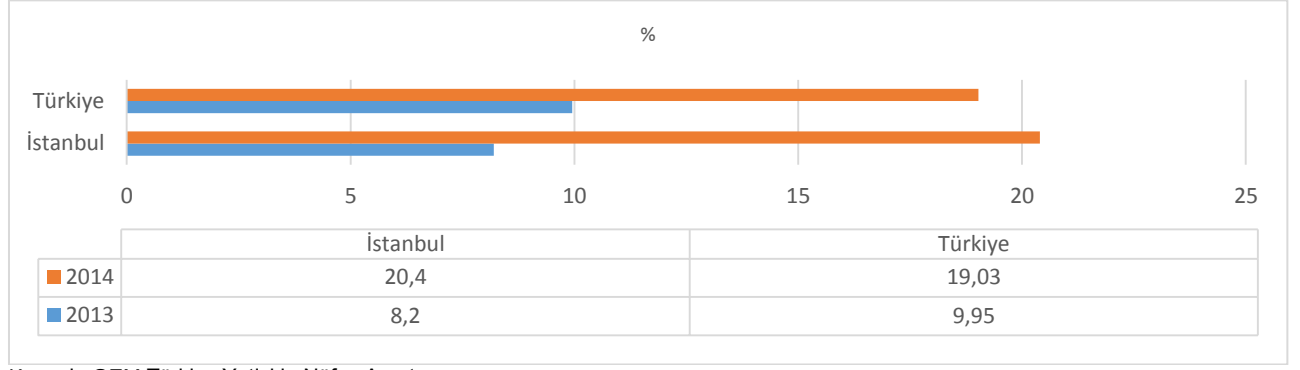
Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.1.2, yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. İstanbul Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 8,2 iken, bu oran 2014 yılında %20,4'e çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 8'i girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 20'ye yükselmiştir. Bu artışla İstanbul Bölgesi, girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının üstüne ulaşmıştır.

Şekil 3.1. 2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

İstanbul Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

İstanbul Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 72,2 iken 2014 yılında %39,9'a düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %17,9 iken, 2014 yılında %16,3'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %9,4 iken, 2014 yılında %43,7'e yükselmiştir. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

Tablo 3.1.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
İstanbul	2013	72,7	17,9	9,4
	2014	39,9	16,3	43,7
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.1.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç İstanbul Bölgesi için de geçerlidir.

İstanbul Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 81,5'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %68,5'e düşmüştür. Buna karşılık, herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %9,3'den, 2014 yılında %25,6'ya yükselmiştir.

İstanbul Bölgesi'nde genelde işsiz olanlar girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir.

Öğrencilerin İstanbul Bölgesi'nde girişimcilik faaliyetine katılımı azalmıştır. 2013 yılında %6,3 olan oran, 2014 yılında %2,6'ya düşmüştür.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı İstanbul Bölgesi'nde artmıştır. Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin ve emeklilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.1.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
İstanbul	2013	81,5	9,3	6,3	2,9
	2014	68,5	25,6	2,6	3,3
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,84
	2014	63,1	31,6	2,3	3,05

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Tablo 3.1.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Girişimci olmaya niyetli kişiler) iş durumunu göstermektedir. İstanbul Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %50,8 iken, 2014 yılında %60,2'ye yükselmiştir. İşsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %30,8'den 2014 yılında %32,8'e yükselmiştir. Girişimci olmaya niyetli kişiler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı azalarak sırasıyla %2,7 ve %4,3 olmuştur

Bölgede herhangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.1.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
İstanbul	2013	50,8	30,8	9,4	9,0
	2014	60,2	32,8	4,3	2,7
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.7. Cinsiyet

İstanbul Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. İstanbul Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2,48:1 iken bu oran 2014 yılında 2,96:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 24 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 29 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 28,2'si kadın iken, 2014 yılında bu oran %25,2'ye düşmüştür.

İstanbul Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.1.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
İstanbul	Erkek	71,3	74,8
	Kadın	28,7	25,2
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Tablo 3.1.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. İstanbul Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %39,2 iken, 2014 yılında %31,9'a düşmüştür.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranındaki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranındaki düşüş, girişimci olan kadın oranındaki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.1.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

	YIL	2013	2014
İstanbul	Erkek	60,8	68,1
	Kadın	39,2	31,9
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. İstanbul Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler daha fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. İstanbul Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %64,6'dan %61,6'ya düştüğü görülmektedir.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 3.1.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
İstanbul	18-24	15,0	20,1
	25-44	64,6	61,6
	45-64	20,5	18,3
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.1.9. Eğitim

2013-2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir. İstanbul Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %15,6'sı lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %28,4'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %57,9'dan %41,6'ya düşmüştür.

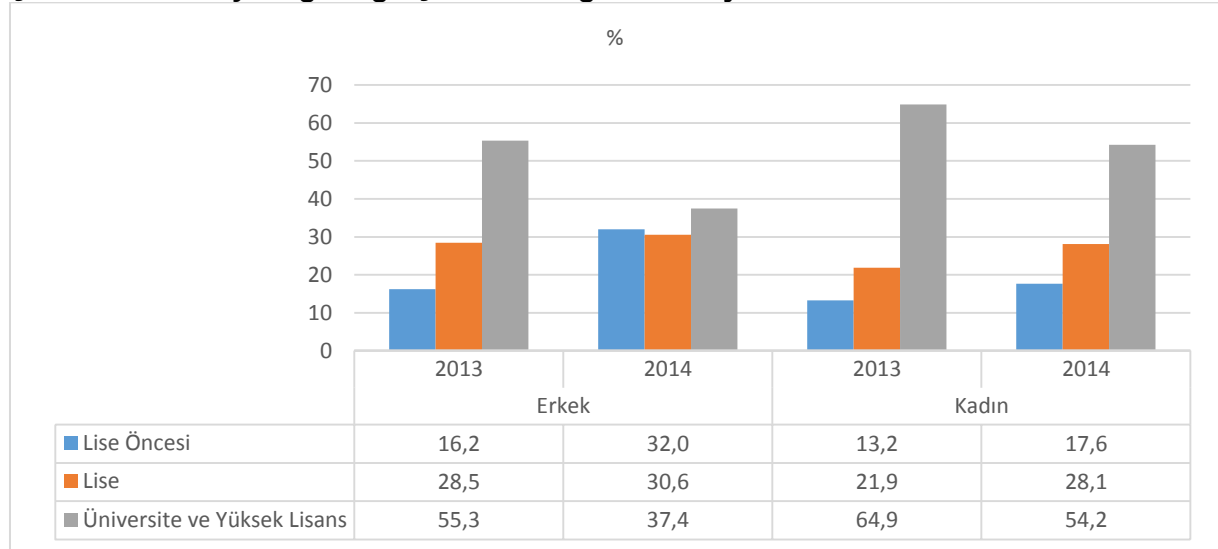
Tablo.3.1.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi

	Eğitim düzeyi	2013	2014
İstanbul	Lise Öncesi	15,6	28,4
	Lise	26,6	29,9
	Lisan&Y.Lisans	57,9	41,6
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.Lisans	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, İstanbul Bölgesi'nde her iki yılda kadın girişimcilerin erkeklere kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksektir. Her iki cinsiyette de eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Fakat eğitilmiş erkeklerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazla düşmüştür. 2013 yılında kadın girişimcilerin oranının %13,2'si lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %17,6'ya yükselmiştir. Buna karşılık Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %64,9 iken, 2014 yılında %54,2'ye düşmüştür.

Şekil 3.1.3.Cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.2: BATI MARMARA BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Batı Marmara Bölgesi; Tekirdağ ve Balıkesir olmak üzere iki alt bölgeden oluşmaktadır. Tekirdağ Alt Bölgesi; Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden, Balıkesir Alt Bölgesi; Balıkesir ve Çanakkale illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Batı Marmara Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Batı Marmara Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edileceğiz. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgedeki girişimcilerin demografik özelliklerde (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.2.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Batı Marmara Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını arttıran aşağıda belirtilen özelliklere göre inceleyeceğiz;

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Batı Marmara Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun yaklaşık %40,11'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 41,4'e yükselmiş ve Türkiye ortalamasının(%39,80) üstüne çıkmıştır. Batı Marmara Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha pozitif düşünmektedirler.

Alt bölgeler açısından, Tekirdağ Alt Bölgesi 2013 ve 2014 yıllarında bir değişiklik gözlemlenmemesine rağmen, her iki yıl içinde Türkiye ortalamasının üstünde bir oranına sahiptir. Balıkesir Alt Bölgesi (%39,9), bireylerin çevrelerindeki fırsatların farkına varmaları 2013 yılında %38 iken, 2014 yılında bu oran %39,9 yükselmiş ve Türkiye ortalamasına (%39,80) benzer bir görünüm sergilemiştir. Tekirdağ Alt Bölgesindeki bireylerin yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme konusunda, Balıkesir Alt Bölgesi'ne göre daha iyimserdir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2014 yılında, Batı Marmara Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 44,11'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %35,47'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %48,6'ya yükselirken, kadınlarda ise %33,7'ye düşmüştür. Batı Marmara Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksek iken, kadınların oranı 2014 yılında Türkiye ortalamadan düşüktür. Tekirdağ Alt Bölgesi'nde kadınlar 2013 yılına göre 2014 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakarken, Balıkesir Alt Bölgesi'nde kadınlarda bu oran az da olsa yükselmiştir.

Tablo 3.2.1. Batı Marmara Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	45,0	38,9	42,2
	2014	50,3	34,7	42,9
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	43,1	32,1	38,0
	2014	46,8	32,7	39,9
Batı Marmara	2013	44,1	35,5	40,1
	2014	48,6	33,7	41,4
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Batı Marmara Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %53,8'ü yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %53'e düşmüştür.

Tablo 3.2.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	56,8	45,5	51,5
	2014	63,1	38,2	51,0
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	64,0	47,7	56,0
	2014	67,5	42,5	54,8
Batı Marmara	2013	60,3	46,6	53,8
	2014	65,4	40,5	53,0
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Balıkesir Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %56,06'sı yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %54,8'e düşmüştür. 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasının üstünde iken, 2014 yılında bölge ortalamasının üstünde, Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Buna karşılık, 2014 yılında Tekirdağ Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre bir farklılık göstermemiştir (%51,47). 2013 yılında Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilerken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %46,6'sı yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %60,3'tir. 2014 yılında girişimci olma konusunda kendine güvenen erkek oranı artarken, kadın oranı azalmıştır. Batı Marmara Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Balıkesir Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranını, Tekirdağ Alt Bölgesine göre daha fazladır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Batı Marmara Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %35,2'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %37,1'e çıkmıştır.

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Balıkesir Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı değişmemiştir. Tekirdağ Alt Bölgesi'nde ise bu oran yükselmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.2.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	BÖLGE ORTALAMASI
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	32,7	35,1	33,8
	2014	33,9	41,7	37,7
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	32,1	41,3	36,6
	2014	31,9	40,9	36,5
Batı Marmara	2013	32,4	38,3	35,2
	2014	32,9	41,3	37,1
Türkiye	2013	31,3	35,14	33,2
	2014	32,2	41,01	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Batı Marmara Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %41,3'ü yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %32,9'dur. Tekirdağ Alt Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı artması, Batı Marmara Bölgesi'nin ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Batı Marmara Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.2.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Batı Marmara Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %62,07 iken, 2014 yılında %75,5'e yükselmiştir. 2013 yılında, Batı Marmara Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,03) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir. Balıkesir Alt Bölgesi'ne (%74,6) göre, Tekirdağ Alt Bölgesi'nde (%76,4) daha fazla kişi girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmektedir.

Tablo 3.2.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	59,8	66,0	62,7
	2014	78,0	74,7	76,4
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	59,9	65,6	62,7
	2014	73,2	75,9	74,6
Batı Marmara	2013	59,8	65,7	62,7
	2014	75,6	75,4	75,5
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Batı Marmara Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%65,7), erkek oranından (%59,8) daha fazla iken, 2014 yılında bu oran paralellik göstermiştir.

2014 yılında, Tekirdağ Alt Bölgesi'nde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranı (%78,0), kadın oranına (%74,7) daha fazla iken, Balıkesir Alt Bölgesinde kadın oranı (%75,9), erkek oranına (%73,2) göre daha fazladır.

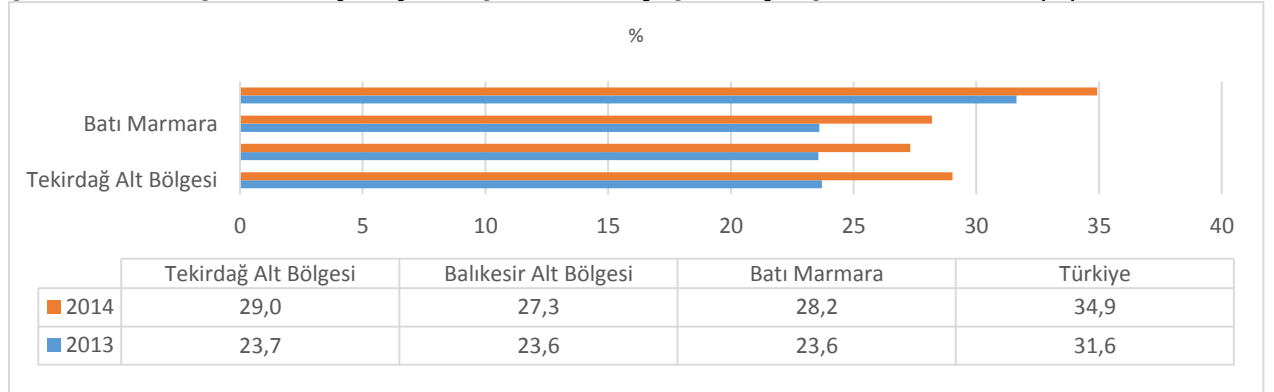
3.2.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 3.2.1 girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Batı Marmara Bölgesi'nde, 2013 yılında Niyetli Girişimciler oranını % 22,67 iken, 2014 yılında, %28,2'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 28 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Niyetli Girişimciler oranı yükselmesine rağmen, Türkiye ortalamasının(%34,9) belirgin olarak altındadır.

2013 yılında Tekirdağ ve Balıkesir alt bölgelerinde Niyetli Girişimci oranı yaklaşık %24 iken, 2014 yılında Tekirdağ Alt Bölgesi'nde bu oran %29, Balıkesir Alt Bölgesi'nde ise %27,3 olmuştur. Tekirdağ Alt Bölgesi'nde önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı Balıkesir Alt Bölgesi'ne göre daha fazladır.

Şekil 3.2.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

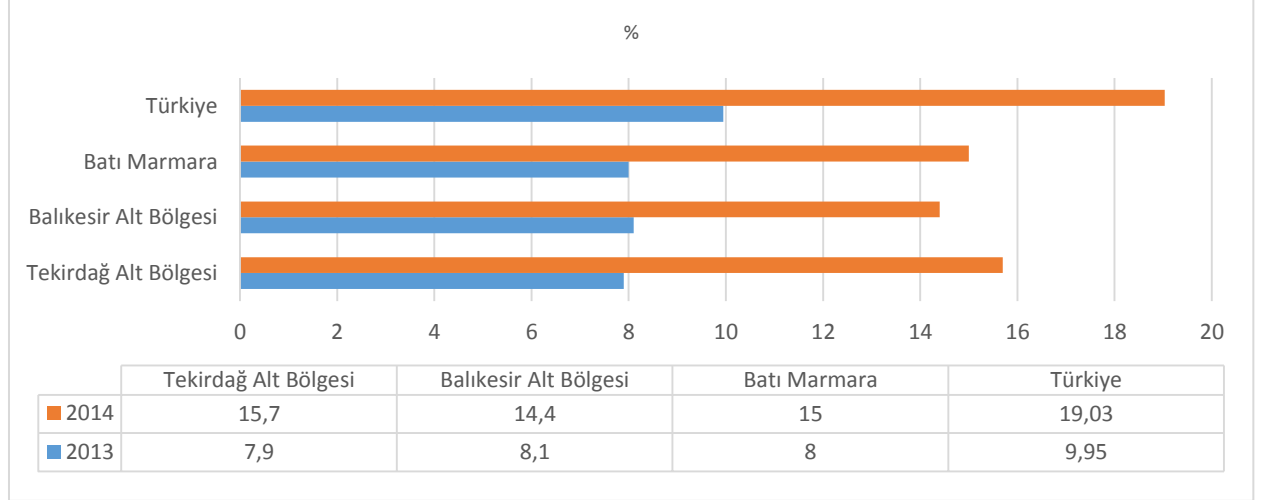
3.2.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.2.2 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Batı Marmara Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 8 iken, bu oran 2014 yılında %15 çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 8'i girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 15'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, Batı Marmara Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Tekirdağ ve Balıkesir alt bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %15,7 ve %14,4'dir. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 Tekirdağ Alt Bölgesi'nin deki girişimcilik endeksindeki artış, Balıkesir Alt Bölgesi'nden daha fazla olmuştur. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.2.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.2.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Batı Marmara Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Batı Marmara Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 56,8 iken 2014 yılında %29'a düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %38,7 iken, 2014 yılında %27,3'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %4,5 iken, 2014 yılında %42,5'e çıkarak yaklaşık 10 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

Tablo.3.2.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	57,8	36,3	5,8
	2014	31,3	22	46,7
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	55,8	41	3,3
	2014	26,5	33	40,6
Batı Marmara	2013	56,8	38,7	4,5
	2014	29	27,3	43,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.2.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.2.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Batı Marmara bölgesi için de geçerlidir.

Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 87,6'sı girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %61,9'a düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %11,4'den, 2014 yılında %31,2'ye yükselmiştir.

Batı Marmara Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Balıkesir Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%33,3) katılımı, Tekirdağ Alt Bölgesi'ne (%28,6) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.2.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	90,0	8,0	0,1	2,0
	2014	61,0	28,6	2,9	7,6
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	87,3	12,7	0,1	0,1
	2014	63,5	33,3	1,0	2,1
Batı Marmara	2013	87,6	11,4	0,1	1,0
	2014	61,9	31,2	2,0	5,0
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,84
	2014	63,1	31,6	2,3	3,05

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında %0,1 olan oran, 2014 yılında %2,8'e çıkmıştır. 2014 yılında Tekirdağ Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%2,9) girişimcilik faaliyetine katılımı, Balıkesir Alt Bölgesi'ndeki (%1) katılımından fazla olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Marmara Bölgesi'nde artmıştır. Tekirdağ Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Balıkesir Alt Bölgesi'ne ve Türkiye geneline göre daha fazla olmuştur. 2014 yılında Tekirdağ Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetine katılımı (%7,75) 26 bölge arasında en yüksek orana sahiptir.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.2.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin iş durumunu göstermektedir. Batı Marmara Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %65,5 iken, 2014 yılında %56,8 düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %20,6'dan 2014 yılında %36,3'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı yaklaşık 2 kat azalarak sırasıyla %2,9 ve %4 olmuştur.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, 2014 yılında Balıkesir Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %37,4 iken, Tekirdağ Alt Bölgesi'nde bu oran %35,6'dır. Her iki alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı 2013 yılına göre artarken, Tekirdağ Alt

Bölgesinde öğrenciler, Balıkesir Alt Bölgesi'nde de emeklilerin girişimci olma oranı 3 kat azalmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.2.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu (%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Tekirdağ Alt Bölgesi	2013	65,3	22,9	9,0	2,8
	2014	58,2	35,6	3,6	2,6
Balıkesir Alt Bölgesi	2013	65,3	18,8	6,9	9,0
	2014	54,9	37,4	4,4	3,3
Batı Marmara	2013	65,5	20,6	8,0	5,9
	2014	56,8	36,3	4,0	2,9
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.2.7. Cinsiyet

Batı Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.03:1 iken bu oran 2014 yılında 4,38:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 20 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 44 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 33,1' kadın iken, 2014 yılında bu oran %18,6'ya düşmüştür. Kadın girişimci oranı Tekirdağ Alt Bölgesi'nde %14,7 olup Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak altındadır. 26 bölge arasında, Tekirdağ Alt Bölgesi kadın girişimcilerimizin en az olduğu 4. bölgesidir.

Batı Marmara Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.2. 8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları (%)

		2013	2014
Tekirdağ Alt Bölgesi	Erkek	67,8	85,3
	Kadın	32,2	14,7
Balıkesir Alt Bölgesi	Erkek	66,1	77,2
	Kadın	33,9	22,8
Batı Marmara	Erkek	66,9	81,4
	Kadın	33,1	18,6
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Tablo 3.2.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %40,1 iken, 2014 yılında %29,4'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %59,9'dan %70,6'ya yükselmiştir.

Niyetli Kadın girişimci oranı, Tekirdağ Alt Bölgesi'nde %26,8 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) belirgin olarak altındadır.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.2.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

	YIL	2013	2014
Tekirdağ Alt Bölgesi	Erkek	57,1	73,2
	Kadın	42,9	26,8
Balıkesir Alt Bölgesi	Erkek	62,7	68,3
	Kadın	37,3	31,7
Batı Marmara	Erkek	59,9	70,6
	Kadın	40,1	29,4
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.2.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Batı Marmara Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibariyle yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Batı Marmara Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.2.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %64,2'den %47,7'ye düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Balıkesir Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Tekirdağ Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %10,8 iken 2014 yılında %19,11'e, 45-64 yaş aralığında ise %25,0'den %33,2'e yükselmiştir. Bu yaş aralıklarında, özellikle Balıkesir Alt Bölgesi'ndeki yükselme, Tekirdağ Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir. Genç nüfustaki artışa rağmen, Marmara bölgesi ve alt bölgelerinde genç nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının altında kalırken, 45-64 yaş aralığı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 3.2.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Tekirdağ Alt Bölgesi	18-24	12,1	20,4
	25-44	62,1	48,5
	45-64	25,9	31,1
Balıkesir Alt Bölgesi	18-24	9,8	17,7
	25-44	67,2	45,8
	45-64	23,0	36,5
Batı Marmara	18-24	10,8	19,1
	25-44	64,2	47,7
	45-64	25,0	33,2
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.2.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Şekil 23.2.11). Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %16,5'i lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %33,3'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %47,9'den %31,9'a düşmüştür.

Alt bölge açısından, Balıkesir Alt Bölgesi'nde, Tekirdağ Alt Bölgesi'ne göre az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. Balıkesir Alt Bölgesi'nde, fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin Tekirdağ Alt Bölgesi'ne göre daha çok azalmasının sebebi az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımının fazla olmasından olabilir.

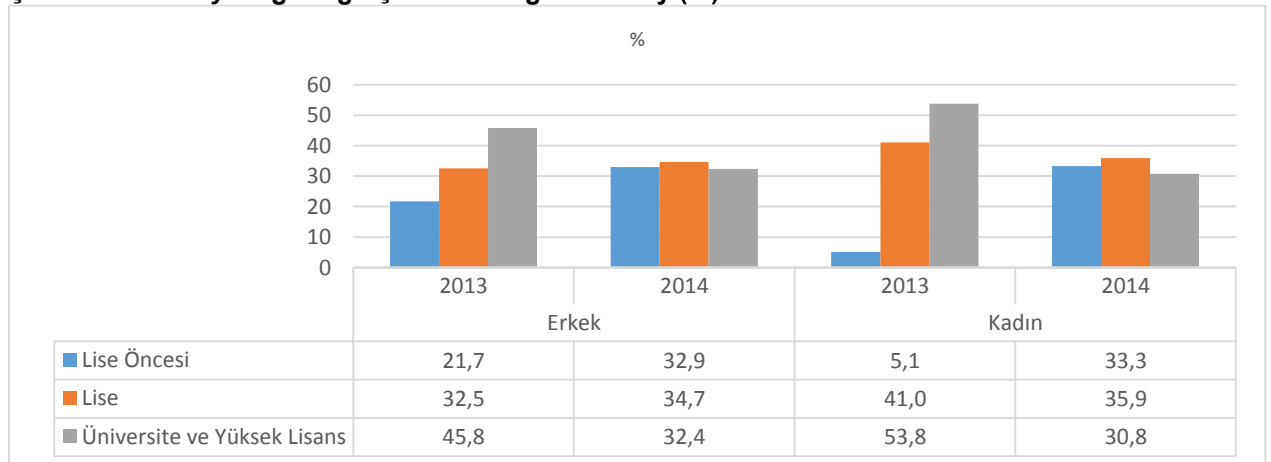
Tablo. 3.2.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

		2013	2014
Tekirdağ Alt Bölgesi	Lise Öncesi	18,6	28,7
	Lise	33,9	37,0
	Lisans&Y.L	47,5	34,3
Balıkesir Alt Bölgesi	Lise Öncesi	16,1	38,4
	Lise	35,5	32,3
	Lisans&Y.L	48,4	29,3
Batı Marmara	Lise Öncesi	16,5	33,3
	Lise	35,5	34,8
	Lisans&Y.L	47,9	31,9
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında kadın girişimciler erkeklere kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksek iken, 2014 yılında eğitimli kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. 2013 yılında kadın girişimcilerin %5,1'i lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %33,3'e yükselmiştir. Buna karşılık Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %53,8 iken, 2014 yılında %30,8'e düşmüştür.

Şekil 3.2.3.Cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.3: EGE BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Ege Bölgesi İzmir, Aydın ve Manisa Alt Bölgesi olarak üç alt bölgeden oluşmaktadır. İzmir Alt Bölgesi; İzmir ili, Aydın Alt Bölgesi; Aydın, Denizli ve Muğla illerinden oluşmaktadır. Manisa Alt Bölgesi ise Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Ege Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sevgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Ege Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyeti, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.3.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sevgileri ve davranışları

Ege Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını arttıran aşağıda belirtilen özelliklere göre inceleyeceğiz;

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişilere "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması; fırsat algısını kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Ege Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) yaklaşık %37,4'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 38,2'e yükselmiş, fakat Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Ege Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha pozitif düşünmektedirler.

2014 yılında alt bölgeler açısından İzmir Alt Bölgesi'nde yetişkin nüfusun %38,4'ü, Manisa Alt Bölgesi'nde %36'sı iş fırsatlarını görme konusunda Türkiye ortalamasının (%39,8) altında kalırken, Aydın Alt Bölgesi'nde bu oran (%40,1) Türkiye ortalamasına (%39,8) yakın bir değerdedir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Ege Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 40,4'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %33,9'dur. 2014 yılında bu oran erkeklerde %42,9'a yükselirken, kadınlarda ise %33,4'e düşmüştür. Ege Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı 2014 yılı Türkiye ortalamasının altındadır. Aynı şekilde kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı da 2014 yılında Türkiye ortalamasının altına düşmüştür.

Tablo 3.3.1. Ege Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İzmir Alt Bölgesi	2013	37,1	26,5	32,1
	2014	41,3	35,9	38,4
Aydın Alt Bölgesi	2013	40,1	41,9	40,9
	2014	43,5	36,4	40,1
Manisa Alt Bölgesi	2013	45,4	37,0	41,5
	2014	44,2	26,6	36,0
Ege	2013	40,4	33,9	37,4
	2014	42,9	33,4	38,2
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Ege Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %51,3'ü yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %54,2'e yükselmiştir (Tablo 3.2.2)

Tablo3.3.2. Ege Bölgesi'nde yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İzmir Alt Bölgesi	2013	55,8	40,7	48,3
	2014	67,5	44,3	55,1
Aydın Alt Bölgesi	2013	63,6	46,5	55,2
	2014	65,3	46,5	56,4
Manisa Alt Bölgesi	2013	58,7	44,8	51,9
	2014	61,7	39,4	50,9
Ege	2013	58,9	43,5	51,3
	2014	65,1	43,5	54,2
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, İzmir Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %48,3'ü yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %55,1'e yükselmiştir. Aydın Alt Bölgesi, %55,2 ile 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasının üstündedir. 2014 yılında artış göstererek %56,4'e yükselmiştir. 2014 yılında Manisa Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre %1'lik bir düşüş göstererek %50,9 olmuştur. 2013 yılında Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilerken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Ege Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %43,5'i yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünüyordu. Bu oran erkeklerde %58,9'dur. 2014 yılında ise kadınların durumu değişmezken, erkeklerde oran %65,1'e yükselmiştir. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Ege Bölgesi'nde, girişimcilik konusunda kendilerine güven erkeklerin oranı kadınlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. İzmir Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan erkeklerin oranı en yüksekken bu oran sırasıyla, Aydın ve Manisa Alt Bölgeleri takip etmektedir. Kadın girişimciler konusunda ise Aydın Alt Bölgesi en yüksek orana Manisa Alt Bölgesi ise en düşük orana sahiptir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Ege Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun 2013 yılında %31,7'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %36,2'ye çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, İzmir Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı %29,1'den %36,5'e yükselmiştir. Aydın Alt Bölgesi'nde 2014 yılında %3'lük bir artışla oran %37,2 olmuştur. Manisa Alt bölgesinde de bu oran 2014 yılında yaklaşık %2'lik bir artışla %35,1'e yükselmiştir.

Tablo 3.3.3. Ege Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İzmir Alt Bölgesi	2013	28,6	29,5	29,1
	2014	32,7	39,7	36,5
Aydın Alt Bölgesi	2013	34,6	34,2	34,4
	2014	31,1	43,8	37,2
Manisa Alt Bölgesi	2013	33,2	32,2	32,7
	2014	30,1	40,3	35,1
Ege	2013	31,7	31,6	31,7
	2014	31,4	41,0	36,2
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.3.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Ege Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %63,3 iken, 2014 yılında %74,3'e yükselmiştir. 2013 yılında, Ege Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,1) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) oldukça yakın bir görünüm sergilemektedir. 2014 yılında İzmir Alt Bölgesi (%73,7) ile Aydın Alt Bölgesi (%73,4) yakın oranlara sahiptir. Manisa Alt Bölgesi ise (%76,0) girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görenlerinin oranının en yüksek olduğu alt bölgedir.

Tablo 3.3.4. Ege Bölgesi'nde yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
İzmir Alt Bölgesi	2013	61,8	61,0	61,4
	2014	72,5	74,7	73,7
Aydın Alt Bölgesi	2013	62,3	60,5	61,4
	2014	73,4	73,3	73,4
Manisa Alt Bölgesi	2013	65,6	70,5	67,9
	2014	73,9	78,3	76,0
Ege	2013	63,0	63,7	63,3
	2014	73,2	75,3	74,3
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

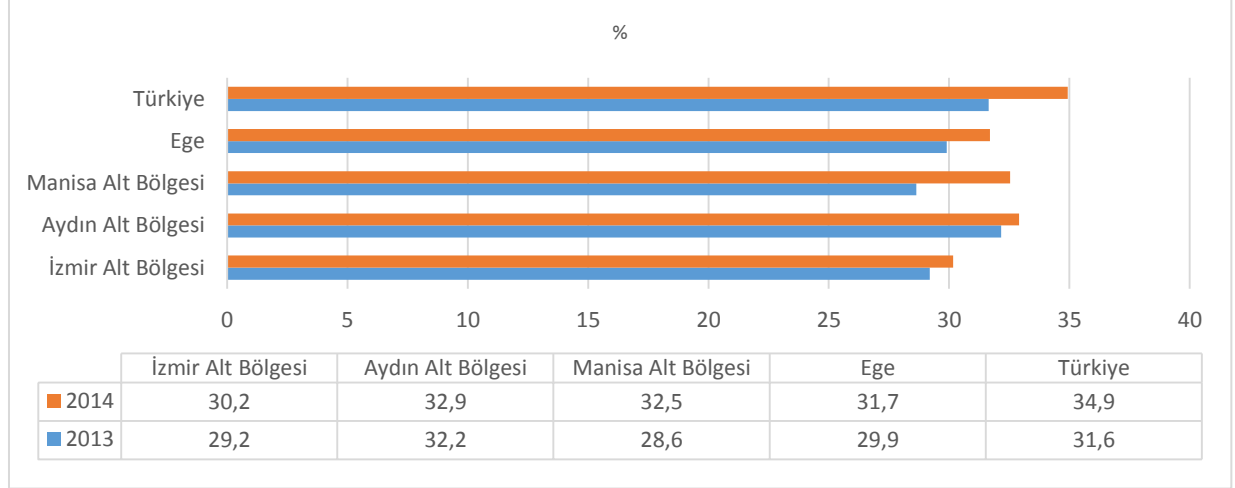
Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Ege Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın (%63,7) ve erkek oranı (%63) yakın değerlere sahip iken, 2014 yılında kadın oranı (%75,3) erkek oranından (%73,2) daha fazla olmuştur. Çünkü İzmir ve Manisa alt bölgelerinde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranında artış olmuştur. 2014 yılında, Aydın Alt Bölgesi'nde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranı (%73,4), kadın oranıyla (%73,3) aynıdır.

Manisa Alt Bölgesi her iki yılda da Ege Bölgesinde girişimciliği kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranının en fazla olduğu alt bölgedir.

3.3.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış kişilerdir. Şekil 3.3.1 önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Şekil 3.3.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Ege Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişiler oranı % 29,9 iken, 2014 yılında, %31,7'ye yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 32 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yükselmesine rağmen, Türkiye ortalamasının(%34,9) altındadır.

2013 yılında İzmir ve Manisa alt bölgelerinde Niyetli Girişimci oranı yaklaşık %29 iken, 2014 yılında Manisa Alt Bölgesi'nde bu oran %32,5'e, İzmir Alt Bölgesi'nde ise %30,2'ye yükselmiştir. Aydın Alt Bölgesi'nde önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı iki yıl içinde değişmemiştir.

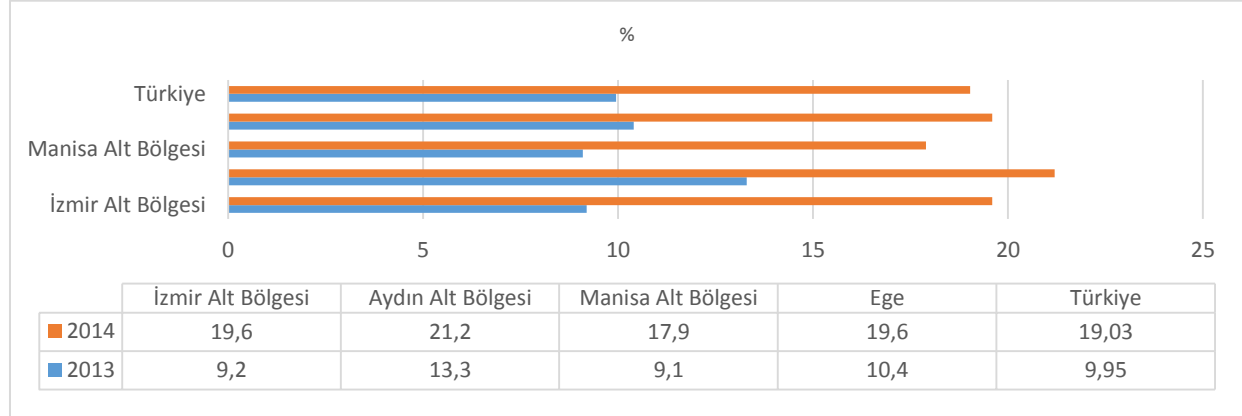
3.3.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.3.2 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Ege Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 10,4 iken, bu oran 2014 yılında %19,6'ya çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 10'u girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 20'ye yükselmiştir. Bu artışla Ege Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının biraz üstüne çıkmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında İzmir, Aydın ve Manisa alt bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %19,6 , %21,2 ve 17,9'dur. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, her alt bölgede girişimcilik endeksinde belirgin bir artış olmuştur. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve girişimci olmaya niyetli kişilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.3.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.3.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı girişimciler

Ege Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç guruba ayırmaktadır.

Tablo 3.3.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	Yıl	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
İzmir Alt Bölgesi	2013	59,1	33,9	7,1
	2014	39,8	19,1	41,1
Aydın Alt Bölgesi	2013	54	34,2	11,8
	2014	36,6	20,8	42,6
Manisa Alt Bölgesi	2013	63,5	30,5	6,1
	2014	30,7	27,6	41,7
Ege	2013	58,4	33,1	8,5
	2014	36,3	22	41,7
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Ege Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında %58,4 iken 2014 yılında % 36,3'e gerilemiştir. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %33,1 iken, 2014 yılında %22'ye düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,5 iken, 2014 yılında %41,7'ye çıkarak çok büyük bir artış kazanmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.3.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.3.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Ege Bölgesi için de geçerlidir.

Ege Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin %89,9'u girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %59,5'e düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %5'den, 2014 yılında %33,8'ye yükselmiştir. Ege Bölgesi'nde daha fazla işsiz girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. İzmir Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%35,8) katılımı, Manisa Alt Bölgesi'ne (%31,0) ve Aydın Alt Bölgesi'ne (%33,6) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.3. 6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
İzmir Alt Bölgesi	2013	90,6	6,5	0,1	2,9
	2014	58,2	35,8	3,2	2,8
Aydın Alt Bölgesi	2013	86,4	5,2	0,6	7,8
	2014	58,5	33,6	2,9	5,0
Manisa Alt Bölgesi	2013	93,1	2,0	2,0	3,0
	2014	62,4	31,0	3,3	3,3
Ege	2013	89,9	5,0	0,5	4,7
	2014	59,5	33,8	3,1	3,6
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Ege Bölgesi'nde 2013 yılında %0,5 olan oran, 2014 yılında %3,1'e çıkmıştır. 2014 yılında İzmir Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin girişimcilik faaliyetine katılım oranı %3,2, Aydın Alt Bölgesi'nde %2,9 ve Manisa Alt Bölgesi'ndeki %3,3'dir.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Ege Bölgesi'nde azalmıştır. Aydın Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı diğer alt bölgelerden ve Türkiye genelinden daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.3.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Girişimci olmaya niyetli kişiler) iş durumunu göstermektedir. Ege Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %70,1 iken, 2014 yılında %55'e düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %17,6'dan 2014 yılında %34,7'ye yükselmiştir. Girişimci olmaya niyetli kişiler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı sırasıyla %4,1 ve %6,1 olmuştur. Bölgede öğrencilerin iş kurma niyeti artarken, emeklilerin girişimci olma niyetleri azalmıştır.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, İzmir Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %38,2 iken, Aydın Alt Bölgesi'nde bu oran %31,5 ve Manisa Alt Bölgesi'nde ise %33,6'dır. Her üç alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişilerin ve emeklilerin oranı azalırken öğrencilerin ve alternatifi olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.3.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
İzmir Alt Bölgesi	2013	69,2	18,8	3,4	8,6
	2014	51,2	38,2	5,8	4,8
Aydın Alt Bölgesi	2013	71,2	14,9	6,3	7,6
	2014	59,8	31,5	5,9	2,7
Manisa Alt Bölgesi	2013	70,3	18,4	5,6	5,6
	2014	55,2	33,6	6,8	4,4
Ege	2013	70,1	17,6	4,8	7,5
	2014	55,0	34,7	6,1	4,1
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.3.7. Cinsiyet

Ege Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Ege Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 1,84:1 iken bu oran 2014 yılında 2,73:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 18 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 27 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 35,2'si kadın iken, 2014 yılında bu oran %26,8'e düşmüştür. Kadın girişimci oranı Aydın Alt Bölgesi'nde %34 olup Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak üstündedir.

Tablo 3.3.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları (%)

		2013	2014
İzmir Alt Bölgesi	Erkek	74,0	72,9
	Kadın	26,0	27,1
Aydın Alt Bölgesi	Erkek	58,7	66,3
	Kadın	41,3	33,7
Manisa Alt Bölgesi	Erkek	60,3	81,4
	Kadın	39,7	18,6
Ege	Erkek	64,8	73,2
	Kadın	35,2	26,8
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Ege Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.3.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Ege Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %38,9 iken, 2014 yılında %34,2'ye düşmüştür.

Buna karşılık, erkek oranı %61,1'den %65,8'e yükselmiştir. Niyetli Kadın girişimci oranı, üç alt bölgede de Türkiye ortalamasının (%31,0) üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranındaki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranındaki düşüş, girişimci olan kadın oranındaki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.3.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

		2013	2014
İzmir Alt Bölgesi	Erkek	62,7	61,9
	Kadın	37,3	38,1
Aydın Alt Bölgesi	Erkek	59,5	67,9
	Kadın	40,5	32,1
Manisa Alt Bölgesi	Erkek	60,4	68,9
	Kadın	39,6	31,1
Ege	Erkek	61,1	65,8
	Kadın	38,9	34,2
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.3.8. Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Ege Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Ege Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında, 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %58,8'den %51,6'ya düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığındaki düşüş İzmir, Aydın ve Manisa Alt Bölgeleri'ndeki benzerlik göstermiştir. Buna karşılık Ege bölgesinde genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %14,4 iken 2014 yılında %22,1'e, özellikle Aydın Alt Bölgesi'nde kayda değer bir artış olmuştur. 45-64 yaş aralığında ise İzmir ve Manisa Alt Bölgeleri'nde kayda eğer değişim olmamış, fakat Aydın Alt Bölgesi'nde bu yaş aralığında olan girişimci sayısı azalmıştır.

Tablo 3.3.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
İzmir	18-24	14,5	21,3
	25-44	60,7	53,8
	45-64	24,9	24,9
Aydın	18-24	13,5	23,0
	25-44	60,0	52,3
	45-64	26,5	24,7
Manisa	18-24	15,7	22,4
	25-44	54,5	47,1
	45-64	29,8	30,5
Ege	18-24	14,4	22,1
	25-44	58,8	51,6
	45-64	26,7	26,3
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir. Özellikle Aydın Alt Bölgesi'ndeki gençlerin girişimcilik faaliyetine katılımı Ege Bölgesi'nin ortalamasını artırmıştır.

Ege bölgesi ve alt bölgelerinde 18-24 yaş arası nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının üstündedir, 25-44 ve 45-64 yaş aralığı ise Türkiye ortalamasının altındadır.

3.3.9. Eğitim

2013-2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo3.3.11). Ege Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %23,'sı lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %36,5'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %52,4'ten %36,4'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, İzmir Alt Bölgesi'nde, Aydın ve Manisa Alt Bölgeleri'ne göre eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Ancak eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. Manisa Alt Bölgesi'nde, fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin İzmir ve Aydın Alt Bölgeleri'ne göre daha çok azalmasının sebebi az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımının fazla olmasından olabilir.

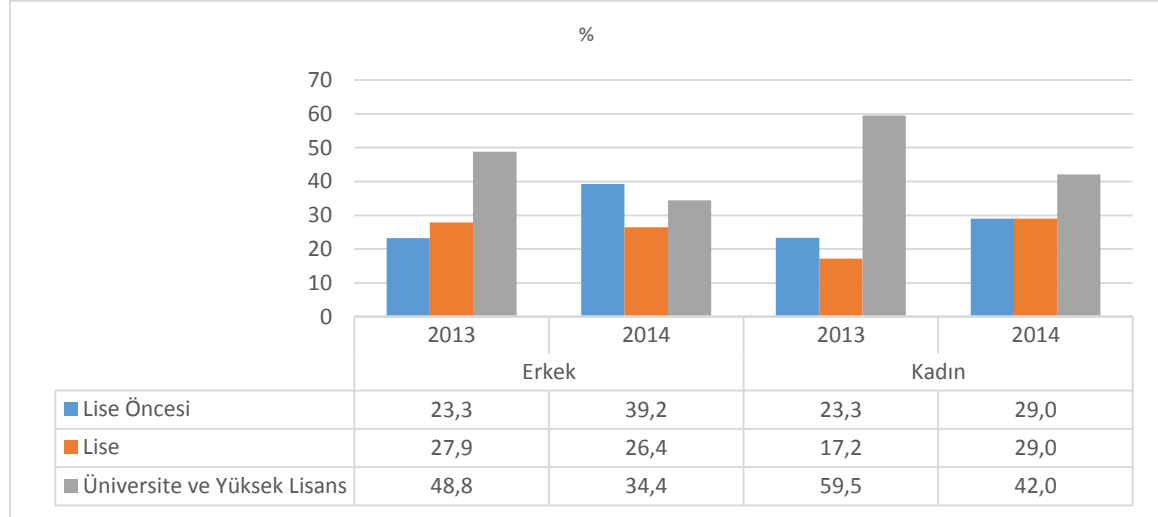
Tablo.3.3.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

		2013	2014
İzmir	Lise Öncesi	20,2	32,4
	Lise	27,2	26,6
	Lisans&Y.L	52,6	41,0
Aydın	Lise Öncesi	27,9	36,0
	Lise	21,5	26,0
	Lisans&Y.L	50,6	38,0
Manisa	Lise Öncesi	22,3	43,3
	Lise	23,1	29,0
	Lisans&Y.L	54,5	27,6
Ege	Lise Öncesi	23,6	36,5
	Lise	24,0	27,1
	Lisans&Y.L	52,4	36,4
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Ege Bölgesi'nde kadın girişimciler erkeklere kıyasla daha fazla eğitim düzeyine sahiptirler (Şekil 3.3.3). Fakat 2014 yılında eğitimli kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %59,5 iken, 2014 yılında %42,0'a düşmüştür. Buna karşılık 2013 yılında lise ve lise öncesi eğitim düzeyine sahip kadın oranında artış olmuştur.

Şekil 3.3.3.Eğilim Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.4: DOĞU MARMARA BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Doğu Marmara Bölgesi, Bursa ve Kocaeli Alt Bölgesi olarak iki alt bölgeden oluşmaktadır. Bursa Alt Bölgesi; Bursa, Eskişehir, Bilecik illeri, Kocaeli Alt Bölgesi; Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Doğu Marmara Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Doğu Marmara Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladıklarını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyeti, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.4.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Doğu Marmara Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını arttıran aşağıda belirtilen özelliklere göre inceleyeceğiz;

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişilere "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması; fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. Doğu Marmara Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) oranı 2013 ve 2014 yıllarında bir değişiklik göstermezken (%44) bu oran her iki yılda Türkiye ortalamasının (%39,80) üstünde kalmıştır.

Alt bölgeler açısından, Bursa Alt Bölgesi'nde bu oran 2013 yılında %43,8 iken ve 2014 yılında %40,4'e düşmüştür. 2013 yılında Türkiye ortalamasının(%38,6) üstünde iken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%39,8) yakın bir oran sergilemektedir. Kocaeli Alt Bölgesi'nde bireylerin çevrelerindeki fırsatların farkına varmaları 2013 yılında %44,4 iken, 2014 yılında bu oran %48'e yükselmiş ve hem 2013 hem de 2014 yılında Türkiye ortalamasının (%39,8) üstünde bir görünüm sergilemiştir. Kocaeli Alt Bölgesi'ndeki kişiler, bireylerin yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme konusunda, Bursa Alt Bölgesi'ne göre daha iyimserdir.

Cinsiyete göre incelediğimizde, 2013 yılında, Doğu Marmara Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin %45,6'sı gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %42,3'tür. 2014 yılında bu oran erkeklerde %48,4'e yükselirken, kadınlarda ise %39,3'e düşmüştür. Doğu Marmara Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin ve kadınların fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksektir. Bursa Alt Bölgesi'nde kadınlar 2014 yılında 2013 yılına göre çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakarken, Kocaeli Alt Bölgesi'nde kadınlarda bu oran az da olsa yükselmiştir.

Tablo 3.4.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Bursa Alt Bölgesi	2013	44,0	43,6	43,8
	2014	43,9	36,5	40,4
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	47,4	41,1	44,4
	2014	53,4	42,3	48,0
Doğu Marmara	2013	45,6	42,3	44,1
	2014	48,4	39,3	44,0
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Doğu Marmara Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %52,8'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %51,8'e düşmüştür.

Tablo 3.4.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Bursa Alt Bölgesi	2013	60,5	45,0	52,8
	2014	62,0	39,7	50,9
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	60,3	45,1	52,8
	2014	64,7	41,3	52,8
Doğu Marmara	2013	60,4	45,0	52,8
	2014	63,3	40,5	51,8
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Bursa Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %52,8'i yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %50,9'a düşmüştür. 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasına benzer bir oran sergilerken 2014 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Buna karşılık, 2014 yılında Kocaeli Alt Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2014 yılında 2013 yılına göre bir farklılık göstermemiştir (%52,8). 2013 yılında Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilerken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde; Doğu Marmara Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 3.4.2). Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %45'i yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %60,4'tür. 2014 yılında bu oran erkeklerde %63,3'e yükselirken, kadınlarda ise %40,5'e düşmüştür. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde; 2014 yılında bu fark daha da belirgin olmuştur. Kocaeli Alt Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranı Bursa Alt Bölgesi ile aynı iken (%45), 2014 yılında Kocaeli Alt Bölgesi'nde bu oran %41,3'e, Bursa Alt Bölgesi'nde de %36,5'e düşmüştür.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Doğu Marmara Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %32,5'i yeni

bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %37,6'ya çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Bursa Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı 2013 yılında %31 iken, 2014 yılında %37'ye, Kocaeli Alt Bölgesi'nde ise %34,3'ten %38'e çıkmıştır. Her iki alt bölgede oran yükselmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.4.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Bursa Alt Bölgesi	2013	30,6	31,3	31,0
	2014	33,4	40,8	37,1
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	32,0	36,5	34,3
	2014	32,1	43,8	38,1
Doğu Marmara	2013	31,3	33,8	32,5
	2014	32,8	42,3	37,6
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Doğu Marmara Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %42,3'ü yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %32,8'dir. Her iki Alt Bölgede de yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranının artması, Doğu Marmara Bölgesi'nin ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Doğu Marmara Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.4.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Doğu Marmara Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %62,1 iken, 2014 yılında %74,8'e yükselmiştir. 2013 yılında, Doğu Marmara Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,1) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir. 2013 yılında Kocaeli Alt Bölgesi (%63), Bursa Alt Bölgesi'ne (%61,4) göre daha yüksek bir orana sahip iken, 2014 yılında Bursa Alt Bölgesi (%75,7), Kocaeli Alt Bölgesi'nin (%73,8) ortalamasının üstüne çıkmıştır. Yani 2014 yılında, Kocaeli Alt Bölgesi'nde Bursa Alt Bölgesi'ne göre daha fazla kişi girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmektedir.

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Doğu Marmara Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%64,5), erkek oranından (%59,8) daha fazla iken, 2014 yılında girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranının artmasından dolayı erkek kadın arasındaki bu fark azalmıştır. 2014 yılında, Bursa Alt Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%77), erkek oranına (%74,4) göre daha fazla iken, Kocaeli Alt Bölgesinde kadın (%73,9) ve erkek (%73,7) oranı paralellik göstermektedir.

Tablo 3.4.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Bursa Alt Bölgesi	2013	60,2	62,7	61,4
	2014	74,4	77,1	75,7
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	59,4	66,5	62,9
	2014	73,7	73,9	73,8
Doğu Marmara	2013	59,8	64,5	62,1
	2014	74,0	75,6	74,8
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

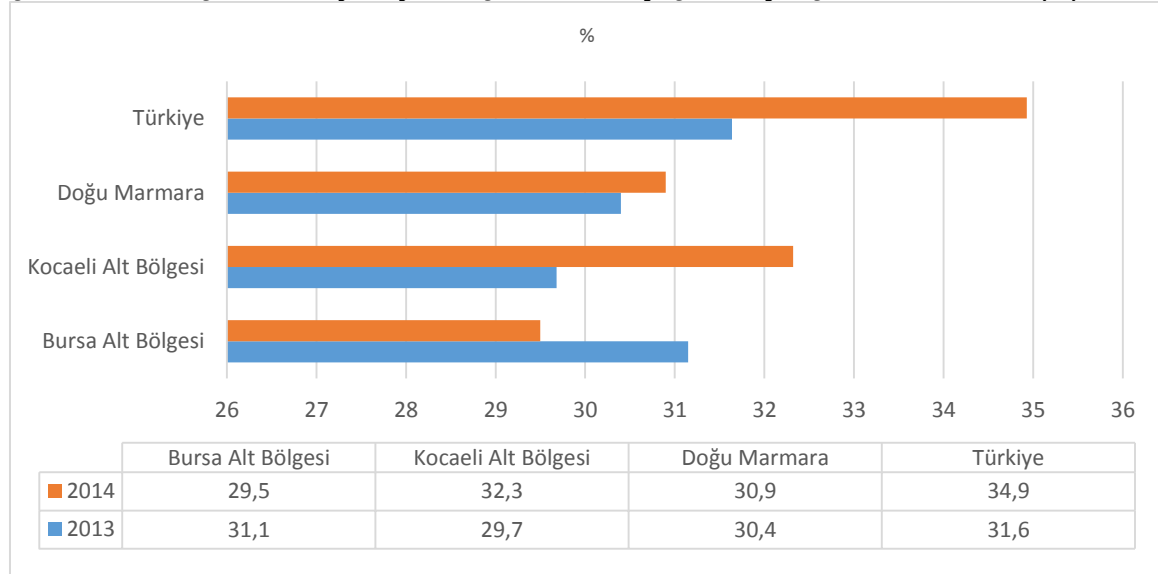
3.4.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir. Girişimci olmaya niyetli kişiler girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış kişilerdir. Şekil 3.4.1, yıllara göre Türkiye, Doğu Marmara ve Doğu Marmara Alt Bölgeleri'ndeki Niyetli Girişimci Oran'ını göstermektedir

Doğu Marmara Bölgesi'nde, 2013 yılında Niyetli Girişimciler oranı (% 30,4) 2014 yılında (%30,9) az da olsa bir yükselme göstermiştir. Fakat bölgede girişimci olmaya niyetli kişiler oranı Türkiye ortalamasının (%34,9) altındadır.

2013 yılında, Bursa Alt Bölgesi'ndeki girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yaklaşık %31 iken, 2014 yılında bu oran %29,5'e düşmüştür. Kocaeli Alt Bölgesi'nde ise bu oran %29,7'den %32,3'e yükselmiştir. 2014 yılında Kocaeli Alt Bölgesi'nde önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı Bursa Alt Bölgesi'ne göre daha fazladır.

Şekil 3.4.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

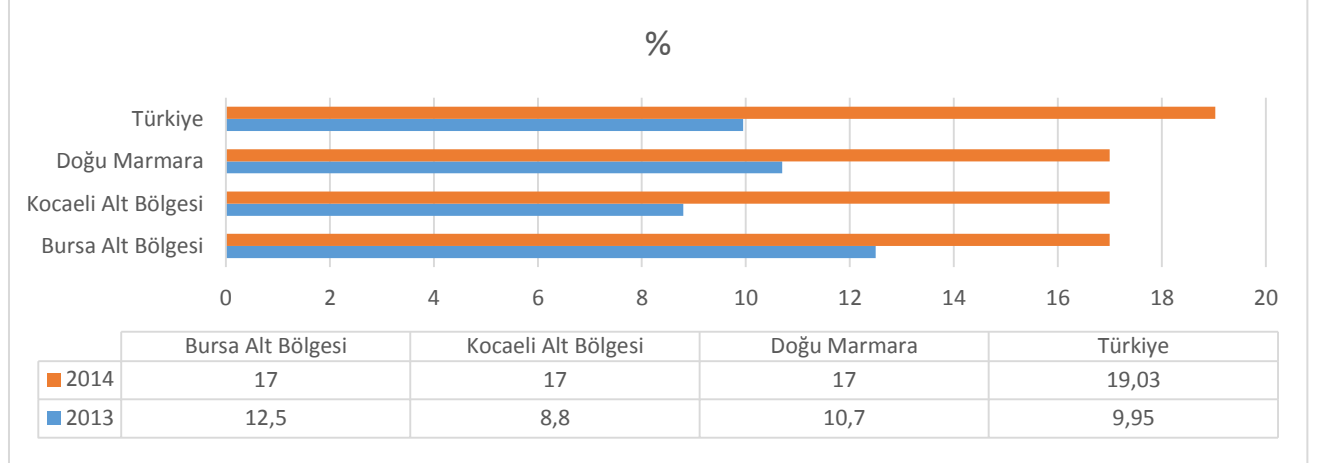
3.4.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.4.2, yıllara göre Türkiye’de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi’ni göstermektedir. Doğu Marmara Bölgesi’nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 10,7 iken, bu oran 2014 yılında %17’ye çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden yaklaşık 11 kişi girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 17’ye yükselmiştir. Bu artışa rağmen, 2014 yılında Doğu Marmara Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibariyle 2014 yılında Bursa ve Kocaeli Alt Bölgelerinde bu oran (%17) aynıdır. Yıllar itibariyle karşılaştırdığımızda, Kocaeli Alt Bölgesi’nin girişimcilik endeksindeki artışı, Bursa Alt Bölgesi’nden daha fazla olmuştur. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.4.2 Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.4.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Doğu Marmara Bölgesi’nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Doğu Marmara Bölgesi’nde, tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 51,5 iken 2014 yılında %38,5’e düşmüştür. Yani, gelir düzeyini arttırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %37,7 iken, 2014 yılında %18,8’e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonunu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %10,8 iken, 2014 yılında %42,8’e çıkarak yaklaşık 4 kat

artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

Tablo 3.4.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi (%)

	Yıl	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Bursa Alt Bölgesi	2013	45	39,1	15,9
	2014	35,8	24,6	39,5
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	61,3	35,7	3
	2014	41,5	12,1	46,4
Doğu Marmara	2013	51,5	37,7	10,8
	2014	38,5	18,8	42,8
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.4.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.4.6, girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Doğu Marmara Bölgesi için de geçerlidir.

Doğu Marmara Bölgesi'nde, 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin %93'ü girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %63,4'e düşmüştür. Buna karşılık, herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %4,7'den, 2014 yılında %30,7'ye yükselmiştir. Doğu Marmara Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Kocaeli Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%32,3) katılımı, Bursa Alt Bölgesi'ne (%29) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.4.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Bursa Alt Bölgesi	2013	94,7	3,7	1,6	0,1
	2014	65,1	29,0	2,4	3,6
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	90,0	5,5	1,8	2,7
	2014	62,1	32,3	1,3	4,3
Doğu Marmara	2013	93,0	4,7	1,3	1,0
	2014	63,4	30,7	2,1	3,9
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin ise Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında %1,3 olan oran, 2014 yılında %2,1'e çıkmıştır. 2014 yılında Bursa Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%2,4) girişimcilik faaliyetine katılımı, Kocaeli Alt Bölgesi'ndeki (%1,3) katılımından fazla olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Doğu Marmara Bölgesi'nde artmıştır. Kocaeli Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Bursa Alt Bölgesi'ne ve Türkiye geneline göre daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Doğu Marmara Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %69,7 iken, 2014 yılında %56,8'e düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında yaklaşık %19'dan 2014 yılında %33,7'ye yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli olan kişilerin oranı 2013'te %5,4'ten 2014'te %3,2'ye düşerken, öğrenci olan kişilerin oranında yıllar arasında ufak bir artış gözlemlenmiştir.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Bursa Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %29,4 iken, Kocaeli Alt Bölgesi'nde bu oran %32,8'dir. Her iki alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artarken, Bursa Alt Bölgesi'nde girişimci olmak isteyen öğrenci ve emeklilerin oranında ufak bir düşüş gözlemlenmiş, Kocaeli Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin oranı artmış, emeklilerin oranı ise yaklaşık 3 kat azalmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatifi olmayan işsiz kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.4.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Bursa Alt Bölgesi	2013	72,5	16,1	8,0	3,5
	2014	60,0	29,4	7,6	2,9
Kocaeli Alt Bölgesi	2013	66,1	22,3	3,7	7,9
	2014	60,2	32,8	4,3	2,7
Doğu Marmara	2013	69,7	18,9	6,0	5,4
	2014	56,8	33,7	6,3	3,2
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.4.7. Cinsiyet

Doğu Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür (Tablo 3.4.8). Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.62:1 iken bu oran 2014 yılında 3,18:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 26 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 32 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 34,6'sı kadın iken, 2014 yılında bu oran %24'e düşmüştür. Kadın girişimci oranı her iki Alt Bölgede de benzer orandadır.

Doğu Marmara Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.4.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Bursa Alt Bölgesi	Erkek	62,0	75,9
	Kadın	38,0	24,1
Kocaeli Alt Bölgesi	Erkek	70,4	76,0
	Kadın	29,6	24,0
Doğu Marmara	Erkek	65,4	76,1
	Kadın	34,6	23,9
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Tablo 3.4.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %42,3 iken, 2014 yılında %36'ya düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %57,7'den %64'e yükselmiştir. 2014 yılında Niyetli Kadın Girişimci oranı her iki alt bölgede düşmesine rağmen, bu oran Bursa Alt Bölgesi'nde %37,7 ve Kocaeli Alt Bölgesi'nde %43,7 olup, Türkiye ortalamasının (%31,0) belirgin olarak üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.4.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Bursa Alt Bölgesi	Erkek	56,8	62,7
	Kadın	43,2	37,3
Kocaeli Alt Bölgesi	Erkek	58,8	65,3
	Kadın	41,2	34,7
Doğu Marmara	Erkek	57,7	63,9
	Kadın	42,3	36,1
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.4.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Doğu Marmara Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Doğu Marmara Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.4.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %71,4'ten %50,6'ya düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Bursa Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Kocaeli Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %13 iken 2014 yılında %26,5'e, 45-64 yaş aralığında ise %15,6'dan yaklaşık %23'e yükselmiştir. Özellikle genç girişimcilerin oranı Kocaeli Alt Bölgesi'nde, Bursa Alt Bölgesi'ne göre daha fazla artmıştır.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir. Doğu Marmara bölgesi ve alt bölgelerinde genç nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 3.4.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Bursa	18-24	14,4	27,2
	25-44	71,6	49,8
	45-64	14,0	23,0
Kocaeli	18-24	10,7	25,7
	25-44	71,0	51,3
	45-64	18,3	23,0
Doğu Marmara	18-24	13,0	26,5
	25-44	71,4	50,6
	45-64	15,6	22,9
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.4.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görölmektedir (Tablo 3.4.11). Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin yaklaşık %19'u lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %34,3'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %51'den %35,5'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, Bursa Alt Bölgesi'nde, Kocaeli Alt Bölgesi'ne göre az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır.

Tablo.3.4.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

		2013	2014
BURSA	Lise Öncesi	30,7	33,0
	Lise	26,0	32,6
	Lisans&Y.L	43,3	34,5
KOCAELİ	Lise Öncesi	23,0	31,0
	Lise	31,9	32,2
	Lisans&Y.L	45,2	36,8
Doğu Marmara	Lise Öncesi	19,1	34,3
	Lise	29,8	30,2
	Lisans&Y.L	51,1	35,5
TÜRKİYE	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Doğu Marmara Bölgesi'nde 2013 ve 2014 yılında kadın girişimcilerin erkeklere kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksektir. 2013 yılında kadın girişimcilerin %22,3'ü lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %29'a yükselmiştir. Buna karşılık Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %45,5 iken, 2014 yılında %46,8'e yükselmiştir.

Şekil 3.4.3. Doğu Marmara Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

	Erkek		Kadın	
	2013	2014	2013	2014
Lise Öncesi	31,0	33,2	22,3	29,0
Lise	25,8	35,0	32,2	24,2
Lisans&Y.L	43,2	31,9	45,5	46,8

BÖLÜM 3.5: BATI ANADOLU BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Batı Anadolu Bölgesi Ankara ve Konya Alt Bölgesi olarak iki alt bölgeden oluşmaktadır. Ankara Alt Bölgesi; Ankara ili, Konya Alt Bölgesi; Konya ve Karaman illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Batı Anadolu Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Batı Anadolu Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu (potansiyel niyetli girişimcileri), ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgedeki girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.5.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Batı Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Batı Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun %34,8'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 35,8'e yükselmiş fakat yine de her iki yılda da Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Alt bölgeler açısından, Ankara Alt Bölgesi'nde 2013 yılında yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını gören kişilerin oranı %33,2 iken 2014 yılında bu oran 35,2'ye yükselmiştir. Konya Alt Bölgesi'nde ise 2013 yılında bu oran %38,7 iken, 2014 yılında yaklaşık %37'ye düşmüştür. Konya Alt Bölgesindeki bireylerin yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme konusunda, Ankara Alt Bölgesi'ne göre daha iyimserdir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Batı Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 39,2'si gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %29,8'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %40,3'e kadınlarda ise %30,7'ye yükselmiştir. Batı Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı 2013 Türkiye ortalamasından yüksek iken, 2014 yılında bu oran Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Ankara ve Konya Alt Bölgesi'nde kadınlar 2014 yılında 2013 yılına göre çevresindeki fırsatlar için az da olsa daha olumlu. Ancak, her iki yılda da kadınların fırsat algısı Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 3.5.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Ankara Alt Bölgesi	2013	36,9	28,9	33,2
	2014	40,3	30,0	35,2
Konya Alt Bölgesi	2013	44,8	31,9	38,7
	2014	40,5	32,6	37,1
Batı Anadolu	2013	39,2	29,8	34,8
	2014	40,3	30,7	35,8
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Batı Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %51'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de bu oran yaklaşık %53'e çıkmıştır.

Tablo 3.5.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Ankara Alt Bölgesi	2013	60,9	40,8	50,9
	2014	64,5	42,3	53,5
Konya Alt Bölgesi	2013	63,7	38,9	51,1
	2014	64,7	36,2	51,7
Batı Anadolu	2013	61,7	40,2	51,0
	2014	64,5	40,6	52,9
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Ankara Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında yaklaşık %51'i yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %53,5'e yükselmesine rağmen, her iki yılda da Türkiye ve Batı Anadolu bölge ortalamasının altında kalmıştır. Buna karşılık, 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre benzer bir oran sergilemektedir. 2013 yılında Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilerken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %40,2'si yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %61,7'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %64,5'e yükselirken, kadınlarda ise oran değişmemiştir. Batı Anadolu Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin çok daha fazla olduğu görülmektedir. Ankara Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranını, Konya Alt Bölgesine göre daha fazladır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Batı Anadolu Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %33'ü yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %40,3'e çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Ankara Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı 2013 yılında

%32,6 iken, 2014 yılında %40,5'e yükselmiştir. Konya Alt Bölgesi'nde de bu oran yükselmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.5.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Ankara Alt Bölgesi	2013	32,0	33,1	32,6
	2014	38,8	42,3	40,5
Konya Alt Bölgesi	2013	31,3	36,7	34,0
	2014	33,8	47,2	39,9
Batı Anadolu	2013	31,8	34,2	33,0
	2014	37,2	43,6	40,3
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Batı Anadolu Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %43,6'sı yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %37,2'dir. Her iki alt bölgede de yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranının artması, Batı Anadolu Bölgesi'nin ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Batı Anadolu Bölgesi'nde kadınlara göre daha fazla oranda erkek kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.5.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Batı Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %62,2 iken, 2014 yılında %74,6'ya yükselmiştir. 2013 yılında, Batı Anadolu Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,01) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir. Alt bölgeler açısından, Konya Alt bölgesi her iki yılda da girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmede Ankara Alt Bölgesi'nin altında kalmıştır.

Tablo 3.5.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Ankara Alt Bölgesi	2013	59,4	63,7	61,6
	2014	73,7	74,9	74,3
Konya Alt Bölgesi	2013	64,1	63,3	63,7
	2014	75,9	74,2	75,1
Batı Anadolu	2013	60,8	63,6	62,2
	2014	74,4	74,7	74,6
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Batı Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%63,6), erkek oranından (%60,8) daha fazla iken,

2014 yılında bu oran paralellik göstermiştir. 2014 yılında, Ankara Alt Bölgesi'nde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranı (%73,7), kadın oranına (%74,9) göre daha az iken, Konya Alt Bölgesinde kadın oranı (%74,2), erkek oranına (%75,9) göre daha düşüktür.

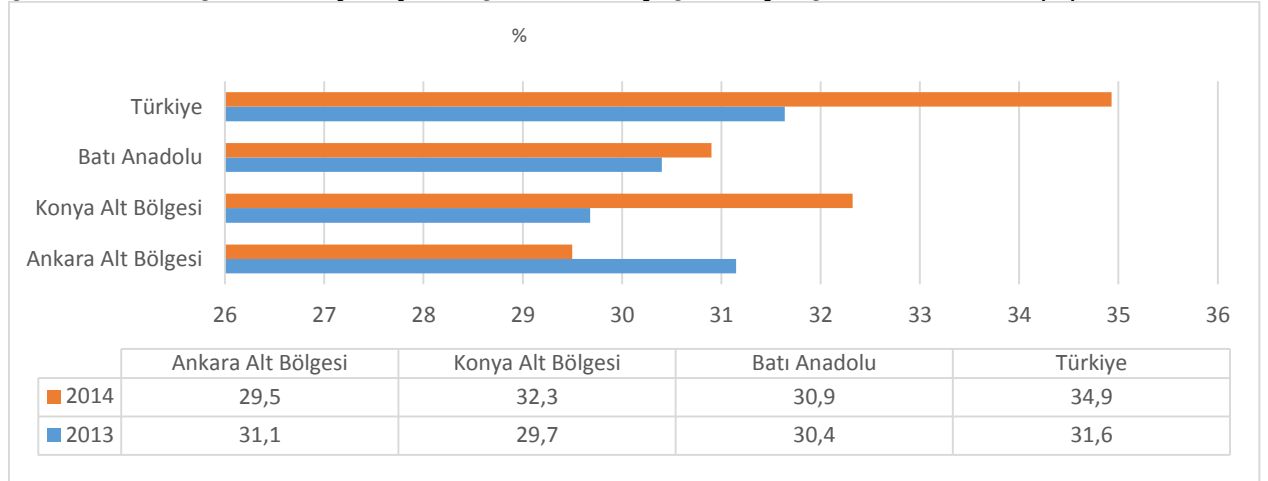
3.5.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 3.5.1 girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Batı Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılında Niyetli Girişimciler oranını % 30,4 iken, 2014 yılında, %31'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden yaklaşık 31 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Niyetli Girişimciler oranı az da olsa yükselmesine rağmen, Türkiye ortalamasının(%34,9) belirgin olarak altındadır.

2013 yılında Ankara Alt Bölgelerinde Niyetli Girişimci oranı yaklaşık %31 iken, 2014 yılında bu oran %29,5'e düşmüştür. Buna karşılık, Konya Alt Bölgesi'nde ise 2013 yılında Niyetli Girişimci oranı %29,7 iken, 2014 yılında %32,3'e yükselmiştir. Konya alt Bölgesi'ndeki bu yükselmeye rağmen, iki alt bölge de Türkiye ortamlısının altındadır.

Şekil 3.5.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.5.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

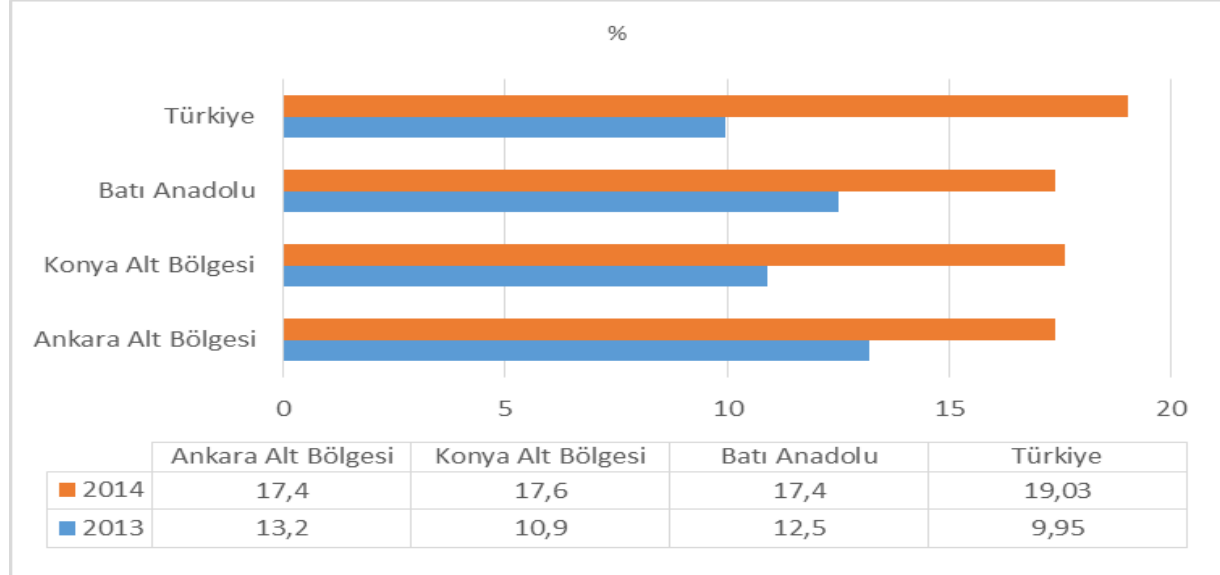
Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.5.2, yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Batı Anadolu Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 12,5 iken, bu oran 2014 yılında %17,4'e çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 12'si girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 17'ye yükselmiştir. Bu artışa rağmen, Batı Anadolu Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Ankara (17,4) ve Konya (17,6) Alt Bölgelerinde bu oran paralellik göstermektedir. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'nin deki girişimcilik endeksindeki artış, Ankara Alt Bölgesi'nden daha fazla olmuştur.

2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.5.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.5.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Batı Anadolu Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.5.5. Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Ankara Alt Bölgesi	2013	64,8	27,1	8,1
	2014	28,5	25,5	46
Konya Alt Bölgesi	2013	59,5	32,1	8,4
	2014	33,9	24,6	41,6
Batı Anadolu	2013	63,5	28,4	8,2
	2014	30	25,2	44,8
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Batı Anadolu Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 63,5 iken 2014 yılında %30'a düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur.

Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %28,4 iken, 2014 yılında %25,2'ye düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,2 iken, 2014 yılında %44,8'e çıkarak yaklaşık 5 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.5.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.5.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Batı Anadolu Bölgesi için de geçerlidir.

Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin yaklaşık % 87'si girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %67,3'e düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %9'dan, 2014 yılında %29,3'e yükselmiştir. Batı Anadolu Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%33,8) katılımı, Ankara Alt Bölgesi'ne (%27,1) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.5.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Ankara Alt Bölgesi	2013	84,8	10,1	5,1	0,1
	2014	69,5	27,1	2,9	0,6
Konya Alt Bölgesi	2013	93,9	6,1	0,1	0,1
	2014	63,1	33,8	1,3	1,9
Batı Anadolu	2013	87,1	9,1	3,8	0,1
	2014	67,3	29,3	2,4	1,0
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düştüğü gibi, Batı Anadolu Bölgesi'nde de 2013 yılında %3,8 olan oran, 2014 yılında %2,4'e düşmüştür. 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%2,9) girişimcilik faaliyetine katılımı, Konya Alt Bölgesi'ndeki (%1,3) katılımından fazla olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Batı Anadolu Bölgesi'nde artmıştır. 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'nde (%1,9) emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Ankara Alt Bölgesi'ne (%0,6) göre daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.5.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Batı Anadolu Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %65,7 iken, 2014 yılında %60'a düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013

yılında %18,5'den 2014 yılında %31,7'ye yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında öğrenci ve emekli olan kişilerin oranı 2014 yılında azalarak sırasıyla %5,8 ve %2,5 olmuştur.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı yaklaşık %31 iken, Konya Alt Bölgesi'nde bu oran %33,2'dir. Her iki alt bölgede de işsiz olan kişilerin girişimci olma niyeti artarmıştır. Ankara Alt Bölgesinde öğrencilerin ve emeklilerin oranı yaklaşık 2 kat azalırken, Konya Alt Bölgesi'nde de emeklilerin girişimci olma oranı yaklaşık 5 kat azalmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.5.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Ankara Alt Bölgesi	2013	64,6	18,9	10,9	5,7
	2014	60,6	31,1	5,5	2,9
Konya Alt Bölgesi	2013	69,3	17,4	6,2	7,1
	2014	58,4	33,2	6,9	1,5
Batı Anadolu	2013	65,7	18,5	9,9	6,0
	2014	60,0	31,7	5,8	2,5
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.5.7. Cinsiyet

Batı Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.16:1 iken bu oran 2014 yılında 3:11 :1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 21 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 31 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 31,6'sı kadın iken, 2014 yılında bu oran %24,3'e düşmüştür. Kadın girişimci oranı, 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'nde %9,9 olup Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak altındadır. 26 bölge arasında, Konya Alt Bölgesi kadın girişimcilerimizin en az olduğu 2. bölgedir.

Tablo3.5.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Ankara Alt Bölgesi	Erkek	66,3	69,4
	Kadın	33,7	30,6
Konya Alt Bölgesi	Erkek	75,5	90,1
	Kadın	24,5	9,9
Batı Anadolu	Erkek	68,4	75,7
	Kadın	31,6	24,3
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Batı Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.5.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Batı Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %45,8 iken, 2014 yılında %30,3'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %54,2'den %69,7'ye yükselmiştir. Niyetli Kadın girişimci oranı, 2014 yılında Konya Alt Bölgesi'nde %24,3 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) belirgin olarak altındadır.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimci olan kadın olan kadın oranında ki düşüş, girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.5.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Ankara Alt Bölgesi	Erkek	52,0	67,4
	Kadın	48,0	32,6
Konya Alt Bölgesi	Erkek	60,1	75,7
	Kadın	39,9	24,3
Batı Anadolu	Erkek	54,2	69,7
	Kadın	45,8	30,3
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.5.8.Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Batı Anadolu Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibariyle yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Batı Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.5.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %67,2'den %53'e düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Konya Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Ankara Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 senesinde %16,4 iken 2014 yılında %22,2'ye, 45-64 yaş aralığında ise %16,4'ten %24,8'e yükselmiştir. Genç girişimcilerin özellikle, Ankara Alt Bölgesi'ndeki yükselme, Konya Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta ve 45-64 yaş aralığında önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 3.5.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Ankara	18-24	15,4	21,5
	25-44	69,0	55,4
	45-64	15,7	23,2
Konya	18-24	19,2	24,1
	25-44	62,5	48,1
	45-64	18,3	27,8
Batı Anadolu	18-24	16,4	22,2
	25-44	67,2	53,0
	45-64	16,4	24,8
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.5.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.5.11). Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin yaklaşık %19'u lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %34,3'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisans üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %51'den %35,5'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, Konya Alt Bölgesi'nde, Ankara Alt Bölgesi'ne lise öncesi eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde lisans ve yüksek lisans eğitime sahip olan girişimcilerin oranı (%39) Türkiye ortalamasından (%34,3) ve Konya Alt Bölgesi'nden (%27,7) ise yüksektir.

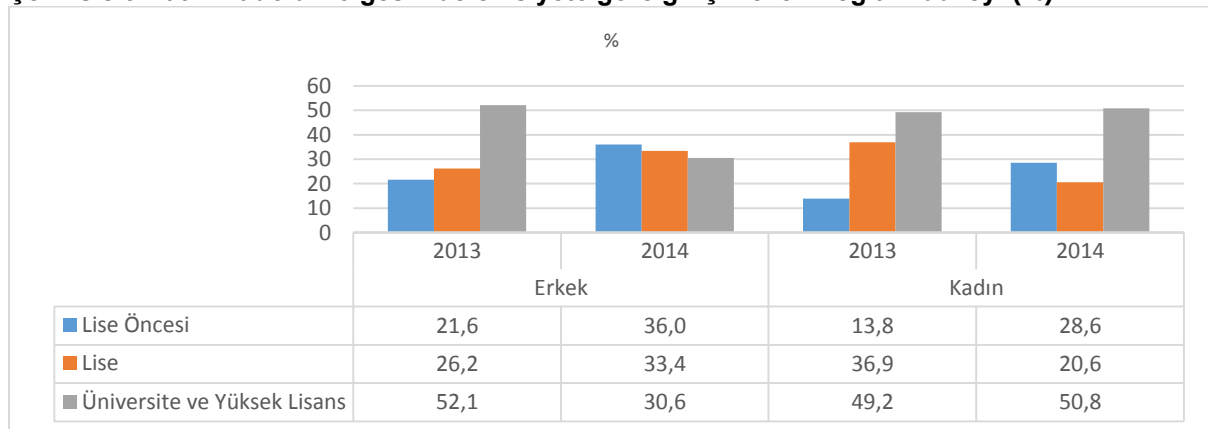
Tablo.3.5.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

		2013	2014
Ankara	Lise Öncesi	15,6	29,8
	Lise	26,6	31,2
	Lisans&Y.L	57,9	39,0
Konya	Lise Öncesi	23,6	44,0
	Lise	30,2	28,3
	Lisans&Y.L	46,2	27,7
Batı Anadolu	Lise Öncesi	19,1	34,3
	Lise	29,8	30,2
	Lisans&Y.L	51,1	35,5
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda (Şekil 3.5.3), Batı Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında erkek girişimciler kadınlara kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksek iken, 2014 yılında eğitilmiş kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı yükselmiş, erkeklerin katılımı ise düşmüştür. Lisans ve yüksek lisans sahibi erkek girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %52,1 iken, 2014 yılında %30,6'ya düşmüş, buna karşılık kadın girişimcilerimiz oranını %49,2 'den %50,8'e yükselmiştir. Lise eğitimine sahip kadın girişimcilerimizin oranı düşerken, daha az eğitilmiş kadın girişimcilerimizin oranı kayda değer oranda yükselmiştir.

Şekil 3.5.3.Batı Anadolu Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.6: AKDENİZ BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Akdeniz Bölgesi, Antalya, Adana ve Hatay Alt Bölgesi olmak üzere üç alt bölgeden oluşmaktadır. Antalya Alt Bölgesi; Antalya ve Isparta illerinden, Adana Alt Bölgesi; Adana ve Mersin illerinden, Hatay Alt Bölgesi ise Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Akdeniz Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Akdeniz Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu (Girişimci olmaya niyetli kişileri), ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edeceğiz. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgedeki girişimcilerin demografik özellikleri(cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.6.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Akdeniz Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) yaklaşık %39,8'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında değişmemiştir ve Türkiye ortalamasıyla (%39,80) aynıdır. Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılıyla aynı orana sahiptir.

Alt bölgeler açısından, Antalya Alt Bölgesi 2013 (%40,3) ve 2014 (%40,1) yıllarında belirgin bir değişiklik gözlemlenmemesine rağmen, her iki yıl içinde Türkiye ortalamasının üstünde bir oranına sahiptir. Adana Alt Bölgesi'nde, çevrelerindeki fırsatları farkına varan bireylerin oranı 2013 yılında %35,7 iken, 2014 yılında bu oran %38,4'e yükselmiş ve Türkiye ortalamasına (%39,80) yaklaşmıştır. Hatay Alt Bölgesindeki bireylerin yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme konusunda, Adana Alt Bölgesi'ne göre daha iyimserdir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin %41,5'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %37,8'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %43,5'e yükselirken, kadınlarda ise %35,6'ya düşmüştür. Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksek iken, kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı her iki yılda da Türkiye ortalamasından düşüktür. Antalya ve Hatay Alt Bölgesi'nde kadınlar 2013

yılına göre 2014 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakarken, Adana Alt Bölgesi'nde kadınlarda bu oran %31'den %35,1'e yükselmiştir.

Tablo 3.6.1. Akdeniz Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Antalya Alt Bölgesi	2013	40,0	40,5	40,3
	2014	43,9	35,8	40,1
Adana Alt Bölgesi	2013	40,1	31,0	35,7
	2014	41,6	35,1	38,4
Hatay Alt Bölgesi	2013	44,9	44,1	44,5
	2014	45,5	35,9	41,2
Akdeniz	2013	41,5	37,8	39,8
	2014	43,5	35,6	39,8
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir. Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun 2013 yılında %53,2'si yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %56,3'e yükselmiştir.

Tablo 3.6.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Antalya Alt Bölgesi	2013	59,1	47,9	53,6
	2014	68,1	46,2	57,7
Adana Alt Bölgesi	2013	60,2	44,1	52,1
	2014	68,3	45,5	56,9
Hatay Alt Bölgesi	2013	59,3	49,4	54,4
	2014	64,3	41,8	53,8
Akdeniz	2013	59,6	46,8	53,2
	2014	67,0	44,7	56,3
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Antalya Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %53,6'sı yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %57,7'ye çıkmıştır. 2013 ve 2014 yıllarında Türkiye ve Akdeniz Bölge ortalamasının üstünde kalmıştır. 2014 yılında Adana Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre yaklaşık %5'lik bir fark ile artış göstermiş ve 2013 yılında Türkiye ortalamasıyla aynı iken 2014 yılında biraz üstüne çıkmıştır. Hatay Alt Bölgesi ise 2014 yılında bir düşüş yaşamış ve Türkiye ortalamasının altına düşmüştür.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %46,8'i yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %59,6'dır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, 2014 yılında bu fark daha da belirgin olmuştur. Akdeniz Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. 2014 yılında, alt bölgelerde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranını en yüksek Antalya Alt Bölgesi iken, en düşük oran Hatay Alt Bölgesi'ne aittir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Akdeniz Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %31,7'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %35,1'e çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, her alt bölgede de başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı artmıştır. 2014 yılında Adana Alt Bölgesi, Hatay ve Antalya alt bölgelerine göre risk alabilen kişi oranının daha fazla olduğu alt bölgedir.

Tablo 3.6.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Antalya Alt Bölgesi	2013	30,3	32,7	31,5
	2014	35,6	37,3	36,4
Adana Alt Bölgesi	2013	29,9	32,5	31,2
	2014	30,9	36,6	33,8
Hatay Alt Bölgesi	2013	31,9	33,0	32,4
	2014	32,8	39,1	35,7
Akdeniz	2013	30,6	32,7	31,7
	2014	32,9	37,5	35,1
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Akdeniz Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %37,5'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %32,9'dur. Yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden erkek ve kadın oranında artış olurken, risk almada çekinen kadın oranının da ki artış daha fazla olmuştur. Her Alt Bölgede yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı artmış, Hatay risk almada çekinen kadın oranının en fazla olduğu alt bölgedir.

Akdeniz Bölgesi'nde erkekler kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.6.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Akdeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır.

Tablo 3.6.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Antalya Alt Bölgesi	2013	59,1	62,4	60,7
	2014	72,7	78,0	75,2
Adana Alt Bölgesi	2013	66,4	72,7	69,6
	2014	73,5	79,9	76,8
Hatay Alt Bölgesi	2013	64,6	70,8	67,6
	2014	75,8	78,5	77,0
Akdeniz	2013	63,6	69,0	66,3
	2014	74,0	79,0	76,4
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

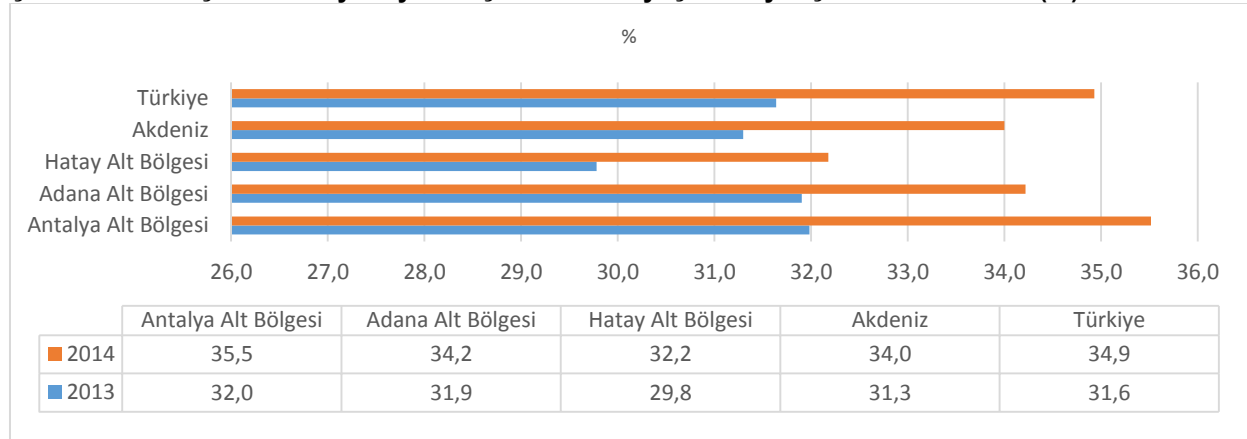
Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Bu oran 2013 yılında %66,3 iken, 2014 yılında %76,4'e yükselmiştir. 2013 yılında, Akdeniz Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,1) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının (%74,7) üstünde görünüm sergilemektedir. Antalya Alt Bölgesi'ne (%75,2) göre, Adana Alt Bölgesi'nde (%76,8) ve Hatay Alt Bölgesi'nde (%77,0) daha fazla kişi girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmektedir. Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 ve 2014 yılında, Akdeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı, erkek oranından daha fazla olmuştur. Alt bölgeler açısından bakıldığında da, 2014 yılında Antalya (%78), Adana(%79,9) ve Hatay(%78,5) alt bölgelerinde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı, Türkiye ortalamasının (%75,7) belirgin olarak üzerindedir.

2.6.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen, kişilerdir. Şekil 3.6.1, girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Şekil 3.6.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Akdeniz Bölgesi'nde, 2013 yılında Girişimci olmaya niyetli kişiler oranını %31,3 iken, 2014 yılında, %34'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 34 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede girişimci olmaya niyetli kişiler oranı Türkiye ortalamasıyla (%34,9) benzer bir görünüm sergilemektedir.

2013 yılında Antalya ve Adana Alt Bölgeleri'nde Niyetli Girişimci oranı yaklaşık %32 iken, 2014 yılında Antalya Alt Bölgesi'nde bu oran %35,5, Adana Alt Bölgesi'nde ise %34,2 olmuştur. Hatay Alt Bölgesi'nde önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı yaklaşık %2 farkla %32,2'ye ulaşmıştır.

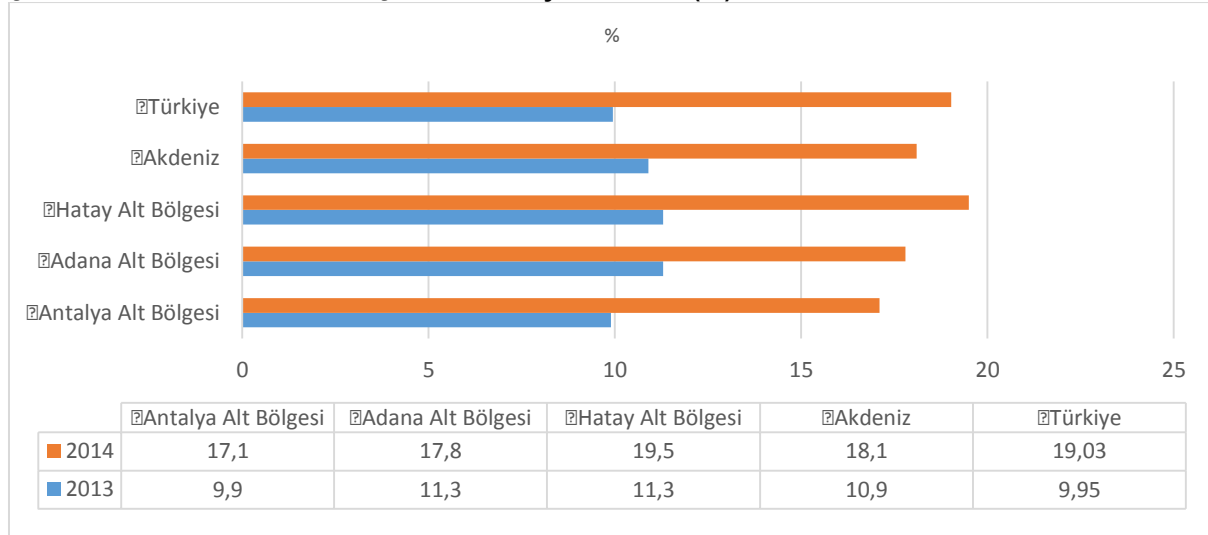
3.6.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.6.2, yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Akdeniz Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında %10,9 iken, bu oran 2014 yılında %18,1'e çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 11'i girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 18'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, Akdeniz Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Antalya Adana ve Hatay Alt Bölgeleri'nde bu oranlar sırasıyla %17,1, %17,8 ve %19,5'dir. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 yılında üç alt bölgedeki artış potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve Girişimci olmaya niyetli kişilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.6.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.6.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Akdeniz Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo3.6.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Antalya Alt Bölgesi	2013	66,9	31,2	1,9
	2014	32,8	24,9	42,3
Adana Alt Bölgesi	2013	58,1	36,2	5,7
	2014	37,6	22,3	40,1
Hatay Alt Bölgesi	2013	57,5	34	8,5
	2014	34,7	25,2	40,1
Akdeniz	2013	60,3	34,1	5,5
	2014	35,4	24	40,7
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Akdeniz Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 60,3 iken 2014 yılında %35,4'e düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %34,1 iken, 2014 yılında %24'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013

yılında %5,5 iken, 2014 yılında %40,7'ye çıkmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.6.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.6.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Akdeniz Bölgesi için de geçerlidir.

Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 92,1'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %62,9'a düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %3,3'den, 2014 yılında %32,2'ye yükselmiştir. Akdeniz Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir.

Tablo 3.6.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam/ Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Antalya Alt Bölgesi	2013	91,5	0,1	8,5	0,1
	2014	58,6	37,2	0,1	4,2
Adana Alt Bölgesi	2013	94,0	4,2	0,1	1,8
	2014	61,8	33,2	1,5	3,4
Hatay Alt Bölgesi	2013	90,6	4,7	0,9	3,8
	2014	67,6	27,1	2,7	2,7
Akdeniz	2013	92,1	3,3	2,4	2,2
	2014	62,9	32,2	1,5	3,4
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Akdeniz Bölgesi'nde de 2013 yılında %2,4 olan oran, 2014 yılında %1,5'e düşmüştür. 2014 yılında Antalya Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%0,1) girişimcilik faaliyetine katılımı, Adana Alt Bölgesi (%1,5) ve Hatay Alt Bölgesi'ndeki (%2,7) katılımından az olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Akdeniz Bölgesi'nde yükselmiştir. Antalya Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, diğer alt bölgelerden daha yüksektir.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin ve emeklilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.6.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Girişimci olmaya niyetli kişiler) iş durumunu göstermektedir. Akdeniz Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarıdan fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %65,7 iken, 2014 yılında %57,3 düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %21,4'ten 2014 yılında %31,3'e yükselmiştir. Girişimci olmaya niyetli kişiler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı yaklaşık 2 kat azalarak sırasıyla %4,1 ve %7,4 olmuştur

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Antalya Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %29,0 iken, Adana Alt Bölgesi'nde bu oran %33,7'dir. Hatay Alt Bölgesinde ise oran % 30,2'dir. Her üç alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişilerin ve emekliler girişimci olma niyetleri azalırken, alternatifi olmayan işsiz kişilerin ve öğrencilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.6.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Antalya Alt Bölgesi	2013	63,5	18,7	8,6	9,2
	2014	60,1	29,0	6,1	4,8
Adana Alt Bölgesi	2013	71,1	20,2	4,8	3,9
	2014	55,0	33,7	7,1	4,1
Hatay Alt Bölgesi	2013	59,1	27,0	7,1	6,7
	2014	57,3	30,2	8,9	3,6
Akdeniz	2013	65,7	21,4	6,5	6,4
	2014	57,3	31,3	7,4	4,1
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.6.7. Cinsiyet

Akdeniz Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 1,98:1 iken bu oran 2014 yılında 3,18:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 20 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 32 erkek girişimciye düşmektedir. Akdeniz Bölgesi'nde erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 33,5'i kadın iken, 2014 yılında bu oran %23,9'a düşmüştür. Özellikle Hatay Alt Bölgesi'ndeki kadınların girişimcilik oranındaki düşüş, Akdeniz bölge ortalamasının düşmesine neden olmuştur.

Tablo 3.6.8. Erken dönem girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Antalya Alt Bölgesi	Erkek	62,4	76,7
	Kadın	37,6	23,3
Adana Alt Bölgesi	Erkek	69,8	73,4
	Kadın	30,2	26,6
Hatay Alt Bölgesi	Erkek	65,5	79,2
	Kadın	34,5	20,8
Akdeniz	Erkek	66,5	76,1
	Kadın	33,5	23,9
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Akdeniz Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.6.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen erkek oranı %55,9'dan %67,5'e yükselmiş, 2013 yılında kadın oranı %44,1 iken, 2014 yılında %32,5'e düşmüştür. Buna rağmen, üç yıl içinde girişimcilik

faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı (%32,5), Türkiye ortalamasının (%31,0) üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir.

Tablo 3.6.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Antalya Alt Bölgesi	Erkek	53,7	68,0
	Kadın	46,3	32,0
Adana Alt Bölgesi	Erkek	58,8	64,1
	Kadın	41,2	35,9
Hatay Alt Bölgesi	Erkek	54,1	71,8
	Kadın	45,9	28,2
Akdeniz	Erkek	55,9	67,5
	Kadın	44,1	32,5
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.6.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Akdeniz Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibariyle yıllar arasında da farklılık göstermektedir

Tablo 3.6.10. Erken dönem girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

	Yaş	2013	2014
Antalya	18-24	11,2	19,4
	25-44	78,4	57,6
	45-64	10,4	23,0
Adana	18-24	7,9	20,6
	25-44	70,5	58,8
	45-64	21,6	20,6
Hatay	18-24	21,7	20,9
	25-44	56,5	55,5
	45-64	21,7	23,6
Akdeniz	18-24	13,0	20,4
	25-44	68,5	57,4
	45-64	18,5	22,2
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Akdeniz Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.6.10) 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %68,5'ten %57,4'e düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Antalya Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Adana ve Hatay Alt Bölgeleri'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %13 iken 2014 yılında %20,4'e yükselmiştir. Alt bölgeler açısından, Hatay Alt Bölgesi'nde genç girişimcilerimizin oranı düşerken Adana ve Antalya bölgelerinde artış olmuştur. Akdeniz Bölgesi'nde 45-64 yaş aralığında da %18,5'ten %22,2'ye yükselme görülmüş, özellikle Antalya Alt Bölgesi'ndeki yükselme, Adana ve Hatay Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta özellikle Adana ve Antalya alt bölgelerinde önemli bir artış meydana gelmiştir. Genç nüfustaki artışa rağmen, Akdeniz ve alt bölgelerinde genç nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının altında kalırken, 45-64 yaş aralığı Türkiye ortalamasının az bir farkla üstündedir.

3.6.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.6.11). Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %12,9'u lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %34,4'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %56,3'den %31,5'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, Adana Alt Bölgesi'nde, Antalya ve Hatay Alt Bölgesi'ne göre az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. Adana Alt Bölgesi'nde, fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin diğer alt bölgelere göre daha çok azalmasının sebebi az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımının fazla olmasından olabilir.

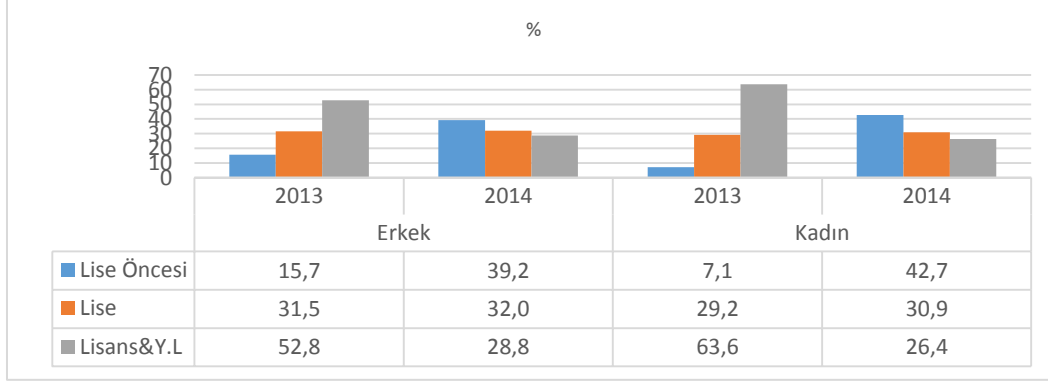
Tablo.3.6.11. Erken dönem Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

		2013	2014
Antalya	Lise Öncesi	12,7	33,8
	Lise	24,6	33,3
	Lisans&Y.L	62,7	32,8
Adana	Lise Öncesi	11,6	36,4
	Lise	34,2	34,5
	Lisans&Y.L	54,2	29,1
Hatay	Lise Öncesi	14,8	32,7
	Lise	31,0	34,5
	Lisans&Y.L	54,2	32,7
Akdeniz	Lise Öncesi	12,9	34,4
	Lise	30,8	34,1
	Lisans&Y.L	56,3	31,5
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Akdeniz Bölgesi'nde 2013 yılında üniversite ve sonrası eğitim almış kadın girişimcilerin oranı erkeklere göre daha fazla iken, bu oran 2014 yılında düşmüştür. Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %63,6 iken, 2014 yılında %26,4'e düşmüştür. 2013 yılında kadın girişimcilerin %7,1'i lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %42,7'e yükselmiştir. 2014 yılında eğitilmiş kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür.

Şekil 3.6.3.Cinsiyete göre Akdeniz Bölgesi'nde erken dönem girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.7: ORTA ANADOLU BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Orta Anadolu Bölgesi, Kırıkkale ve Kayseri olarak iki alt bölgeden oluşmaktadır. Kırıkkale Alt Bölgesi; Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir illeri, Kayseri Alt Bölgesi ise Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinden oluşmaktadır. Orta Anadolu Bölgesi, Türkiye'nin yüz ölçümünün %11,60'ını oluşturmaktadır.

Bu bölümde, Orta Anadolu Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Orta Anadolu Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.7.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. Orta Anadolu Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inananların oranı yaklaşık %37 olup, 2013 ve 2014 yılları arasında bir değişiklik olmamıştır. Her iki yılda da Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Alt bölgeler açısından, Kayseri Alt Bölgesi'nde 2013 ve 2014 yıllarında bir değişiklik gözlemlenmemiş (%37,9) ve her iki yıl içinde Türkiye ortalamasının altında bir oranına sahiptir. Kırklareli Alt Bölgesi'ndeki bireylerin çevrelerindeki fırsatların farkına varma oranları da 2013 ve 2014 yılında benzer oran sergilemekte ve Türkiye ortalamasının (%39,80) altında kalmaktadır. Kayseri Alt Bölgesindeki bireyler yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme konusunda, Kırklareli Alt Bölgesi'ne göre biraz daha iyimserdir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 35,7'si gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %37,1'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %40,8'e yükselirken, kadınlarda ise %33,2'ye düşmüştür. Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin ve kadınların fırsat algısı 2013 yılında Türkiye ortalamasından yüksek iken, 2014 yılında hem kadınların hem erkeklerin oranı Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. 2013 yılında Kırklareli Alt Bölgesi'nde kadınların %35,6'sı çevresindeki fırsatları görürken, 2014 yılında bu oran %29,7'ye düşmüştür. Kayseri Alt Bölgesi'nde kadınlarda bu oran %38'den %35,4'e düşmüştür.

Tablo 3.7.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	36,8	35,6	36,2
	2014	42,0	29,7	35,9
Kayseri Alt Bölgesi	2013	37,8	38,0	37,9
	2014	40,1	35,4	37,9
Orta Anadolu	2013	37,5	37,1	37,3
	2014	40,8	33,2	37,2
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını, o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %51,1'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %54,1'e yükselmiştir.

Tablo 3.7. 2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	60,4	43,6	52,1
	2014	66,2	37,8	51,9
Kayseri Alt Bölgesi	2013	57,4	43,2	50,5
	2014	69,4	40,7	55,6
Orta Anadolu	2013	58,6	43,3	51,1
	2014	68,2	39,6	54,1
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Kırıkkale Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %52,1'i yeni bir iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %51,9 olmuştur. 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasına yakın bir oran gösterirken, 2014 yılında bu oran Türkiye ve bölge ortalamasının altında kalmıştır. 2013 yılında Kayseri Bölgesi'nde yaşayan insanların %50,5'i yeni bir iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, 2014 yılında bu oran %56'ya çıkmıştır. 2013 ve 2014 yıllarında Türkiye ortalamasından yüksek bir oran sergilemiştir.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %43,3'ü yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %58,6'dır. 2014 yılında girişimcilik konusunda kendine güvenen kadın oranı azalırken, erkek oranı artmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, özellikle Kırıkkale Alt Bölgesi'nde 2014 yılında bu fark daha da belirgin olmuştur. Orta Anadolu Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Her iki alt bölgede de girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranı benzerlik göstermektedir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Orta Anadolu Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında yaklaşık %37'si

yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %35,8'e düşmüştür. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Kayseri Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı 2013 yılında %36,6 iken, 2014 yılında %32,9'a düşmüştür. Kırıkkale Alt Bölgesi'nde ise bu oran yükselmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.7.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	34,2	41,9	38,0
	2014	33,7	46,6	40,2
Kayseri Alt Bölgesi	2013	34,9	38,4	36,6
	2014	28,7	37,4	32,9
Orta Anadolu	2013	34,6	39,7	37,1
	2014	30,7	41,1	35,8
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Orta Anadolu Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların yaklaşık %41'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %30,7'dir. Kırıkkale Alt Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı artmış fakat Kayseri Alt Bölgesi'nde azalma gözlemlenmiştir. Orta Anadolu Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.7.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Orta Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında yaklaşık %65,9 iken, 2014 yılında %75,7'ye yükselmiştir. Orta Anadolu Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda her iki yılda da Türkiye ortalamasının üstünde performans göstermektedir.

Tablo 3.7.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	65,2	61,6	63,4
	2014	75,3	76,5	75,9
Kayseri Alt Bölgesi	2013	66,2	68,9	67,5
	2014	74,3	77,0	75,6
Orta Anadolu	2013	65,8	66,0	65,9
	2014	74,6	76,8	75,7
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Orta Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın ve erkek oranı benzerlik gösterirken, 2014 yılında girişimciliği kariyer olarak düşünen kadın oranı, erkek oranından daha fazla olmuştur

3.7.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. şekil 3.7.1 girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Orta Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişiler oranını % 29 iken, 2014 yılında, %31,3'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 31 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yükselmesine rağmen, Türkiye ortalamasının (%34,9) altındadır.

2013 yılında Kırıkkale ve Kayseri alt bölgelerinde, girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yaklaşık %29 iken, 2014 yılında Kırıkkale Alt Bölgesi'nde bu oran %29,8, Kayseri Alt Bölgesi'nde ise %32,2 olmuştur. 2013 yılında Alt Bölgeler arasında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı benzerlik gösterirken, 2014 yılında Kırıkkale Alt Bölgesi Kayseri Alt Bölgesi'nin altında kalmıştır.

şekil 3.7.1. Girişimci olmaya niyetli kişiler (%)

	2013	2014
Kırıkkale Alt Bölgesi	29,2	29,8
Kayseri Alt Bölgesi	28,9	32,2
Orta Anadolu	29	31,3
Türkiye	31,64	34,93

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

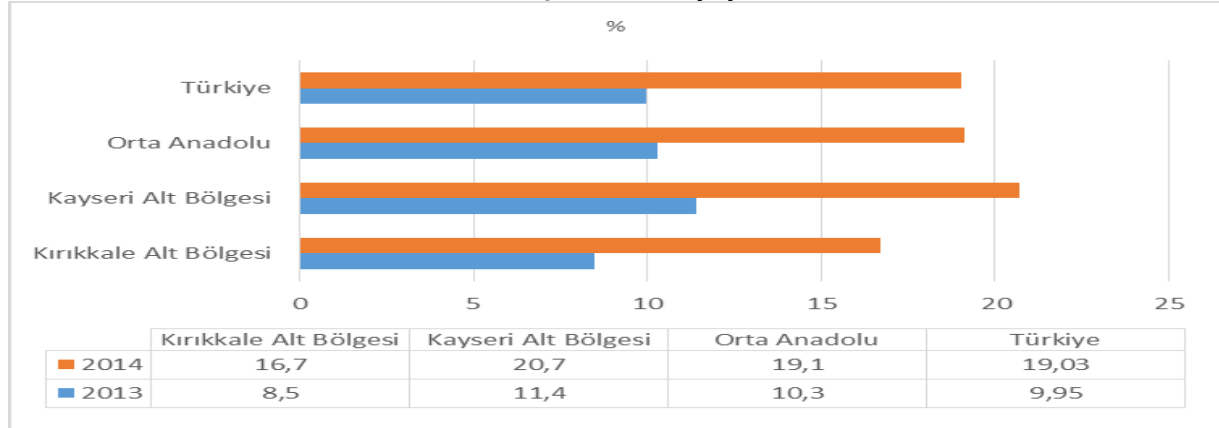
3.7.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

şekil 3.7.2 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Orta Anadolu Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 10,3 iken, bu oran 2014 yılında %19'a çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 10 kişi girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 19,1'e yükselmiştir. Her iki yılda da Orta Anadolu Bölgesi Türkiye girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasına benzerlik göstermektedir.

Bu endeks itibariyle 2014 yılında Kırıkkale ve Kayseri Alt Bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %16,7 ve %20,7'dir. Yıllar itibariyle karşılaştırdığımızda, 2014 Kırıkkale Alt Bölgesi'nin deki girişimcilik endeksindeki artış, Kayseri Alt Bölgesi'ndeki artıştan daha fazla olmuştur. Orta Anadolu Bölgesi'ndeki 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve girişimci olmaya niyetli kişiler in oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.7.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.7.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Orta Anadolu Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.7.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	68,1	19,9	12
	2014	25,2	32,5	42,3
Kayseri Alt Bölgesi	2013	59,5	32,8	7,8
	2014	27,7	26,3	46
Orta Anadolu	2013	62,3	28,6	9,1
	2014	26,8	28,5	44,7
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Orta Anadolu Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 62,3 iken 2014 yılında %26,8'e düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %28,6 iken, 2014 yılında %28,5'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %9,1 iken, 2014 yılında %44,7'ye çıkarak yaklaşık 5 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.7.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.7.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Orta Anadolu bölgesi için de geçerlidir.

Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 89,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %58,5'e düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %4,8'den, 2014 yılında %35,5'e yükselmiştir.

Orta Anadolu Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Kırıkkale Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%36,5) katılımı, Kayseri Alt Bölgesi'ne (%34,9) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.7.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	93,2	4,5	0,1	2,3
	2014	59,4	36,5	0,1	4,2
Kayseri Alt Bölgesi	2013	90,2	3,9	3,9	2,0
	2014	58,1	34,9	3,8	3,2
Orta Anadolu	2013	89,8	4,8	3,4	2,0
	2014	58,5	35,5	2,5	3,5
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Orta Anadolu Bölgesi'nde de 2013 yılında %3,4 olan oran, 2014 yılında %2,5'e düşmüştür. 2013 ve 2014 yılları arasında her iki alt bölgede de girişimcilik faaliyetine katılım oranında bir değişiklik gözlemlenmemiştir. Kırıkkale Alt Bölgesi'nde öğrencilerin girişimcilik faaliyetine katılımı yok denilebilecek kadar azdır (%0,1).

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Orta Anadolu Bölgesi'nde artmıştır. Kırıkkale Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Kayseri Alt Bölgesi'ne ve Türkiye geneline göre daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.7.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Girişimci olmaya niyetli kişiler) iş durumunu göstermektedir. Orta Anadolu Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarıdan fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %62,4 iken, 2014 yılında %53,8'e düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %20,7'den 2014 yılında %34,8'e yükselmiştir. Girişimci olmaya niyetli kişiler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı 2014 yılında azalmıştır.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Kırıkkale Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %37,4 iken, Kayseri Alt Bölgesi'nde bu oran yaklaşık %33'dür. Kırıkkale

Alt Bölgesi'nde girişimci olmak isteyen öğrenci ve emeklilerin oranı azalırken, Kayseri Alt Bölgesi'nde öğrencilerin oranı az da olsa artmış, emeklilerin oranı ise düşmüştür.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.7.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Kırıkkale Alt Bölgesi	2013	59,8	23,5	9,8	6,8
	2014	54,0	37,4	4,0	4,6
Kayseri Alt Bölgesi	2013	63,8	19,6	8,8	7,9
	2014	53,7	33,1	9,1	4,2
Orta Anadolu	2013	62,4	20,7	9,1	7,8
	2014	53,8	34,8	7,1	4,3
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.7.7. Cinsiyet

Orta Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2,47:1 iken bu oran 2014 yılında 4,02:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 25 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 40 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 28,8'i kadın iken, 2014 yılında bu oran %19,9'a düşmüştür. Kadın girişimci oranı Kırıkkale Alt Bölgesi'nde %13,7 olup Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak altındadır. 26 bölge arasında, Kırıkkale Alt Bölgesi kadın girişimcilerimizin en az olduğu 3. bölgesidir.

Tablo 3.7.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Kırıkkale Alt Bölgesi	Erkek	72,7	86,3
	Kadın	27,3	13,7
Kayseri Alt Bölgesi	Erkek	70,4	76,8
	Kadın	29,6	23,2
Orta Anadolu	Erkek	71,2	80,1
	Kadın	28,8	19,9
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Orta Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.7.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde

girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %41 iken, 2014 yılında %28,2'ye düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %59'dan %71,8'e yükselmiştir. Niyetli Kadın girişimci oranı, Kırıkkale ve Kayseri Alt Bölgesi'nde sırasıyla %28,5 ve %27,9 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) altındadır.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimci olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olma niyeti olan kadın oranındaki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.7.9 Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Kırıkkale Alt Bölgesi	Erkek	58,4	71,5
	Kadın	41,6	28,5
Kayseri Alt Bölgesi	Erkek	59,4	72,1
	Kadın	40,6	27,9
Orta Anadolu	Erkek	59,0	71,8
	Kadın	41,0	28,2
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.7.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Orta Anadolu Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibariyle yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Orta Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.7.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin yaklaşık %56'dan %52,7'ye düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Kırıkkale Alt Bölgesi'nde bir yükseliş olurken, Kayseri Alt Bölgesi'nde düşüş gözlemlenmektedir. Buna karşılık Orta Anadolu Bölgesi'ndeki genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %16,5 iken 2014 yılında %25,1'e, 45-64 yaş aralığında ise %27,6'dan %22,2'e düşmüştür. Kayseri Alt Bölgesi'ndeki genç girişimcilerin oranında kayda değer bir artış olmuş ve Türkiye ortalamasının üstüne çıkmıştır.

Sonuç olarak, Orta Anadolu Bölgesi'nde 25-44 ve 45-64 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir. Genç nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Orta Anadolu Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 3.7.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

	Yaş	2013	2014
Kırıkkale	18-24	20,4	22,4
	25-44	55,6	56,1
	45-64	24,1	21,4
Kayseri	18-24	14,7	26,4
	25-44	56,0	50,5
	45-64	29,3	23,1
Orta Anadolu	18-24	16,5	25,1
	25-44	55,9	52,7
	45-64	27,6	22,2
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.7.9. Eğitim

2013-2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.7.11). Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin yaklaşık %23'ü lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %33,4'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %51,5'ten %30,6'ya düşmüştür.

Alt bölge açısından, Kırıkkale Alt Bölgesi'nde, Kayseri Alt Bölgesi'ne göre az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. Balıkesir Alt Bölgesi'nde, fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin Tekirdağ Alt Bölgesi'ne göre daha çok azalmasının sebebi az eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımının fazla olmasından olabilir.

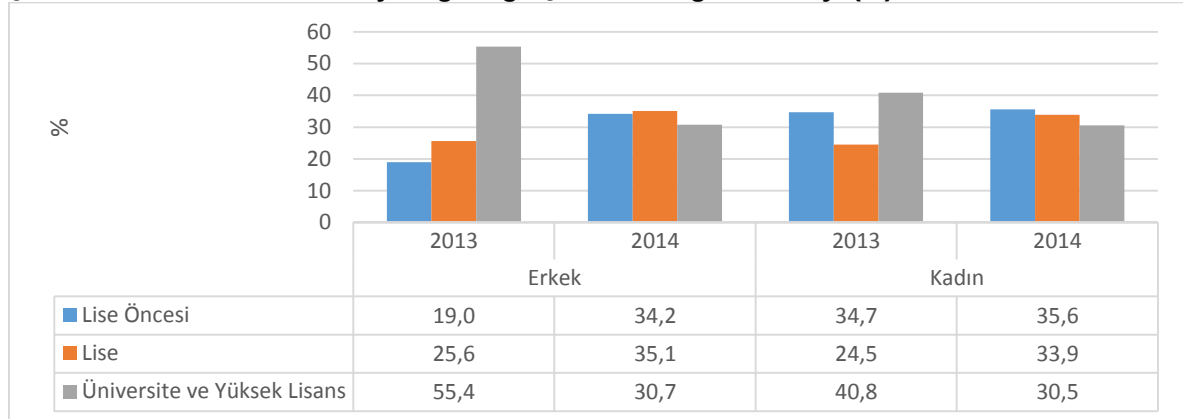
Tablo.3.7.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

	Eğitim düzeyi	2013	2014
Kırıkkale	Lise Öncesi	18,5	37,4
	Lise	22,2	33,3
	Lisans&Y.L	59,3	29,3
Kayseri	Lise Öncesi	25,2	32,6
	Lise	27,0	35,8
	Lisans&Y.L	47,8	31,6
Orta Anadolu	Lise Öncesi	23,1	34,4
	Lise	25,4	35,1
	Lisans&Y.L	51,5	30,6
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Orta Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında erkek girişimciler kadınlara kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksek iken, 2014 yılında bu oranlar benzerlik göstermektedir. Çünkü lise öncesi eğitim düzeyine sahip erkeklerin oranı, kadınlara göre daha fazla artmıştır. Buna karşılık lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %40,8 iken, 2014 yılında %30,5'e düşmüş, lise eğitim düzeyine sahip kadın oranında artma olmuştur.

Şekil 3.Orta Anadolu'da cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.8: BATI KARADENİZ BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Batı Karadeniz Bölgesi, Zonguldak, Kastamonu ve Samsun olmak üzere üç alt bölgeden oluşmaktadır. Zonguldak Alt Bölgesi; Zonguldak, Karabük ve Bartın; Kastamonu Alt Bölgesi; Kastamonu, Çankırı, Sinop; Samsun Alt Bölgesi; Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Batı Karadeniz Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.8.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) yaklaşık %35,4'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 33,6'ya düşmüştür. Her iki senede de Türkiye ortalamasının (%39,80) altında kalmıştır. Batı Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha negatif düşünmektedirler.

Alt bölgeler açısından, Zonguldak ve Kastamonu Alt Bölgesi 2014 yılında yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını gören kişi oranı düşerken, Samsun Alt Bölgesi'nde bu oran yıllar arasında benzerlik göstermektedir. Her iki yıl için, alt bölgelerin yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görme oranları Türkiye ortalamasından düşüktür.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Batı Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 37,4'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %33,3'tür. 2014 yılında bu oran erkeklerde sabit kalırken, kadınlarda ise %29,7'ye düşmüştür. Batı Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan erkek ve kadınların fırsat algısı 2013 yılında Türkiye ortalamasına benzer iken, 2014 yılında her iki oran da Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Tüm Alt Bölgelerde kadınlar 2013 yılına göre 2014 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakmaktadır.

Tablo 3.8.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	36,3	34,4	35,4
	2014	32,3	24,6	28,4
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	39,4	31,3	35,5
	2014	38,6	30,8	34,8
Samsun Alt Bölgesi	2013	37,4	33,2	35,4
	2014	38,5	31,1	35,0
Batı Karadeniz	2013	37,4	33,3	35,4
	2014	37,4	29,7	33,6
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtilen kişilerin oranı 2013 ve 2014 yılları arasında farklılık göstermemiştir.

Tablo 3.8.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	54,7	46,4	50,7
	2014	54,8	35,6	45,0
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	54,1	40,4	47,3
	2014	60,5	42,1	51,2
Samsun Alt Bölgesi	2013	54,4	47,3	50,9
	2014	61,0	42,6	51,8
Batı Karadeniz	2013	54,5	46,0	50,3
	2014	59,6	41,0	50,2
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Zonguldak Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %50,7'si yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %45'e düşmüştür. 2013 ve 2014 yıllarında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Kastamonu Alt Bölgesi'nde bu oran 2013 yılında %47,3 iken, 2014 yılında %51,2'ye çıkmıştır. Samsun Alt Bölgesinde ise yıllar arasında bu oran benzerlik göstermektedir. Ve her iki yılda da Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %46'sı yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %54,5'tir. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, 2014 yılında bu fark daha da belirgin olmuştur. Batı Karadeniz Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Samsun Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranı, diğer iki alt bölgeye göre daha fazladır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Batı Karadeniz Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında yaklaşık %35'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran

2014 yılında %37,7'ye çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Kastamonu ve Samsun Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı 2014 yılında düşüş gösterirken, Zonguldak Alt Bölgesi'nde az da olsa bir artış gözlemlenmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.8. 3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	31,9	40,1	36,0
	2014	31,4	43,4	37,6
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	33,3	39,6	36,4
	2014	31,3	39,4	35,4
Samsun Alt Bölgesi	2013	30,2	38,3	34,3
	2014	33,8	42,9	38,4
Batı Karadeniz	2013	31,1	38,9	35,1
	2014	32,9	42,5	37,7
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Batı Karadeniz Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %42,5'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde yaklaşık %34'tür. Zonguldak ve Samsun Alt Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı artmış, Kastamonu Alt Bölgesinde ise yıllar arasında önemli bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Batı Karadeniz Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.8.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Batı Karadeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %62,2 iken, 2014 yılında %74,6'ya yükselmiştir. 2013 yılında, Batı Karadeniz Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,03) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir. Diğer iki alt bölge 'ye (%74,6) göre, Samsun Alt Bölgesi (%74,3) en yüksek orana sahiptir.

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%63,6), erkek oranından (%60,8) daha fazla iken, 2014 yılında bu oran paralellik göstermiştir. 2014 yılında, girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın ve erkek oranları arasındaki fark Zonguldak Alt Bölgesi'nde diğer alt bölgelere göre daha belirgindir.

Tablo 3.8. 4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

		YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Zonguldak Bölgesi	Alt	2013	57,1	69,1	63,1
		2014	65,2	77,4	71,5
Kastamonu Bölgesi	Alt	2013	61,3	63,3	62,3
		2014	71,5	74,5	73,0
Samsun Alt Bölgesi		2013	63,8	66,2	65,0
		2014	73,2	75,3	74,3
Batı Karadeniz		2013	60,8	63,6	62,2
		2014	74,4	74,7	74,6
Türkiye		2013	62,4	65,8	64,1
		2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

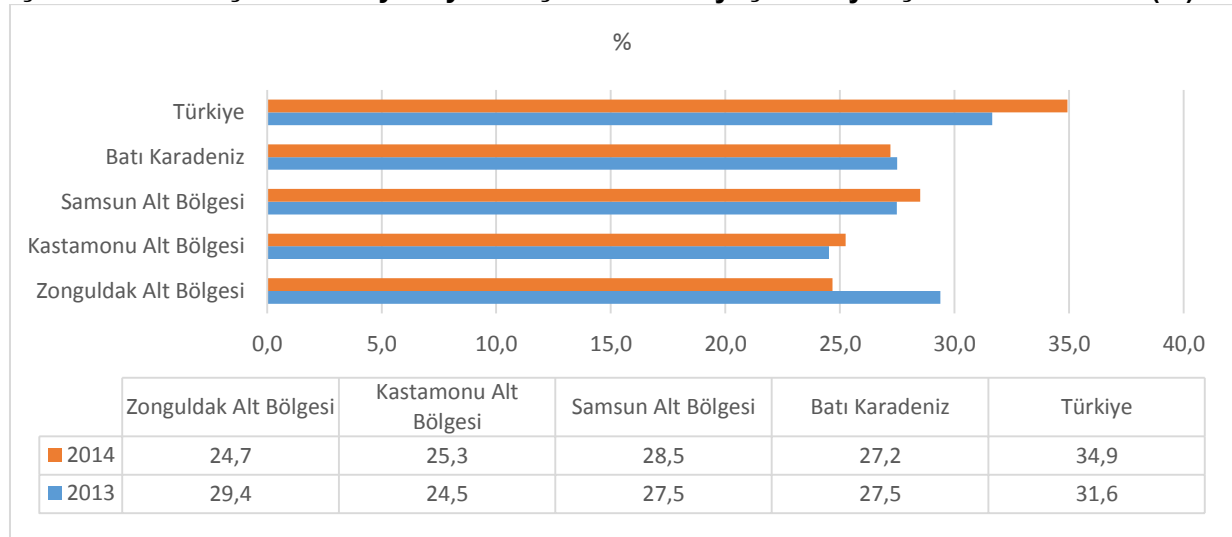
3.8.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 3.8.1 girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir

Batı Karadeniz Bölgesi'nde, 2013 ve 2014 yılları arasında girişimci olmaya niyetli kişiler oranında önemli bir değişiklik olmamış, bu oran her iki yılda yaklaşık, %27 olmuş ve Türkiye ortalamasının (%34,9) altında kalmıştır.

2013 yılında Zonguldak, Kastamonu ve Samsun Alt Bölgelerinde Niyetli Girişimci oranı sırasıyla %29,4, %24,5 ve %27,5 iken, 2014 yılında bu oran Zonguldak Alt Bölgesi'nde %24,7'ye düşmüş, Kastamonu Alt Bölgesi'nde %25,3'e ve Samsun Alt Bölgesi'nde %28,5'e çıkmıştır.

Şekil 3.8.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

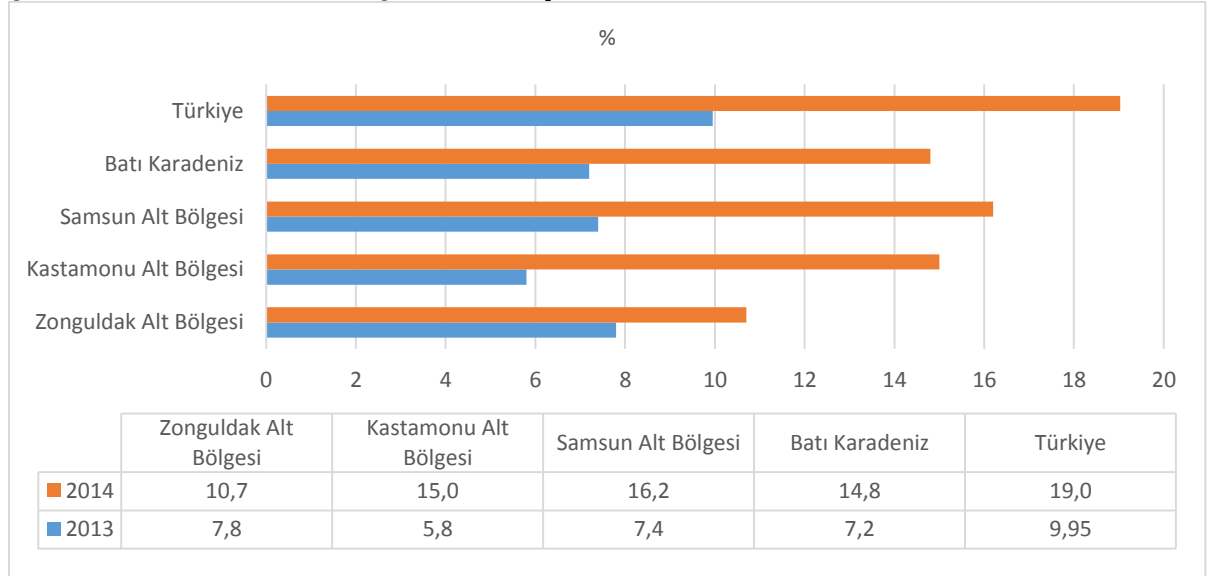
3.8.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.8.2 yıllara göre Türkiye’de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi’ni göstermektedir. Batı Karadeniz Bölgesi’nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 7,2 iken, bu oran 2014 yılında %14,8 çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 7 kişi girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 15’e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, Batı Karadeniz Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Zonguldak, Kastamonu ve Samsun Alt Bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %10,7, %15 ve %16,2’dir. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 yılında girişimcilik oranı en fazla Kastamonu Alt Bölgesi’nde artmış, Kastamonu Alt Bölgesi’ni Samsun ve Zonguldak alt bölgeleri takip etmiştir. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.8.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.8.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Batı Karadeniz Bölgesi’nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Batı Karadeniz Bölgesi’nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 62,8 iken 2014 yılında %34,7’ye düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %30,8 iken, 2014 yılında %28’e düşmüştür.

Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %6,4 iken, 2014 yılında %37,3'e çıkarak yaklaşık 5 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

Tablo 3.8.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	68,4	25,1	6,5
	2014	34,4	26	39,6
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	59,4	31,3	9,3
	2014	32,8	29,7	37,4
Samsun Alt Bölgesi	2013	61,1	33,1	5,8
	2014	35,1	28,1	36,7
Batı Karadeniz	2013	62,8	30,8	6,4
	2014	34,7	28,1	37,3
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.8.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.8.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Batı Karadeniz Bölgesi için de geçerlidir.

Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin %92,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %62,7'ye düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %5,6'dan, 2014 yılında %31'e yükselmiştir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Kastamonu Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%39,1) katılımı, Zonguldak (%26,2) ve Samsun (%29,6) Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.8.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	99,9	0,1	0,1	0,1
	2014	66,7	26,2	2,4	4,8
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	93,8	0,1	6,3	0,1
	2014	52,2	39,1	2,2	6,5
Samsun Alt Bölgesi	2013	91,0	7,7	0,1	1,3
	2014	65,1	29,6	0,6	4,7
Batı Karadeniz	2013	92,8	5,6	0,8	0,8
	2014	62,7	31,0	1,2	5,1
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında %0,8 olan oran, 2014 yılında yaklaşık %5'e çıkmıştır. 2014 yılında Samsun Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%0,6) girişimcilik faaliyetine katılımı, Kastamonu (%2,2) ve Zonguldak (%2,4) Alt Bölgeleri'ndeki öğrencilerin katılımından daha az olmuştur. Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Batı Karadeniz Bölgesi'nde artmıştır. Kastamonu Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, diğer iki alt bölgeden fazladır. 3 alt bölgede de bu oranın Türkiye geneline göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. 2014 yılında Kastamonu Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetine katılımı (%6,5) 26 bölge arasında ikinci en yüksek orana sahiptir.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.8.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarıdan fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran yaklaşık %59 iken, 2014 yılında %54,4'e düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %23,3'ten 2014 yılında %34,5'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli olan kişilerin oranı %8'den %3,4'e, öğrenci olan kişilerin oranı ise %9,5'ten %7,7'ye düşmüştür.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Zonguldak Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %31,5, Kastamonu Alt Bölgesi'nde %32,8 ve Samsun Alt Bölgesi'nde %34,8'dir. Her üç alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artmıştır. Zonguldak ve Kastamonu Alt Bölgeleri'nde girişimci olmak isteyen öğrencilerin oranı düşerken, Samsun Alt Bölgesi'nde bu oran 2014 yılında %7'den %8,7'ye yükselmiştir. Kastamonu Alt Bölgesinde girişimci olmak isteyen emeklilerin oranı yaklaşık 6 kat düşmüş ve 26 alt bölge arasında en yüksek düşüşü sergilemiştir.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.8.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Zonguldak Alt Bölgesi	2013	53,3	28,6	12,4	5,7
	2014	60,9	31,5	4,3	3,3
Kastamonu Alt Bölgesi	2013	50,0	16,7	16,7	16,7
	2014	60,2	32,8	4,3	2,7
Samsun Alt Bölgesi	2013	63,6	22,1	7,0	7,4
	2014	53,2	34,8	8,7	3,3
Batı Karadeniz	2013	59,1	23,3	9,5	8,1
	2014	54,4	34,5	7,7	3,4
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.8.7. Cinsiyet

Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 3,32:1 iken bu oran 2014 yılında 4:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 33 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 40 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında yaklaşık % 23'ü kadın iken, 2014 yılında bu oran %20'ye düşmüştür. Kadın girişimci oranı üç alt bölge arasında benzerlik göstermiş ve Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 3.8.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

		2013	2014
Zonguldak Alt Bölgesi	Erkek	64,9	80,5
	Kadın	35,1	19,5
Kastamonu Alt Bölgesi	Erkek	89,5	80,4
	Kadın	10,5	19,6
Samsun Alt Bölgesi	Erkek	79,5	79,8
	Kadın	20,5	20,2
Batı Karadeniz	Erkek	76,9	80,0
	Kadın	23,1	20,0
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Batı Karadeniz Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.8.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı yaklaşık %43 iken, 2014 yılında yaklaşık %32'ye düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %57'den %68'e yükselmiştir. Girişimci olmaya niyetli kadın oranı, Kastamonu Alt Bölgesi'nde %36 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) belirgin olarak üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.8.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

	YIL	2013	2014
Zonguldak Alt Bölgesi	Erkek	53,7	69,1
	Kadın	46,3	30,9
Kastamonu Alt Bölgesi	Erkek	64,9	64,0
	Kadın	35,1	36,0
Samsun Alt Bölgesi	Erkek	56,3	68,6
	Kadın	43,7	31,4
Batı Karadeniz	Erkek	56,9	67,9
	Kadın	43,1	32,1
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.8.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Batı Karadeniz Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.8.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %63,8'den %50,4'e düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Samsun Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Zonguldak ve Kastamonu alt bölgelerine göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %12 iken 2014 yılında %19,7'ye, 45-64 yaş aralığında ise %24'ten %30'a yükselmiştir.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında her alt bölgede azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta özellikle Samsun ve Zonguldak alt bölgelerinde önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 3.8.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Zonguldak	18-24	16,2	25,0
	25-44	54,1	52,5
	45-64	29,7	22,5
Kastamonu	18-24	16,7	15,9
	25-44	55,6	50,0
	45-64	27,8	34,1
Samsun	18-24	10,3	19,3
	25-44	69,0	49,7
	45-64	20,7	31,0
Batı Karadeniz	18-24	12,1	19,7
	25-44	63,8	50,4
	45-64	24,1	29,9
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.8.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.8.11).

Tablo.3.8.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi

		2013	2014
Zonguldak	Lise Öncesi	10,8	34,2
	Lise	35,1	28,9
	Lisans&Y.L	54,1	36,8
Kastamonu	Lise Öncesi	21,1	37,8
	Lise	36,8	31,1
	Lisans&Y.L	42,1	31,1
Samsun	Lise Öncesi	21,8	33,7
	Lise	27,6	40,0
	Lisans&Y.L	50,6	26,3
Batı Karadeniz	Lise Öncesi	19,6	34,7
	Lise	30,1	36,7
	Lisans&Y.L	50,3	28,6
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Batı Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %19,6'sı lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %34,7'ye çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %50,3'ten %28,6'ya düşmüştür.

Alt bölge açısından, Kastamonu Alt Bölgesi'nde, Zonguldak ve Samsun alt bölgeleri' ne göre lise öncesi eğitim düzeyine sahip kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Samsun Alt Bölgesi'nde lisans ve lisansüstü eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır.

BÖLÜM 3.9: DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Doğu Karadeniz Bölgesi Trabzon Alt Bölgesi'nden oluşmaktadır. Trabzon Alt Bölgesi; Trabzon Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerini kapsamaktadır.

Bu bölümde, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.9.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) %38,5'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 36,3'e düşmüş ve her iki yıl için Türkiye ortalamasının(%39,80) altında kalmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha negatif düşünmektedir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 37,1'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %40'dır. 2014 yılında bu oran erkeklerde yaklaşık %40'a yükselirken, kadınlarda ise %32,6'ya düşmüştür. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı 2013 yılında Türkiye ortalaması (%37) ile aynı iken, 2014 yılında Türkiye ortalamasının (%43,8) altında kalmıştır. Kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı ise 2013 yılında Türkiye ortalamadan (%31,7) yüksek iken 2014 yılında Türkiye ortalamasının (%34,6) altına düşmüştür.

Tablo 3.9.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	37,1	40,0	38,5
	2014	39,9	32,6	36,3
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayanların 2013 yılında 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun %51,6'sı yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %53,6'ya yükselmiştir.

Tablo 3.9.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	59,0	43,9	51,6
	2014	64,0	43,4	53,6
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın yaklaşık %44'ü yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %59'dur. 2014 yılında ise bu oran kadınlarda %43,4'e gerilerken, erkeklerde %64'e yükselmiştir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %32,3'ü yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %35,6'ya çıkmıştır.

Tablo 3.9.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	29,2	35,5	32,3
	2014	32,2	38,8	35,6
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %38,8'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %32,2'dir. 2014 yılında Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden erkeklerin oranı Türkiye ortalaması (%32,2) ile aynı iken, kadınlarda bu oran (%38,8) Türkiye ortalamasının (%41) altında kalmıştır. Bölgede kendi işini kurmada cesaretli olan kadın oranı erkek oranından daha fazladır.

3.9.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere "Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz" sorusu sorulmuştur. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %60 iken, 2014 yılında %74,1'e yükselmiştir. 2013 yılında, Doğu Karadeniz Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,03) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir.

Tablo 3.9.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	59,2	61,0	60,1
	2014	72,3	75,8	74,1
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

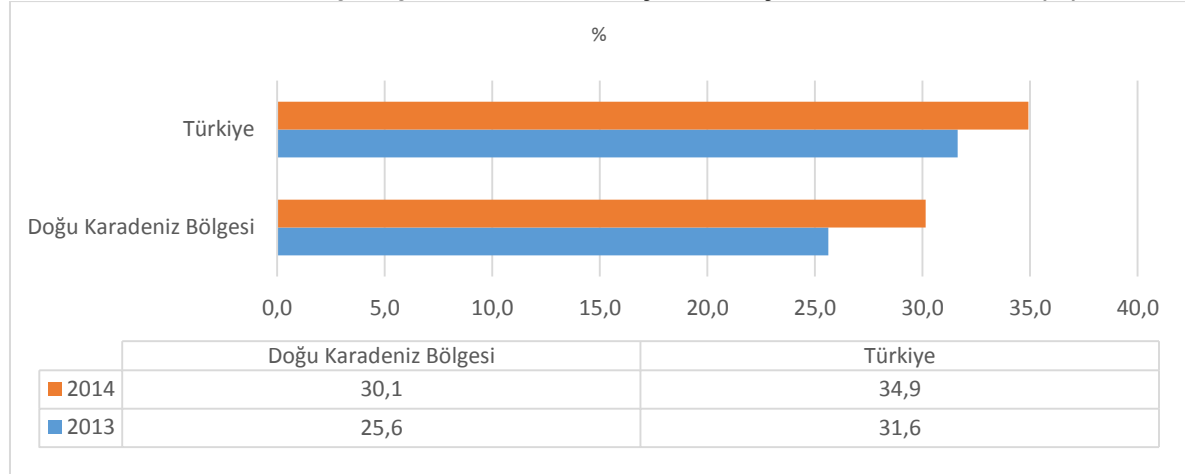
Cinsiyete göre incelendiğinde, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı 2013 yılında %61 iken, 2014 yılında %75,8'e çıkmıştır. Erkek oranı ise 2013 yılında %59,2 iken, 2014 yılında %72,3'e yükselmiştir. Dolayısıyla her iki yılda da girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı, erkek oranından daha fazladır.

3.9.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir. Girişimci olmaya niyetli kişiler girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış kişilerdir. Tablo 3.9.1 yıllara göre Türkiye, Doğu Karadeniz(Tr ve Doğu Karadeniz Alt Bölgeleri'ndeki Niyetli Girişimci Oran'ını göstermektedir

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, 2013 yılında Niyetli Girişimciler oranını % 25,6 iken, 2014 yılında, %30'a yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 30 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Niyetli Girişimciler oranı yükselmesine rağmen, Türkiye ortalamasının (%34,9) altındadır.

Şekil 3.9.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

3.9.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

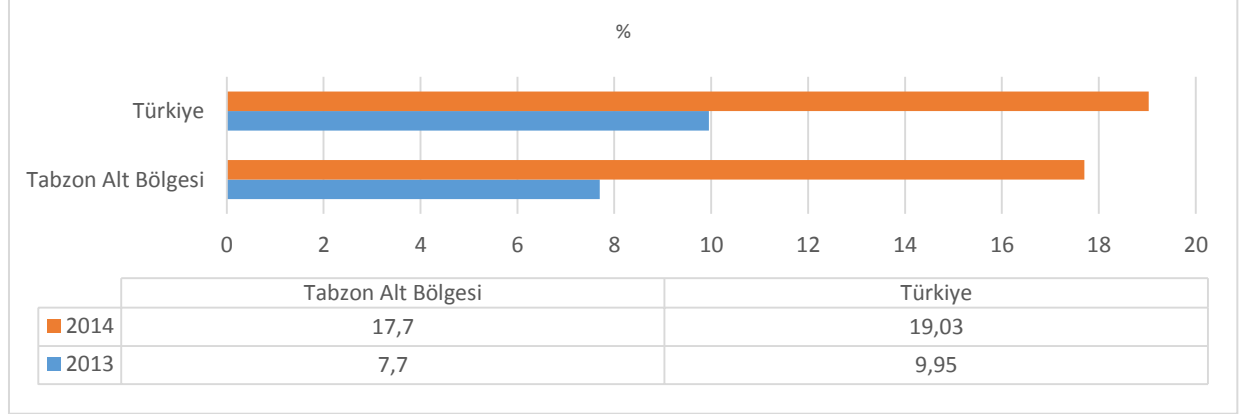
Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.9.2 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 7,7 iken, bu oran 2014 yılında %17,7'ye çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden yaklaşık 8 kişi girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 18'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, Doğu

Karadeniz Bölgesi girişimcilik endeksi açısından 2014 yılında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.9.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.9.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.9.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	53,4	32,8	13,8
	2014	37,7	27,4	34,9
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 53,4 iken 2014 yılında %37,7'ye düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %32,8 iken, 2014 yılında %27,4'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonunu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %13,8 iken, 2014 yılında %34,9'a çıkmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.9.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.9.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Doğu Karadeniz Bölgesi için de geçerlidir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 95,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %56,5'e düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %4,2'den, 2014 yılında %37,3'e yükselerek yaklaşık 9 kat artmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde daha fazla işsiz girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir.

Tablo 3.9.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	95,8	4,2	0,1	0,1
	2014	56,5	37,3	2,8	3,4
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında %0,1 olan oran, 2014 yılında %2,8'e çıkmıştır. Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Doğu Marmara Bölgesi'nde artmış (%3,4) ve Türkiye geneline (%3) göre daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin, emeklilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.9.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin iş durumunu göstermektedir. 2013 Doğu Karadeniz Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarıdan fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlar iken bu durum 2014 yılında geçerli olmamıştır. 2013 yılında bu oran %63,5 iken, 2014 yılında yaklaşık %47'ye düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %19,7'den 2014 yılında %38,4'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli olan kişilerin oranı 2013'te %8,2 iken, 2014'te %6,2'ye düşmüştür. Buna karşılık öğrenci olan kişilerin oranında yıllar arasında önemli bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.9.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Doğu Karadeniz Bölgesi	2013	63,5	19,7	8,7	8,2
	2014	46,9	38,4	8,5	6,2
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.9.7. Cinsiyet

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.43:1 iken bu oran 2014 yılında 4,95:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 24 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 49 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında yaklaşık %29'u kadın iken, 2014 yılında bu oran %16,8'e düşmüştür. Kadın girişimci oranı Doğu Karadeniz Bölgesi'nde %16,8 olup Türkiye ortalamasının (%22,2) altındadır.

Tablo 3.9.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

		2013	2014
Doğu Karadeniz Bölgesi	Erkek	70,9	83,2
	Kadın	29,1	16,8
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.9.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %41,2 iken, 2014 yılında %32,4'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %58,8'den %67,6'ya yükselmiştir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.9.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

		2013	2014
Doğu Karadeniz Bölgesi	Erkek	58,8	67,6
	Kadın	41,2	32,4
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.9.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.9.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %58,3'ten %49,4'e düştüğü görülmektedir.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 3.9.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Doğu Karadeniz	18-24	15,5	23,3
	25-44	58,3	49,4
	45-64	26,2	27,3
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.9.9. Eğitim

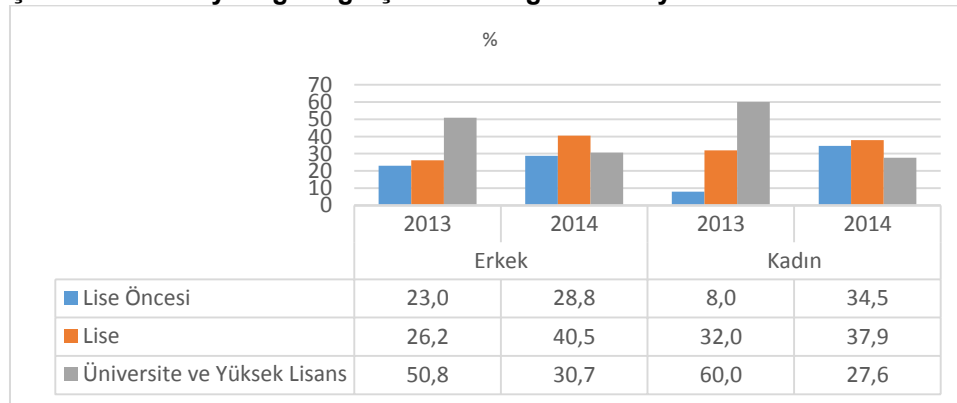
2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görölmektedir (şekil 2.12). Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %18,6'sı lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %29,3'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisans üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %53,5'ten %30,4'e düşmüştür.

Tablo.3.9.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

		2013	2014
Doğu Karadeniz	Lise Öncesi	18,6	29,3
	Lise	27,9	40,3
	Lisans&Y.L	53,5	30,4
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2013 yılında kadın girişimciler erkeklere kıyasla eğitim düzeyleri daha yüksek iken, 2014 yılında eğitimli kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. 2013 yılında kadın girişimcilerin %8'i lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %34,5'e yükselmiştir. Buna karşılık Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %60 iken, 2014 yılında %27,6'ya düşmüştür.

şekil 3.9.3.Cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.10: KUZEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi, Erzurum ve Ağrı Alt Bölgesi olarak iki alt bölgeden oluşmaktadır. Erzurum Alt Bölgesi; Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerinden, Ağrı Alt Bölgesi ise Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sevgilerini ve kişilerin girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edilecektir. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.10.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sevgileri ve davranışları

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) yaklaşık %38'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 38,7'ye yükselmiş fakat Türkiye ortalamasının (%39,80) üstüne çıkamamıştır. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre az da olsa daha pozitif düşünmektedir.

Alt bölgeler açısından, 2013 yılında Erzurum Alt Bölgesi'nde yaşayanların %39,4'ü yaşadığı çevredeki iş fırsatlarını görürken, 2014 yılında bu oran %38,2'ye düşmüştür. Ağrı Alt Bölgesi'nde ise 2013 yılında bu oran %36,8 iken, 2014 yılında %39,3'e yükselmiştir. Her iki alt bölge de 2014 yılında Türkiye ortalamasının (%39,8) altında kalmıştır.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 36'sı gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %40,3'tür. 2014 yılında bu oran erkeklerde %43,1'e yükselirken, kadınlarda ise %33,5'e düşmüştür. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı 2013 ve 2014 yıllarında Türkiye ortalamasından düşük iken, kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı 2013 yılında Türkiye ortalamasından yüksek fakat 2014 yılında Türkiye ortalamasından düşüktür. Erzurum Alt Bölgesi'nde kadınlar 2014 yılına göre 2013 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakmaktadır.

Tablo 3.10.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Erzurum Alt Bölgesi	2013	35,9	43,0	39,4
	2014	44,1	31,7	38,2
Ağrı Alt Bölgesi	2013	36,2	37,4	36,8
	2014	42,4	35,6	39,3
Kuzeydoğu Anadolu	2013	36,0	40,3	38,1
	2014	43,1	33,5	38,7
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %57,8'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %60,1'e yükselmiştir.

Tablo 3.10.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Erzurum Alt Bölgesi	2013	60,4	55,1	57,8
	2014	70,1	43,5	57,5
Ağrı Alt Bölgesi	2013	62,6	52,5	57,9
	2014	73,2	50,3	62,7
Kuzeydoğu Anadolu	2013	61,7	53,6	57,8
	2014	71,7	47,0	60,1
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Ağrı Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %57,9'u yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %62,7'ye yükselmiştir. Hem 2013 hem de 2014 yılında Türkiye ortalamasının üstündedir. Buna karşılık, 2014 yılında Erzurum Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre bir farklılık göstermemiştir. Her iki yılda da Türkiye ortalamasına ortalamasının üstünde bir görünüm sergilemektedir.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %53,6'sı yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %61,7'dir. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, 2014 yılında bu fark daha da belirgin olmuştur. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %31,5'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında çok az yükselerek %31,9'a çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Erzurum Alt Bölgesi'nde 2013 yılında başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş

kurmandan çekinen kiřilerin oranı %29,6 iken, 2014 yılında %32,2'ye çıkmıř, Ađrı Alt Bölgesi,'nde ise %33,5'ten %31,6'ya dūřmūřtır.

Tablo 3.10.3. Başarırsız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmandan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Erzurum Alt Bölgesi	2013	30,1	29,2	29,6
	2014	28,4	36,4	32,2
Ağrı Alt Bölgesi	2013	30,4	36,9	33,5
	2014	26,1	38,1	31,6
Kuzeydoğu Anadolu	2013	30,3	32,8	31,5
	2014	27,3	37,2	31,9
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %37,2'si yeni bir iş kurarken başarırsızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %27,3'tür. Erzurum Alt Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarırsızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranının artması, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nin ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.10.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %66,5 iken, 2014 yılında %74,4'e yükselmiştir. 2013 yılında, Türkiye ortalamasının (%64,3) üstünde performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasına (%74,7) yakın bir görünüm sergilemektedir. Alt bölgeler açısından, 2014 yılında Ağrı Alt Bölgesi ortalaması (%77,4), Türkiye ortalamasının (%74,7) üstünde iken, Erzurum Alt Bölgesi (%71,2) Türkiye ortalamasının (%74,7) altında kalmıştır. Her iki yılda da Ağrı Alt Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin oranı Erzurum Alt Bölgesi'nden daha fazladır.

Tablo 3.10.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Erzurum Alt Bölgesi	2013	61,4	67,8	64,5
	2014	69,2	73,4	71,2
Ağrı Alt Bölgesi	2013	70,4	66,0	68,4
	2014	76,1	78,9	77,4
Kuzeydoğu Anadolu	2013	66,0	67,0	66,5
	2014	72,9	76,1	74,4
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre incelendiğinde, her iki yılda da Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı, erkek oranından daha fazladır. 2014 yılında, Erzurum Alt Bölgesi'nde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı, erkek oranına göre daha fazla iken, Ağrı Alt Bölgesinde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı erkek oranına göre 2013 yılında daha düşük çıkmıştır.

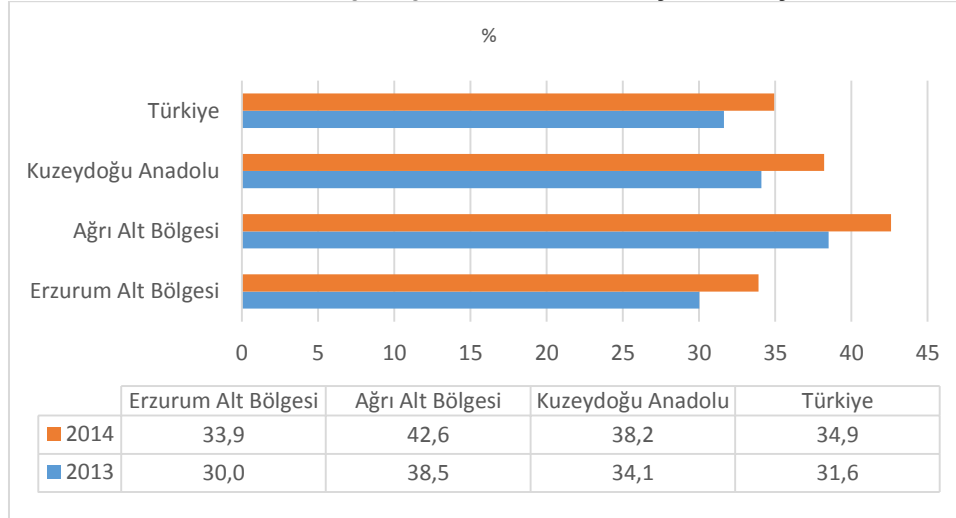
3.10.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 3.10.1 Kuzeydoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu Alt Bölgeleri'ndeki girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişiler oranını % 34,1 iken, 2014 yılında, %38,2'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 38 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede girişimci olmaya niyetli kişiler oranı, her iki sene içinde Türkiye ortalamasının belirgin olarak üstündedir.

2013 yılında Ağrı Alt Bölgesi'nde girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yaklaşık %38,5 iken, 2014 yılında bu oran %42,6'ya yükselmiştir. Erzurum Alt Bölgesi'nde ise bu oran %30'da %33,9'a yükselmiştir. Erzurum Alt Bölgesi'ndeki yükselmeye rağmen, her iki yılda, kariyer seçeneğinde olduğu gibi, Ağrı Alt Bölgesi'nde Girişimci olmaya niyetli kişiler oranı Erzurum Alt Bölgesi'nden daha fazladır.

Şekil 3.10.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

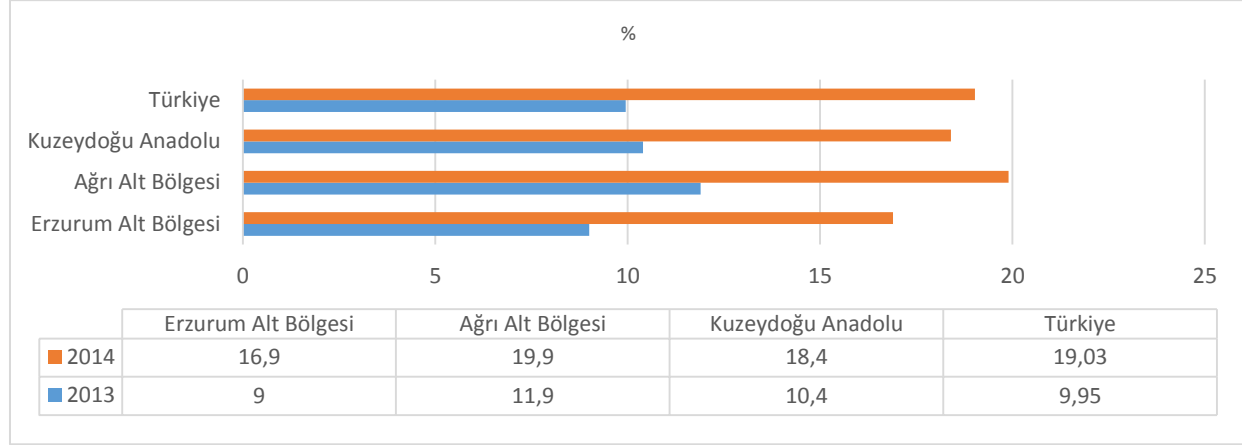
3.10.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.10.2 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 10,4 iken, bu oran 2014 yılında %18,4'e çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 10 kişi girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 18'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, 2014 yılında Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Erzurum ve Ağrı alt bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %16,9 ve %19,9'dır. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 Erzurum Alt Bölgesi'ndeki girişimcilik endeksindeki artış, Ağrı Alt Bölgesi'ndeki ile yaklaşık olarak aynı orandadır. Fakat Ağrı Alt Bölgesindeki girişimcilik endeksinin daha yüksek olmasının sebebi, bu bölgede yaşayan kişilerin girişimciliği kariyer seçeneği olarak görmesi ve girişimci olmaya niyetli kişilerin Ağrı Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmasından olabilir.

Şekil 3.10.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.10.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.10.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Erzurum Alt Bölgesi	2013	63,8	25,4	10,8
	2014	29,6	26,4	44
Ağrı Alt Bölgesi	2013	54,8	38	7,3
	2014	28,6	25,7	45,6
Kuzeydoğu Anadolu	2013	58,8	32,3	8,8
	2014	29,1	26	44,9
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 58,8 iken 2014 yılında %29'a düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %32,3 iken, 2014 yılında %26'ya düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,8 iken, 2014 yılında %44,9'a çıkarak yaklaşık 5 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.10.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.10.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi için de geçerlidir.

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin %90,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %54,1'e düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %6,6'dan, 2014 yılında %42,5'e yükselmiştir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Ağrı Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%45,6) katılımı, Erzurum Alt Bölgesi'ne (%37,9) göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.10.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Erzurum Alt Bölgesi	2013	93,5	3,2	3,2	0,1
	2014	57,6	37,9	0,1	4,5
Ağrı Alt Bölgesi	2013	90,9	9,1	0,1	0,1
	2014	53,2	45,6	1,3	0,1
Kuzeydoğu Anadolu	2013	90,8	6,6	1,3	1,3
	2014	54,1	42,5	0,7	2,7
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde de 2013 yılında %1,3 olan oran, 2014 yılında %0,7'ye düşmüştür. 2014 yılında Ağrı Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%1,3) girişimcilik faaliyetine katılımı, Erzurum Alt Bölgesi'ndeki (%0,1) katılımından fazla olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde artmıştır. 2014 yılında, Erzurum Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı (%4,5), Ağrı Alt Bölgesi'ne ve Türkiye geneline göre daha fazla olmuştur. Ağrı Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı (%0,1) yok denebilecek kadar az olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin ve emeklilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.10.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında gelecekte girişimci olmak isteyenlerin oranı %58,5 iken, bu oran 2014 yılında %47,2'ye düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %20,3'ten 2014 yılında yaklaşık %44'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli olan kişilerin oranı yaklaşık 2 ve öğrenci olan kişilerin oranı ise yaklaşık 3 kat azalarak sırasıyla %3,6 ve %5,3 olmuştur.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Erzurum Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %40,4 iken, Ağrı Alt Bölgesi'nde bu oran %47'dir. Her iki alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artarken, Erzurum Alt Bölgesinde öğrencilerin oranı

yaklaşık 3 kat, Ağrı Alt Bölgesi'nde de emeklilerin girişimci olma oranı yaklaşık 2 kat azalmıştır.

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatifi olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.10.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Erzurum Alt Bölgesi	2013	62,4	17,6	15,3	4,7
	2014	49,3	40,4	5,1	5,1
Ağrı Alt Bölgesi	2013	55,7	23,0	13,9	7,4
	2014	44,6	47,0	5,4	3,0
Kuzeydoğu Anadolu	2013	58,5	20,3	14,5	6,8
	2014	47,2	43,9	5,3	3,6
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.10.7. Cinsiyet

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.24:1 iken bu oran 2014 yılında 4,40:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 22 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 44 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 30,8'i kadın iken, 2014 yılında bu oran %18,5'e düşmüştür.

Tablo 3.10.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

	YIL	2013	2014
Erzurum Alt Bölgesi	Erkek	74,4	77,1
	Kadın	25,6	22,9
Ağrı Alt Bölgesi	Erkek	66,7	84,1
	Kadın	33,3	15,9
Kuzeydoğu Anadolu	Erkek	69,2	81,5
	Kadın	30,8	18,5
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı yaklaşık %40 iken, 2014 yılında %31,8'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %60,1'den %68,2'ye yükselmiştir. 2014 yılında,

Girişimci olamaya niyetli kadın girişimci oranı, Ağrı Alt Bölgesi'nde %33,5 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.10.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları

	YIL	2013	2014
Erzurum Alt Bölgesi	Erkek	56,2	70,3
	Kadın	43,8	29,7
Ağrı Alt Bölgesi	Erkek	63,4	66,5
	Kadın	36,6	33,5
Kuzeydoğu Anadolu	Erkek	60,1	68,2
	Kadın	39,9	31,8
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.10.8 Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibariyle yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Şekil Tablo 10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %62,2'den %48,6'ya düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Ağrı Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Erzurum Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %15,5 iken 2014 yılında %22,6'ya, 45-64 yaş aralığında ise yaklaşık %20'den %22,6'ya yükselmiştir. Erzurum Alt Bölgesi'nde genç girişimcilerin oranı azalırken, Ağrı Alt Bölgesi'nde ciddi bir artış gözlemlenmiştir. 45-64 yaş aralığında ise her iki alt bölgede de artış olmuştur. Bu artış Erzurum Alt Bölgesi'nde Ağrı Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.10.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Erzurum	18-24	28,2	19,4
	25-44	53,8	50,7
	45-64	17,9	29,9
Ağrı	18-24	15,7	30,4
	25-44	68,6	46,8
	45-64	15,7	22,8
Kuzeydoğu Anadolu	18-24	21,1	25,3
	25-44	62,2	48,6
	45-64	16,7	26,0
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, özellikle Ağrı Alt Bölgesi'nde ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir.

3.10.9. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.10.11).

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin yaklaşık %14'ü lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %33,3'e çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %56,5'ten %30,6'ya düşmüştür.

Alt bölge açısından, Erzurum Alt Bölgesi'nde, Ağrı Alt Bölgesi'ne göre eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı daha fazladır. Eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ciddi bir azalma yaşanmıştır.

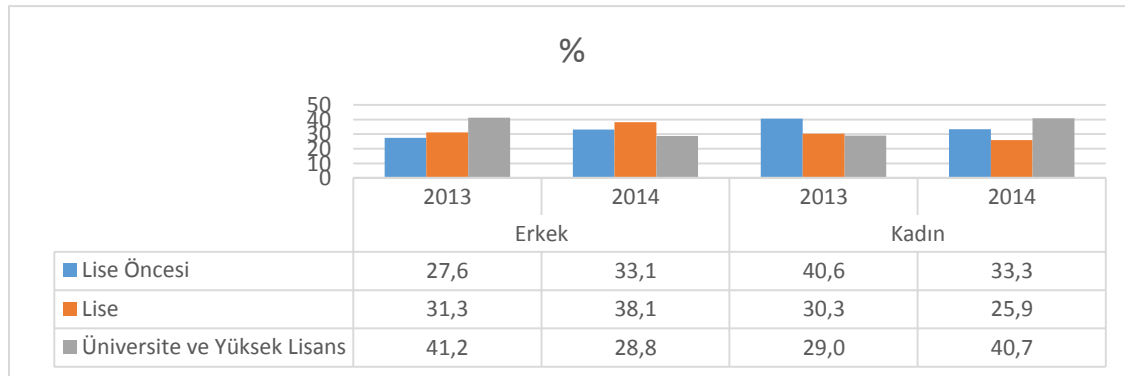
Tablo.3.10.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi

		2013	2014
Erzurum	Lise Öncesi	12,5	34,3
	Lise	27,5	32,8
	Lisans&Y.L	60,0	32,8
Ağrı	Lise Öncesi	13,5	32,5
	Lise	32,7	39,0
	Lisans&Y.L	53,8	28,6
Kuzeydoğu Anadolu	Lise Öncesi	14,1	33,3
	Lise	29,3	36,1
	Lisans&Y.L	56,5	30,6
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda (Şekil 3.10.3), Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında kadın girişimcilerin erkeklere kıyasla eğitim düzeyleri daha düşük iken, 2014 yılında eğitilmiş kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı yükselmiştir. Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %29 iken, 2014 yılında %40,7'ye yükselmiştir. Bölgede eğitilmiş kadın girişimci oranı artarken, eğitilmiş erkek girişimci oranı azalmıştır.

Şekil 3.10.3.Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.11: ORTADOĞU ANADOLU BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Ortadoğu Anadolu Bölgesi; Malatya ve Van olmak üzere iki alt bölgeden oluşmaktadır. Malatya Alt Bölgesi; Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli illerinden, Van Alt Bölgesi; Van, Muş, Bitlis illerinden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sezgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edileceğiz. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri de (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.11.1. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sezgileri ve davranışları

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını artıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun yaklaşık %42,8'i gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 41,2'ye düşmüştür. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha olumsuz düşünmektedirler Buna rağmen her iki yılda da bu oran Türkiye ortalamasının üstündedir. .

Alt bölgeler açısından, Malatya Alt Bölgesi 2014 yıllarında bir değişiklik ufak bir artışla (%40,7) Türkiye ortalamasının üstünde bir oranına sahip olmuştur. Van Alt Bölgesi, bireylerin çevrelerindeki fırsatların farkına varmaları 2013 yılında %45,8 iken, 2014 yılında bu oran %41,7'ye düşmüş ve Türkiye ortalamasının (%39,80) üstünde bir görünüm sergilemeye devam etmiştir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin % 46'si gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %39,1'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %44,8'e yükselirken, kadınlarda ise %36,4'e düşmüştür. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksek iken, kadınların çevresindeki fırsatları görme oranı 2014 yılında Türkiye ortalamadan düşüktür. Malatya Alt Bölgesi'nde kadınlar 2013 yılına göre 2014 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakarken, Van Alt Bölgesi'nde kadınlarda bu oran az da olsa yükselmiştir.

Tablo 3.11.1. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Malatya Alt Bölgesi	2013	40,5	38,9	39,7
	2014	45,7	35,5	40,7
Van Alt Bölgesi	2013	51,0	39,4	45,8
	2014	44,3	37,5	41,7
Ortadoğu Anadolu	2013	46,0	39,1	42,8
	2014	44,8	36,4	41,2
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların (girişimci ve girişimci olmayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus) 2013 yılında %56,5'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtilirken, bu oran 2014'de %61,5'e düşmüştür.

Tablo 3.11.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Malatya Alt Bölgesi	2013	64,3	49,3	56,9
	2014	69,2	45,4	57,2
Van Alt Bölgesi	2013	61,1	50,6	56,1
	2014	75,1	50,5	65,6
Ortadoğu Anadolu	2013	62,6	49,9	56,5
	2014	72,5	47,7	61,5
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Malatya Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %56,9'u yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %57,2'ye düşmüştür. 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasının üstünde iken, 2014 yılında bölge ortalamasının üstünde, Türkiye ortalamasının üstünde kalmaya devam etmiştir. Buna karşılık, 2014 yılında Van Alt Bölgesi'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre bir farklılık göstermemiştir (%56,1). 2013 yılında Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilerken, 2014 yılında (%65,6) Türkiye ve bölge ortalamasının üstünde kalmıştır.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %49,9'u yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %62,6'dır. 2014 yılında bu oran erkeklerde %72,5'e yükselirken, kadınlarda ise %47,7'e düşmüştür.

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Van Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranı, Malatya Alt Bölgesine göre daha fazladır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %31,2'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran

2014 yılında %30,6'ya düşmüştür. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde Malatya Alt Bölgesi'nde başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin oranı %3 oranında azalmıştır. Van Alt Bölgesi'nde ise bu oran yükselmiş ve geçen yıla göre risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.11.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Malatya Alt Bölgesi	2013	31,7	36,4	34,0
	2014	29,8	32,2	31,0
Van Alt Bölgesi	2013	27,1	29,9	28,4
	2014	24,8	38,7	30,2
Ortadoğu Anadolu	2013	29,3	33,1	31,2
	2014	26,9	35,1	30,6
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %35,1'i yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %26,9'dur. Van Alt Bölgesi'nde yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade eden kadınların oranı artması, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nin ortalamasının yükselmesine neden olmuştur.

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.11.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmıştır. Bu oran 2013 yılında %70,5 iken, 2014 yılında %74,9'a yükselmiştir. 2013 yılında, Ortadoğu Anadolu Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%64,1) altında performans gösterirken, 2014 yılında Türkiye ortalamasını yakalamıştır. 2014 yılında Malatya Alt Bölgesi'ne (%73,1) göre, Van Alt Bölgesi'nde (%76,63) daha fazla kişi girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmektedir.

Tablo 3.11. 4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Malatya Alt Bölgesi	2013	69,7	67,6	68,7
	2014	73,3	72,9	73,1
Van Alt Bölgesi	2013	76,5	67,3	72,2
	2014	76,3	77,1	76,6
Ortadoğu Anadolu	2013	73,3	67,4	70,5
	2014	75,0	74,8	74,9
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%67,4), erkek oranından (%73,3) daha az iken, 2014 yılında bu oran paralellik göstermiştir. 2014 yılında, Malatya Alt Bölgesi'nde girişimciliğin bir kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranı (%73,3), kadın oranına göre (%72,9) daha fazla iken, Van Alt Bölgesinde kadın oranı (%67,3), erkek oranından (%76,3) göre daha azdır.

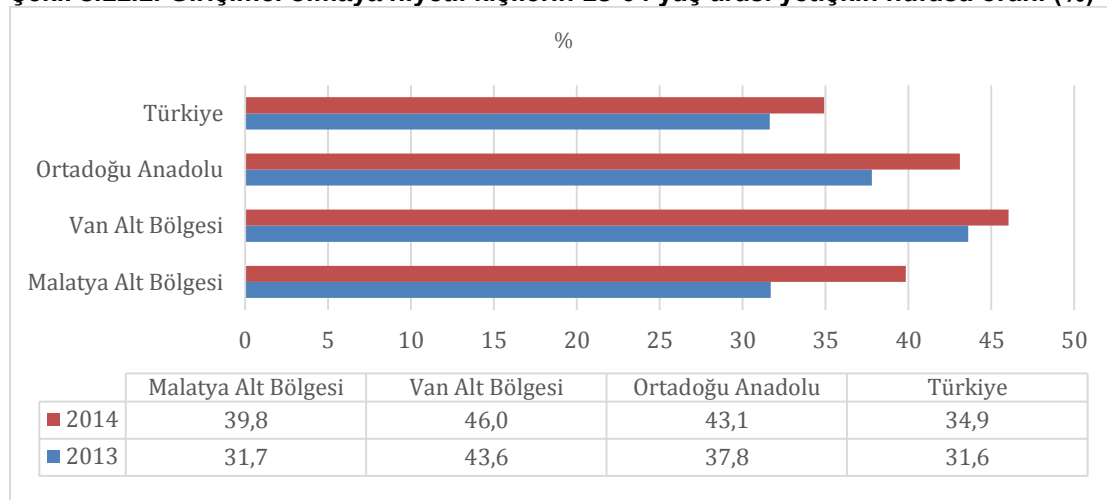
3.11.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 3.11.1 Türkiye, Ortadoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu Alt Bölgeleri'nde girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişilerin oranı % 37,8 iken, 2014 yılında, %43,1'e yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 43 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede Niyetli Girişimciler oranı her iki yılda da Türkiye ortalamasının belirgin olarak üstündedir.

2013 yılında Malatya ve Van alt bölgelerinde girişimci olmaya niyetli kişilerin oranı sırasıyla %31,7 ve %43,6 iken, 2014 yılında Malatya Alt Bölgesi'nde bu oran %39,8 Van Alt Bölgesi'nde ise %46 olmuştur.

Şekil 3.11.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

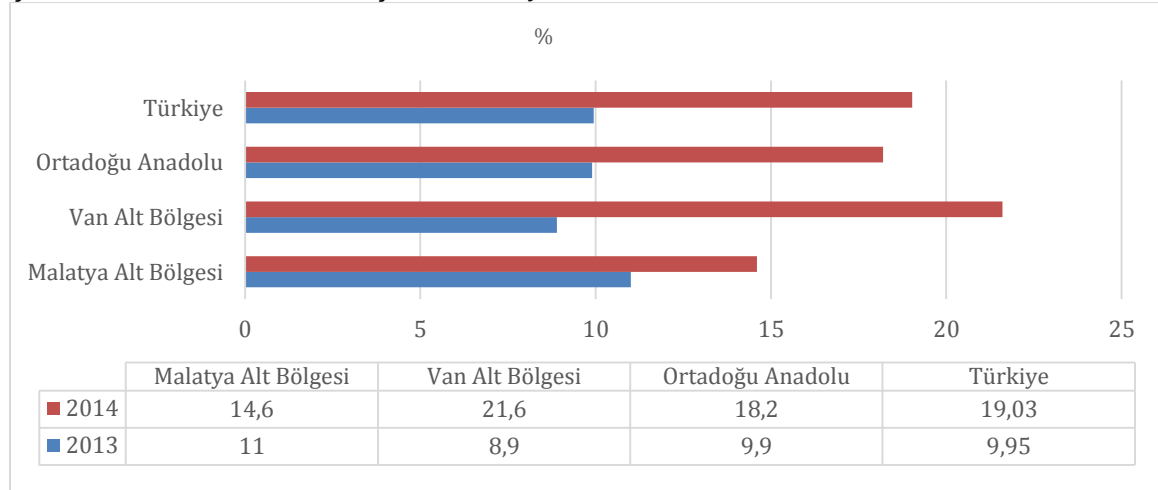
3.11.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.11.8 yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 9,9 iken, bu oran 2014 yılında %18,2'ye çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 10'u girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 18'e yükselmiştir. Bu artışa rağmen, 2014 yılında Ortadoğu Anadolu Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Bu endeks itibariyle 2014 yılında Malatya ve Van alt bölgelerinde bu oranlar sırasıyla %14,6 ve %21,6'dır. Her iki alt bölgede de artış yaşanmıştır. Ancak, Van Alt Bölgesi'nde artış, Malatya Alt Bölgesi'nden daha fazla olmuştur. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve girişimci olmaya niyetli kişilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.11.8. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.11.5.Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Ortadoğu Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.11.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Malatya Alt Bölgesi	2013	64,9	30,3	4,8
	2014	29,7	34,1	36,3
Van Alt Bölgesi	2013	48	45,3	6,7
	2014	30,9	23,4	45,7
Ortadoğu Anadolu	2013	57,1	37,2	5,7
	2014	30,4	27,4	42,2
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 57,1 iken 2014 yılında %30,4'e düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %37,2 iken, 2014 yılında %27,4'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak

isteyenlerin oranı 2013 yılında %5,7 iken, 2014 yılında %42,2'e çıkarak yaklaşık yaklaşık 7 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.11.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.11.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Ortadoğu Anadolu Bölgesi için de geçerlidir.

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 85,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %58,9'a düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %6,3'den, 2014 yılında %37,5'e yükselmiştir. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Malatya Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%37,5) katılımı, Van Alt Bölgesi'ndeki oranla (%37,7) paralellik gösterir.

Tablo 3.11.6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Malatya Alt Bölgesi	2013	85,5	8,7	2,9	2,9
	2014	58,3	37,5	3,1	1,0
Van Alt Bölgesi	2013	86,2	3,4	10,3	0,1
	2014	59,6	37,7	2,0	0,7
Ortadoğu Anadolu	2013	85,8	6,3	6,3	1,6
	2014	58,9	37,5	2,4	1,2
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde de 2013 yılında %6,3 olan oran, 2014 yılında %2,4'e düşmüştür. Özellikle Van Alt Bölgesi'nde öğrencilerin girişimcilik faaliyetine katılımı %10,3'dan %2'ye düşmüştür.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde azalmıştır. Malatya Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı azalırken, Van Alt Bölgesi'nde az da olsa yükselmiştir.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.11.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarısından fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %51,4 iken, 2014 yılında %53,9'a çıkmıştır. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %21,1'den 2014 yılında %37,5'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı yaklaşık 3 kat azalarak sırasıyla %6,7 ve %1,9 olmuştur.

Alt bölgelere göre değerlendirdiğimizde, Malatya Alt Bölgesi'nde girişimci olma niyetinde olan işsizlerin oranı %40,9 iken, Van Alt Bölgesi'nde bu oran %35,1'dir. Her iki alt bölgede de girişimci olmak isteyen işsizlerin oranı artmıştır.

Bölgede özellikle öğrencilerin ve emeklilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

Tablo 3.11.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam / Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Malatya Alt Bölgesi	2013	61,5	18,4	13,4	6,7
	2014	49,2	40,9	8,3	1,6
Van Alt Bölgesi	2013	42,9	23,5	29,2	4,4
	2014	57,8	35,1	5,2	1,8
Ortadoğu Anadolu	2013	51,4	21,1	22,1	5,5
	2014	53,9	37,5	6,7	1,9
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.11.7. Cinsiyet

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2.17:1 iken bu oran 2014 yılında 3,50:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 22 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 35 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 31,5'i kadın iken, 2014 yılında bu oran %22,2'ye düşmüştür. Kadın girişimci oranı Van Alt Bölgesi'nde %15,2 ile Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak altındadır ve alt bölgeler arasında en düşük orana sahip olanıdır.

Tablo 3.11.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları

	YIL	2013	2014
Malatya Alt Bölgesi	Erkek	63,8	77,8
	Kadın	36,3	22,2
Van Alt Bölgesi	Erkek	82,1	84,8
	Kadın	17,9	15,2
Ortadoğu Anadolu	Erkek	72,1	82,4
	Kadın	27,9	17,6
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.11.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %38,7 iken, 2014 yılında %26,1'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %61,3'den %73,9'a yükselmiştir. Niyetli Kadın

girişimci oranı, Malatya Alt Bölgesi'nde %33,5 olup Türkiye ortalamasının (%31,0) üstündedir.

Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir. Girişimcilik faaliyetine niyetli olan kadın oranında ki düşüş, girişimci olan kadın oranında ki düşüşten daha az olmuştur.

Tablo 3.11.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

	YIL	2013	2014
Malatya Alt Bölgesi	Erkek	63,4	66,5
	Kadın	36,6	33,5
Van Alt Bölgesi	Erkek	59,6	80,1
	Kadın	40,4	19,9
Ortadoğu Anadolu	Erkek	61,3	73,9
	Kadın	38,7	26,1
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.11.8. Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler fazla orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.11.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %62,3'den %61,6'ya düşerek kayda değer bir değişim göstermemiştir. Bunun sebebi, bu yaş aralığında Malatya Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Van Alt Bölgesi'nde ise artış olmuştur. Buna karşılık genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %22,6 iken 2014 yılında %20,8'e düşmüş, 45-64 yaş aralığında ise %15,1'den %17,6'ya yükselmiştir. Bu yaş aralıklarında, özellikle Malatya Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Van Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında bir azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta özellikle Malatya Alt Bölgesi'nde kayda değer bir azalma olmuştur. Orta Doğu Anadolu ve alt bölgelerinde genç nüfusun ve 45-64 yaş aralığı nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 3.11.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

	YAŞ	2013	2014
Malatya Alt Bölgesi	18-24	20,3	13,7
	25-44	64,6	62,1
	45-64	15,2	24,2
Van Alt Bölgesi	18-24	25,4	25,2
	25-44	59,7	61,6
	45-64	14,9	13,2
Ortadoğu Anadolu	18-24	22,6	20,8
	25-44	62,3	61,6
	45-64	15,1	17,6
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.3.11. Eğitim

2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 3.11.11). Ortadoğu Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %17'si lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %31,7'ye çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %49'den %31,3'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, Van Alt Bölgesi'nde eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı Malatya Alt Bölgesi'ne göre daha fazladır. Çünkü Malatya Alt Bölgesi'nde lisan ve yüksek lisans eğitime sahip kişiler 2014 yılında %57 iken, 2014 yılında %27,6'ya düşmüştür. Malatya Alt Bölgesi'nde, fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin Van Alt Bölgesi'ne göre daha çok azalmasının sebebi eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımının azalmasından olabilir.

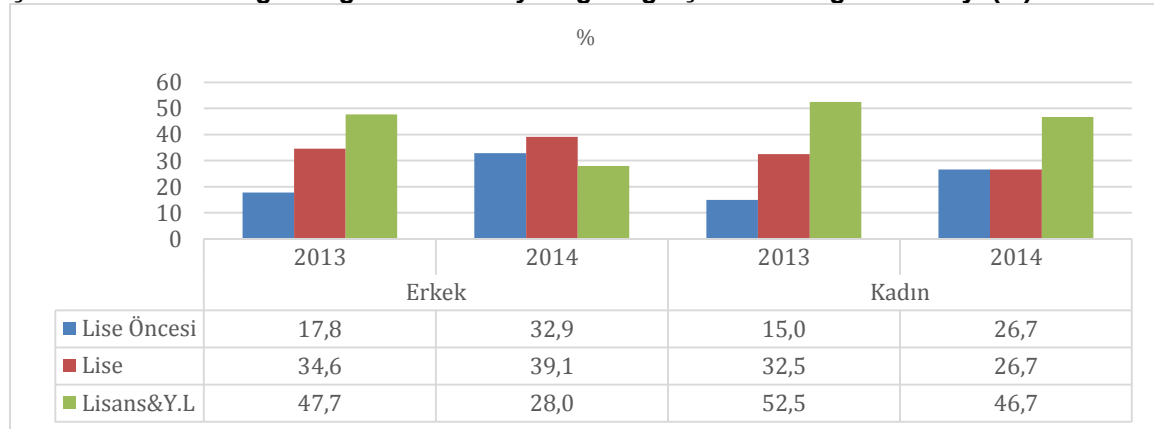
Tablo.3.11.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

		2013	2014
Malatya Alt Bölgesi	Lise Öncesi	13,9	35,7
	Lise	29,1	36,7
	Lisans&Y.L	57,0	27,6
Van Alt Bölgesi	Lise Öncesi	20,6	28,8
	Lise	39,7	37,2
	Lisans&Y.L	39,7	34,0
Ortadoğu Anadolu	Lise Öncesi	17,0	31,7
	Lise	34,0	36,9
	Lisans&Y.L	49,0	31,3
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda 2014 yılında eğitilmiş kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür (Şekil 3). Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %52,5 iken, 2014 yılında %47,7'i düşmüştür. Buna rağmen, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 ve 2014 yılında kadın girişimcilerin eğitim düzeyi erkeklere göre daha yüksektir. Buna karşılık 2013 yılında lise öncesi eğitim düzeyine sahip kadın girişimcilerin oranı %15'i iken, 2014 yılında %26,7'ye yükselmiştir.

Şekil 3.11.3. Ortadoğu Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 3.12: GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi; Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin olmak üzere üç alt bölgeden oluşmaktadır.

Bu bölümde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki potansiyel girişimcileri yani toplumu oluşturan kişilerin girişimcilik sevgilerini ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görüp görmediklerini araştıracağız. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ne kadar kişinin girişimci olmaya niyeti olduğunu, ve ne kadar kişinin bu niyetlerini hayata geçirebildiklerini (Erken Dönem Girişimcilik Endeksi ile), 2013 ve 2014 yıllarını karşılaştırarak analiz edeceğiz. Ayrıca hangi motivasyonla girişimcilik faaliyetine başladığını araştıracağız.

Kişilerin cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik özellikleri girişimcilik faaliyetlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu bölgede girişimcilerin demografik özellikleri de (cinsiyet, yaş ve eğitim) incelenecektir.

3.12. Potansiyel girişimciler: Kişilerin girişimcilik sevgileri ve davranışları

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki kişilerin girişimci olma olasılıklarını arttıran özelliklerini inceleyeceğiz. Bu özellikler:

- yaşadıkları çevrede fırsatları görebilmeleri,
- yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünmeleri,
- başarısızlık korkusunun yeni bir iş kurmaya engel olmadığını düşünmeleridir.

Bu özellikler kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yatkınlık düzeyini etkilemekte ve bu yatkınlığı gösteren kişiler "Potansiyel Girişimciler" olarak adlandırılmaktadır.

GEM araştırması fırsat algısını, kişilerin gelecek altı ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatlar görebilmesi ile tanımlamaktadır. 2013 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun yaklaşık %46,3'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında %42,3'e düşmüş ve Türkiye ortalamasının (%39,80) üstünde kalmaya devam etmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan insanlar 2014 yılında yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görme konusunda, 2013 yılına göre daha olumsuz düşünmektedirler.

Alt bölgeler açısından, Gaziantep Alt Bölgesi 2013 ve 2014 yıllarında %6'lık bir düşüş göstermiştir (%40,3). Şanlıurfa Alt Bölgesi'nde bireylerin çevrelerindeki fırsatların farkına varmaları 2013 yılında %45,4 iken, 2014 yılında bu oran %43,4'e düşmüş ve Türkiye ortalamasının (39,80) üzerinde bir görünüm sergilemiştir. Mardin Alt Bölgesinde 2013 yılına göre (%48,0) 2014 yılında (%43,3) düşüş gözlenmiştir.

Cinsiyete göre incelediğimizde 2013 yılında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin %49,3'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için çevresinde fırsat oluşacağına inanırken, kadınlarımızda bu oran %43,1'dir. 2014 yılında bu oran erkeklerde %47,9'a yükselirken, kadınlarda ise %33,9'a düşmüştür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan erkeklerin ve kadınların fırsat algısı Türkiye ortalamasından yüksektir. Üç alt bölgede kadınlar 2013 yılına göre 2014 yılında çevresindeki fırsatlar için daha olumsuz bakmaktadır.

Tablo 3.12.1. Gelecek 6 ay içinde, yaşadığı bölgede yeni bir iş kurmak için fırsatı gören kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	48,6	43,6	46,3
	2014	45,5	32,8	40,3
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	48,7	42,1	45,4
	2014	49,1	35,0	43,4
Mardin Alt Bölgesi	2013	51,3	44,2	48,0
	2014	49,4	33,6	43,3
Güneydoğu Anadolu	2013	49,3	43,1	46,3
	2014	47,9	33,9	42,3
Türkiye	2013	37,1	31,7	38,6
	2014	43,8	34,6	39,8

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

GEM araştırması girişimcilik kapasitesini, bireylerin yeni bir iş kurmak için yeteri kadar bilgi ve yeteneğe sahip olup olmadıklarını o kişilere sorarak tanımlar. Kişilerin çevresindeki fırsatları görmesi ve değerlendirmesi için girişimcilik kapasitesi gereklidir.

2013 yılında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun %54,1'i yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip oldukları belirtirken, bu oran 2014'de %61,5'e yükselmiştir.

Tablo 3.12.2. Yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	57,5	43,6	50,7
	2014	65,2	47,4	57,7
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	65,9	44,2	55,3
	2014	72,7	45,9	61,7
Mardin Alt Bölgesi	2013	63,3	49,6	56,8
	2014	76,0	52,3	66,5
Güneydoğu Anadolu	2013	62,5	45,3	54,1
	2014	71,1	48,0	61,5
Türkiye	2013	60,2	44,0	52,2
	2014	67,0	44,0	56,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, Gaziantep Alt Bölgesi'nde 18-64 yaş arasında olan nüfusun 2013 yılında %50,07'si yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenirken, bu oran 2014 yılında %57,7'ye yükselmiştir. 2013 yılında Türkiye ve bölge ortalamasının altında iken, 2014 yılında bölge ve Türkiye ortalamasının üstündedir. Aynı şekilde, 2014 yılında Şanlıurfa ve Mardin Alt Bölgeleri'nde yaşayan insanlar bu kapsamda 2013 yılına göre belirgin bir yükseliş göstermiştir.

Cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında, kadınlarımızın %45,3'ü yeni bir iş kurmak için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduğunu düşünürken, bu oran erkeklerde %62,5'tir. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde, 2014 yılında artış görülmüştür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, erkeklerin kadınlara göre girişimcilik konusunda kendilerine olan güvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Mardin Alt Bölgesi'nde girişimcilik konusunda yeterli yetenek ve bilgiye sahip olan kadın oranı, diğer alt bölgelere göre daha fazladır.

Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %30,3'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %32,5'e çıkmıştır. Alt bölge düzeyinde incelediğimizde her üç bölge için düşük oranda da olsa risk alma konusunda temkinli olan kişi sayısı artmıştır.

Tablo 3.12.3. Başarısız olma korkusundan dolayı yeni bir iş kurmaktan çekinen kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	28,8	40,2	34,4
	2014	31,2	43,9	36,6
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	27,3	32,5	29,9
	2014	29,6	36,9	32,6
Mardin Alt Bölgesi	2013	22,5	28,7	25,5
	2014	24,5	29,6	26,6
Güneydoğu Anadolu	2013	26,6	34,1	30,3
	2014	28,8	37,6	32,5
Türkiye	2013	31,3	35,1	33,2
	2014	32,2	41,0	36,4

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Cinsiyet açısından baktığımızda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2014 yılında kadınların %37,6'sı yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran erkeklerde %28,8'dir. Erkeklerin oranı 2014 yılında Şanlıurfa Alt Bölgesi'nde azalmıştır. Kadınların oranı ise her üç bölgede artış göstermiştir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla oranda erkek kadınlara göre kendi işini kurma konusunda cesaretli, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeteri kadar güvenmekte ve yakın gelecekte çevresinde iyi fırsatlar görmektedirler.

3.12.2. Kariyer seçeneği olarak girişimcilik

Araştırmamızda kişilere “Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünüyor musunuz” sorusu sorulmuştur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 yılında %69,04 iken, 2014 yılında %75,9'a yükselmiştir. 2013 yılında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye ortalamasının (%74,04) üstündedir. Gaziantep ve Mardin Alt Bölgesi aynı orana sahipken (%75,6), Şanlıurfa Alt Bölgesi'nde (%76,4) daha fazla kişi girişimciliği alternatif kariyer seçeneği olarak görmektedir.

Cinsiyete göre incelendiğinde, 2013 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadın oranı (%70,6), erkek oranından (%68,3) fazla iken, 2014 yılında kadın (%76,2), erkek (%75,7) oranı arasındaki fark azalmıştır. Şanlıurfa Alt Bölgesi'nde kadın girişimci oranındaki artma diğer iki alt bölgeye göre daha fazla olmasına rağmen, her iki yılda da girişimciliği kariyer seçeneği olarak düşünen erkek oranı, kadın oranından fazladır.

Tablo 3.12.4. Yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamanın iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin 18-64yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

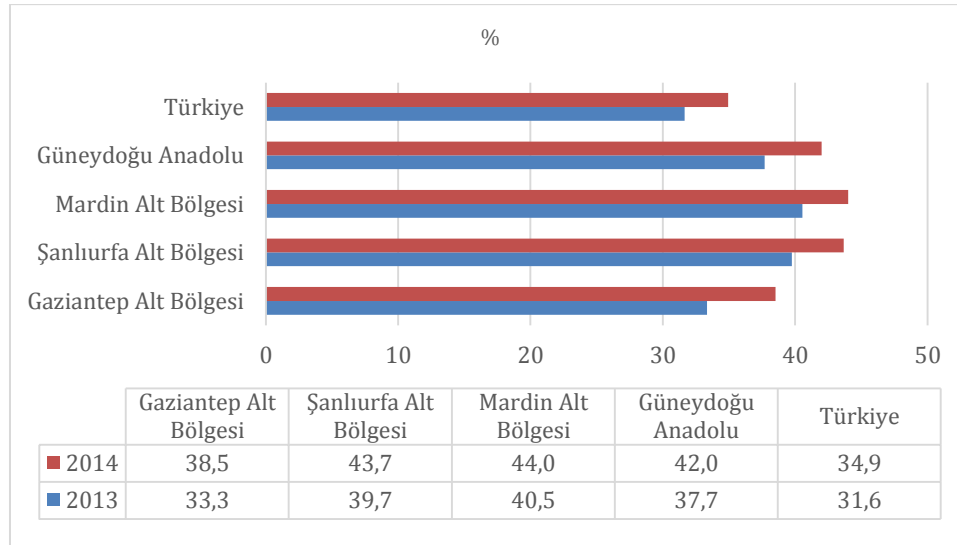
	YIL	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	66,3	73,6	69,8
	2014	74,8	76,6	75,6
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	69,0	66,5	67,8
	2014	77,2	75,4	76,4
Mardin Alt Bölgesi	2013	69,7	73,2	71,4
	2014	74,7	76,8	75,6
Güneydoğu Anadolu	2013	68,3	70,6	69,4
	2014	75,7	76,2	75,9
Türkiye	2013	62,4	65,8	64,1
	2014	73,7	75,7	74,7

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.12.3. Girişimci olmaya niyetli kişiler

Girişimci olmaya niyetli kişiler, girişimci olma isteği /niyeti olan, fakat bunun için somut bir adım atmamış ve önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerdir. Şekil 1, girişimci olmaya niyetli kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus içindeki oranını gösterir.

Şekil 3.12.1. Girişimci olmaya niyetli kişilerin 18-64 yaş arası yetişkin nüfusa oranı (%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılında girişimci olmaya niyetli kişiler oranını %37,7 iken, 2014 yılında %42'ye yükselmiştir. 2014 yılında, bölgede her 100 kişiden 42 kişi önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunma niyetindedir. Bölgede girişimci olmaya niyetli kişiler oranını oranı her iki yılda da Türkiye ortalamasının belirgin olarak üstündedir.

2013 yılında Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin Alt Bölgeleri'nde girişimci olmaya niyetli kişiler oranı sırasıyla %33,3, %39,7 ve %40,5'tir. 2014 yılında, her üç bölgede de önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin oranı yaklaşık %4-5 fark ile artmıştır.

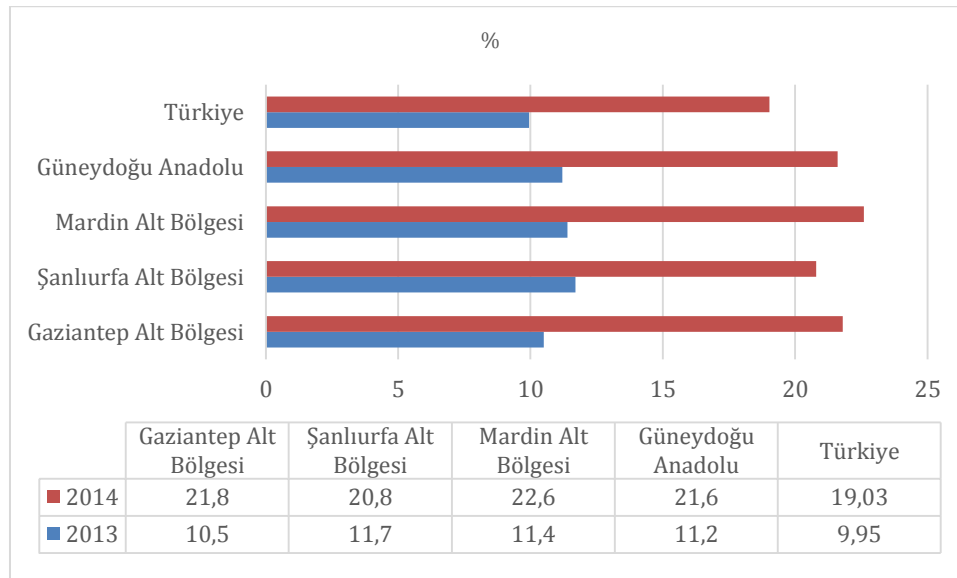
3.12.4. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyetleri Endeksi

Erken dönem girişimcilik faaliyetleri endeksi, kuruluş aşamasında ve yeni kurulmuş bir işin/şirketin sahibi ve yöneticisi olan, kendisine ve/veya çalıştırdığı kişilere 3,5 yıldan fazla ücret ödememiş kişilerin, 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranını gösterir.

Şekil 3.12.2, yıllara göre Türkiye'de Erken Dönem Girişimcilik Endeksi'ni göstermektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Erken Dönem Girişimcilik Endeksi 2013 yılında % 11,2 iken, bu oran 2014 yılında %21,6'ya çıkmıştır. Yani 2013 yılında her 100 kişiden 11'i girişimcilik faaliyetinde bulunurken, 2014 yılında bu sayı 21'e yükselmiştir. Bu artışla Güneydoğu Anadolu Bölgesi girişimcilik endeksi açısından Türkiye ortalamasının üstüne çıkmıştır.

Bu endeks itibarıyla 2014 yılında Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin Alt Bölgeleri'nde bu oranlar sırasıyla %21,8, %20,8 ve %22,6'dır. Yıllar itibarıyla karşılaştırdığımızda, 2014 yılında her üç alt bölgede de belirgin artış göstermiştir. 2014 yılında, girişimcilik faaliyetlerindeki artış, bölgedeki potansiyel girişimcilerin, girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünen kişilerin ve niyetli girişimcilerin oranındaki artıştan kaynaklanabilir.

Şekil 3.12.2. Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.12.5. Fırsata ve İhtiyaca dayalı girişimciler

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde girişimcilik oranı artmıştır. Bu artışın sebebini anlayabilmek için bölgede yaşayan kişilerin girişimci olma kararlarını etkileyen motivasyon faktörlerine bakılacaktır. GEM girişimci olma motivasyon faktörlerini; tamamen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar, tamamen ihtiyaç motivasyonu ile girişimci olanlar ve kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olanlar olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Tablo 3.12.5.Fırsata ve ihtiyaca dayalı erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi

	YIL	Tamamen fırsat motivasyonu	Tamamen ihtiyaç motivasyonu	Kısmen fırsat motivasyonu
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	46,4	48,6	5
	2014	32,5	26,8	40,6
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	58,8	33,6	7,5
	2014	28,3	26,4	45,3
Mardin Alt Bölgesi	2013	59,5	32,3	8,2
	2014	32,7	21,8	45,5
Güneydoğu Anadolu	2013	55	38,1	6,9
	2014	30,9	25,4	43,7
Türkiye	2013	60,8	31,1	8,1
	2014	34,7	22,8	42,5

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tamamen fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin yüzdesi 2013 yılında % 55 iken 2014 yılında %30,9'a düşmüştür. Yani, gelir düzeyini artırmak, finansal başarı sağlamak ve bağımsız olmak amacıyla çevresindeki fırsatları değerlendirerek girişimci olmak isteyenlerin oranında önemli bir düşüş olmuştur. Ayrıca, başka bir alternatifi olmayan ve ihtiyaçtan/mecburiyetten girişimci olmak durumunda kalan kişilerin oranı 2013 yılında %38,1 iken, 2014 yılında %25,4'e düşmüştür. Buna karşılık, işsizlik veya iş bulma fırsatlarının azlığından yani ihtiyaçtan dolayı piyasadaki fırsatları değerlendirmek isteyen kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %6,9 iken, 2014 yılında %43,7'ye çıkarak yaklaşık 6 kat artmıştır. Bölgede, toplam girişimcilik oranındaki artış mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanların oranının önemli ölçüde artmasından dolayıdır.

3.12.6.İş durumu

Araştırmamız kişilerin iş durumunu; tam/yarı zamanlı çalışan, çalışmayan, öğrenci ve emekli olarak sınıflandırır. Tablo 3.12.6 girişimcilerin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumlarını göstermektedir. Yapılan çalışmalar, GEM araştırmasına katılan diğer ülkelerde kişilerin çoğunun girişimcilik faaliyetine başlamadan önce, başka bir yerde ücretli olarak çalıştıklarını göstermektedir. Bu sonuç Güneydoğu Anadolu Bölgesi için de geçerlidir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erken Dönem Girişimcilerin % 93,8'i girişimcilik faaliyetine başlamadan önce tam veya yarı zamanlı çalışan kişiler iken, bu oran 2014 yılında %62,2'ye düşmüştür. Buna karşılık, her hangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılımı 2013'de %2,9'dan, 2014 yılında %33,9'a yükselmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla işsiz, girişimcilik faaliyetine başlarken, başkasına çalışmakta olan kişiler girişimci olmaktan vazgeçmişlerdir. Gaziantep Alt Bölgesi'ndeki işsiz kişilerin girişimcilik faaliyetine (%36,4) katılımı, Şanlıurfa (%35,1) ve Mardin (%25,6) Alt Bölgeleri'ne göre daha fazla olmuştur.

Tablo 3.12. 6. Erken dönem girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş durumları (%)

	YIL	Tam/Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	91,9	4,0	4,0	0,1
	2014	58,9	36,4	2,9	1,9
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	94,8	3,7	1,5	0,1
	2014	60,6	35,1	2,2	2,2
Mardin Alt Bölgesi	2013	94,4	0,1	4,2	1,4
	2014	68,5	25,6	2,6	3,3
Güneydoğu Anadolu	2013	93,8	2,9	2,9	0,3
	2014	62,2	33,9	2,2	1,7
Türkiye	2013	89,3	6,0	2,8	1,8
	2014	63,1	31,6	2,3	3,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Öğrencilerin Türkiye genelinde girişimcilik faaliyetine katılımı düşerken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında %2,9 olan oran, 2014 yılında %2,2'ye gerilemiştir. 2014 yılında Gaziantep Alt Bölgesi'ndeki öğrencilerin (%2,9) girişimcilik faaliyetine katılımı, Şanlıurfa (%2,2) ve Mardin (%2,6) Alt Bölgeleri'ndeki katılımından fazla olmuştur.

Emekli olanların girişimcilik faaliyetlerine katılımı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde artmıştır. Mardin Alt Bölgesi'nde emeklilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımı, diğer iki alt bölgeden ve Türkiye genelinden daha fazla olmuştur.

Bölgede 2014 yılında girişimcilik faaliyetlerinin artış sebebi, işsiz olan kişilerin ve öğrencilerin mecburiyetten dolayı fırsatları değerlendirip girişimcilik faaliyetine katılmalarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.12.7 gelecekte girişimci olma niyeti olan kişilerin (Niyetli Girişimciler) iş durumunu göstermektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gelecekte girişimci olmak isteyenlerin yarıdan fazlası tam veya yarı zamanlı çalışanlardır. 2013 yılında bu oran %66,9 iken, 2014 yılında %58,2'ye düşmüştür. Buna karşılık, işsiz olan kişilerin iş kurma niyetleri artmıştır. Bu oran 2013 yılında %21,3'den 2014 yılında %34,4'e yükselmiştir. Niyetli Girişimciler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı düşmüştür.

Tablo3.12.7. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu(%)

	YIL	Tam/ Yarı zamanlı çalışan	Çalışmayan	Öğrenci	Emekli
Gaziantep Alt Bölgesi	2013	69,0	18,8	6,6	5,6
	2014	61,7	32,0	5,2	1,1
Şanlıurfa Alt Bölgesi	2013	69,1	20,7	8,8	1,4
	2014	60,2	32,8	4,3	2,7
Mardin Alt Bölgesi	2013	59,7	25,9	10,9	3,5
	2014	61,0	31,7	7,0	0,3
Güneydoğu Anadolu	2013	66,9	21,3	8,6	3,3
	2014	58,2	34,4	6,6	0,9
Türkiye	2013	62,4	22,1	8,8	6,7
	2014	56,8	34,1	6,1	3,1

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Bölgede her hangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, alternatif olmayan işsiz kişilerin girişimci olma niyetlerinde artış görülmüştür.

3.12.7. Cinsiyet

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılında girişimcilik oranındaki artışı sağlayan erkek girişimciler olmuştur. Kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında Erkek/Kadın oranı 2,32:1 iken bu oran 2014 yılında 6.69:1 olmuştur. Dolayısıyla, 2013 yılında 10 girişimci kadına karşılık 23 erkek girişimci düşerken, 2014 yılında 67 erkek girişimci düşmektedir. Erken dönem girişimcilerin 2013 yılında % 30,1'i kadın iken, 2014 yılında bu oran %13'e düşmüştür. Kadın girişimci oranı üç alt bölgede de Türkiye ortalamasının (%22,2) belirgin olarak altındadır.

Tablo 3.12.8. Girişimcilerin cinsiyete göre oranları(%)

	YIL	2013	2014
Gaziantep Alt Bölgesi	Erkek	72,1	85,2
	Kadın	27,9	14,8
Şanlıurfa Alt Bölgesi	Erkek	71,4	90,2
	Kadın	28,6	9,8
Mardin Alt Bölgesi	Erkek	65,1	84,8
	Kadın	34,9	15,2
Güneydoğu Anadolu	Erkek	69,9	87,0
	Kadın	30,1	13,0
Türkiye	Erkek	68,5	77,8
	Kadın	31,5	22,2

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, 2013 yılına göre kadınların, erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine daha az güvenmeleri ve yaşadığı çevrede iş fırsatları konusunda daha az iyimser olmalarından dolayı 2014 yılında kadınların girişimcilik faaliyetine katılımları azalmış olabilir.

Tablo 3.12.9 gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kişilerin cinsiyete göre dağılımını gösterir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadın oranı %44 iken, 2014 yılında %24'e düşmüştür. Buna karşılık, erkek oranı %56'dan %76'ya yükselmiştir.

Gelecekte girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyen kadınların oranı, Mardin Alt Bölgesi'nde en düşük olup, bu oran %19,7 ile Türkiye ortalamasının (%31,0) belirgin olarak altındadır. Bu bölgede erken dönem kadın girişimci oranının düşmesinin bir sebebi de, gelecekte girişimci olmayı düşünen kadın oranında ki azalmadan olabilir.

Tablo 3.12.9. Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre oranları (%)

		2013	2014
Gaziantep Alt Bölgesi	Erkek	54,2	72,2
	Kadın	45,8	27,8
Şanlıurfa Alt Bölgesi	Erkek	56,3	76,4
	Kadın	43,7	23,6
Mardin Alt Bölgesi	Erkek	57,5	80,3
	Kadın	42,5	19,7
Güneydoğu Anadolu	Erkek	56,0	76,0
	Kadın	44,0	24,0
Türkiye	Erkek	58,4	69,0
	Kadın	41,6	31,0

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.12.8. Yaş

Türkiye genelinde girişimciler 25-44 yaş aralığında yoğunlaşmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde de bu yaş aralığındaki girişimciler yüksek orana sahiptirler. Girişimciler yaş itibarıyla yıllar arasında da farklılık göstermektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında (Tablo 3.12.10), 25-44 yaş grubu girişimci yüzdesinin %64,7'den %53,2'e düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığında Urfa Alt Bölgesi'ndeki düşüş, Antep ve Mardin Alt Bölgesi'ne göre daha fazla olmuştur. Buna karşılık, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %20,9 iken 2014 yılında %28,9'a, 45-64 yaş aralığında ise %14,4'den %17,9'a yükselmiştir. 18-24 yaş aralığında, özellikle Urfa ve Mardin alt bölgelerinde yükselme görülürken, Antep Bölgesi'nde genç girişimcilerin oranında bir değişim olmamıştır.

Sonuç olarak, 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta özellikle Urfa ve Mardin alt bölgelerinde önemli bir artış meydana gelmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde her iki yılda da genç nüfusun katılımı Türkiye ortalamasının üstünde iken, 45-64 yaş aralığı Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 3.12.10. Girişimcilerin Yaş Dağılımı (%)

		2013	2014
Gaziantep Alt Bölgesi	18-24	23,8	23,9
	25-44	60,4	55,5
	45-64	15,8	20,6
şanlıurfa Alt Bölgesi	18-24	20,7	30,5
	25-44	65,7	50,4
	45-64	13,6	19,1
Mardin Alt Bölgesi	18-24	17,9	33,1
	25-44	67,9	54,1
	45-64	14,3	12,7
Güneydoğu Anadolu	18-24	20,9	28,9
	25-44	64,7	53,2
	45-64	14,4	17,9
Türkiye	18-24	15,5	22,6
	25-44	64,5	54,7
	45-64	19,9	22,6

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

3.12.9. Eğitim

2013-2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görölmektedir (Tablo 3.12.11). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2013 yılında girişimcilerin %24,4'ü lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %40'a çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %47,3'den %27,3'e düşmüştür.

Alt bölge açısından, Antep ve Urfa alt bölgelerinde lise öncesi eğitime sahip kişilerin oranı yüksek iken, Mardin Alt Bölgesi'nde lise eğitimine sahip kişilerin oranı daha fazladır. Her alt bölgede lisan ve yüksek lisan eğitimi almış kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ise ciddi bir azalma yaşanmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, lisans ve yüksek lisans eğitime sahip girişimci oranının en düşük olduğu bölgedir.

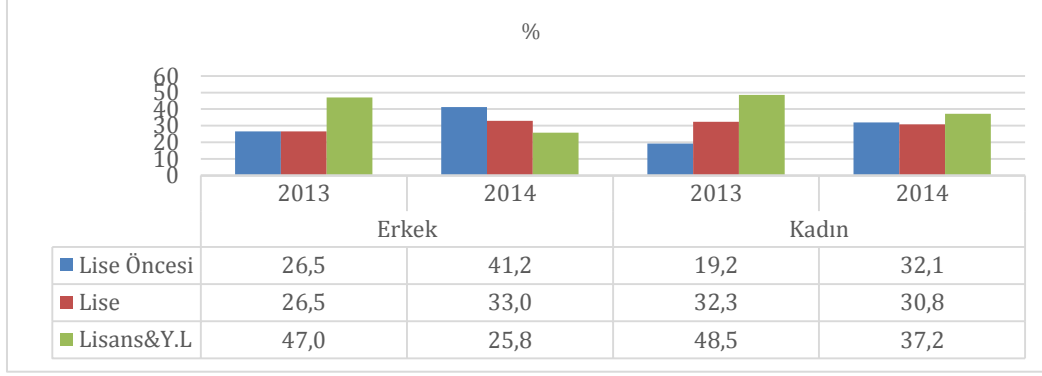
Tablo.3.12.11. Girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

		2013	2014
Gaziantep Alt Bölgesi	Lise Öncesi	22,9	46,2
	Lise	29,5	26,7
	Lisans&Y.L	47,6	27,1
şanlıurfa Alt Bölgesi	Lise Öncesi	29,3	39,7
	Lise	26,4	32,6
	Lisans&Y.L	44,3	27,6
Mardin Alt Bölgesi	Lise Öncesi	19,0	32,5
	Lise	28,6	40,8
	Lisans&Y.L	52,4	26,8
Güneydoğu Anadolu	Lise Öncesi	24,4	40,0
	Lise	28,4	32,7
	Lisans&Y.L	47,3	27,3
Türkiye	Lise Öncesi	19,7	33,5
	Lise	28,2	32,2
	Lisans&Y.L	52,1	34,3

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

Girişimcilerin cinsiyete göre eğitim düzeylerine baktığımızda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde her iki yılda da kadın girişimciler erkeklere göre eğitim düzeyleri daha fazladır. Fakat 2014 yılında eğitimli kadınların girişimcilik faaliyetine katılımı düşmüştür. 2013 yılında kadın girişimcilerin oranı %19,2'si lise öncesi eğitim düzeyine sahip iken, 2014 yılında %32,1'e yükselmiştir. Buna karşılık Lisans ve yüksek lisans sahibi kadın girişimcilerimiz oranını 2013 yılında %48,5 iken, 2014 yılında %37,2'ye düşmüştür.

Şekil 3.12.3.Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde cinsiyete göre girişimcilerin eğitim düzeyi(%)

Kaynak: GEM Türkiye Yetişkin Nüfus Araştırması

BÖLÜM 4: SONUÇ

Türkiye'nin girişimcilik konusunda durumunu ortaya koymak ve karşılaştırmalı analiz yapılmasına imkân vermek amacıyla 2013 yılında Türkiye genelinde 33.287 kişiyle anket yapılmıştır. Bu çalışma 2014 yılı içinde tekrar edilmiş, aynı metot kullanılarak 31.105 anket yapılmıştır. Türkiye, GEM projesine katılan ülkeler arasında en fazla örneklem sayısı kullanan ve ülkenin girişimcilik karnesini çıkaran tek ülkedir.

Girişimcilik faaliyetleri; Türkiye geneli, Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)-1'e göre 12 bölge ve (İBBS)-2'ye göre 26 alt bölge detayında analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır;

Türkiye'nin Girişimcilik Durumu ve GEM ülkeleri Karşılaştırması

- **Fırsatları Algılama;** 2013 yılında Türkiye'de yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun yaklaşık %38,63'ü gelecek 6 ay içinde yeni bir işe başlamak için fırsat oluşacağına inanmaktayken, bu oran, 2014 yılında % 39,8'e çıkmıştır. 2013 yılına göre, 2014 yılında yeni bir iş kurmak için fırsat oluşacağına inanan kişi sayısında artış olmuştur.
- **Girişimcilik Kapasitesi (Bilgi ve Beceri);** Türkiye'de yaşayan 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun 2013 yılında %52,24'ü yeni bir işe başlamak için yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu belirtirken, bu oran 2014 yılında %56,10 seviyesine yükselmiştir. Bu oran, 2006 yılından itibaren ilk defa Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ortalamasından (%54,11) yüksek çıkmıştır. Türkiye'de, 2013 yılına göre, 2014'de yeni bir iş kurmak için bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünen ve bu konuda kendilerine güvene kişi oranında artış olmuştur.
- **Risk Alabilme;** Bireylerin yeni bir işe başlamalarını etkileyen diğer bir faktör ise başarısızlık korkusudur. Türkiye'de 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusun, 2013 yılında %33,20'si yeni bir iş kurarken başarısızlık korkusunun kendilerini engellediklerini ifade ederken, bu oran 2014 yılında %36,39'a çıkmıştır. Dolayısıyla, kişilerin geçen yıla göre daha temkinli olduğu söylenebilir.
- **Kariyer Seçeneği Olarak Girişimcilik;** Türkiye'de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus (18-64 yaş) içindeki payı artmaktadır. Bu oran 2013 senesinde %64,02 iken, 2014 yılında %74,69 seviyesine çıkmıştır. 2006 yılından beri ilk defa Türkiye'de bu oran, Etkinlik Gündümlü Ekonomiler 'in (%68,66) ortalamasından yüksek olmuştur. 2013 yılında girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmek konusunda Türkiye, 30 ülkenin olduğu Etkinlik Gündümlü Ekonomiler arasında 21. sırada yer alırken, 2014 yılında 7. sıraya yükselmiştir.
- **Girişimci olma niyeti olan kişiler;** Türkiye'de, girişimci olma niyeti olan kişiler 2006-2008 yılları arasında ortalama % 22,93 iken, 2010-2012 arasında %17,33 seviyesine gerilemiş, 2013 yılında % 31,64 yükselmiştir. 2014 yılında yükselme trendi devam etmiş ve %35 seviyesine kadar çıkmıştır. Dolayısıyla, GEM araştırması, 2014 yılında her 100 kişiden 35 kişinin önümüzdeki üç yıl içinde girişimcilik faaliyetine niyetli olduğunu göstermektedir.
- Böylece, Türkiye'de kişilerin girişimci olma niyetlerinin artması girişimcilik olgusunun yaygınlaştığını ve artık Türkiye'de de girişimciliğin kişiler tarafından düşünülen ve arzu edilen bir unsur olarak yer almaya başladığı görülmektedir.
- **Erken Dönem Girişimciler;** Türkiye'de, Erken Dönem Girişimcilik Endeksi, 2006-2007-2008 yıllarında ortalama % 6 iken, 2010 yılında, %8,59'a yükselmiş, bu yükseliş 2011'de de devam ederek yaklaşık % 12 seviyesine çıkmıştır. 2012 yılında

%12 oranı tekrar yakalanmış olsa da 2013 senesinde % 10 seviyesine gerilemiştir. 2014 yılında bu oranda önemli bir artış yaşanarak %19 seviyesi yakalanmıştır. Sonuçta, her 100 kişinin 19'u Erken Dönem Girişimci olarak yeni bir girişimcilik faaliyetine başlamaktadır.

- 2014 yılında Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinde meydana gelen artış, yeni bir iş kurmak için fırsat oluşacağına inanan ve yeni bir iş kurmak için bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünen, girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak gören ve girişimci olma niyeti olan kişilerin oranındaki artıştan kaynaklandığı söylenebilir.
- Türkiye 2013 yılında Erken Dönem Girişimci Endeksi bakımından, 31 Etkinlik Gündümlü Ekonomi arasında 23. sırada iken, 2014 yılında 31 ülke arasında 8. sıraya yükselmiştir. Bu endeks kapsamında, Türkiye, 2006 yılından beri, ilk defa Etkinlik Gündümlü Ekonomiler ‘in ortalamasından (% 14,73) yüksek girişimcilik endeksine sahip olmuştur.
- Erken Dönem Girişimcilik Faaliyet Endeksi 2014 yılında, Çin, Guatemala, Jamaika, Meksika, Şili, Tayland, Uruguay ve Türkiye’de artış göstermiştir. Bu ülkeler arasında en fazla artış Türkiye’de yaşanmıştır.
- Türkiye’de toplam girişimcilik oranındaki artışın nedenlerinden biri de zorunluluktan dolayı fırsatları değerlendirmek amacıyla girişimci olanlardan kaynaklanmaktadır. Kısmen fırsat motivasyonu ile girişimci olmak isteyenlerin oranı 2013 yılında %8,1 iken, 2014 yılında %42,5’e çıkarak yaklaşık beş kat artmıştır.
- **İş durumu:** Kişilerin girişimci olmadan önceki iş durumuna baktığımızda; 2013 yılında yaklaşık % 90’ı tam veya yarı zamanlı olarak çalışan kişilerden oluşurken, bu oran 2014 yılında %63 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılım oranı %6’dan (2013 yılı), %31,6’ya (2014 yılı) yükselmiştir. Dolayısıyla, 2014 yılında meydana gelen girişimcilik faaliyetlerindeki artışın nedenlerinden biri de çalışmayan kişilerin mecburiyetten dolayı iş olanaklarını değerlendirip girişimci olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.
- Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin iş durumu baktığımızda, 2013 yılında bu kişilerin %62,5’i tam veya yarı zamanlı çalışan iken, 2014 yılında bu oran %56,8 seviyesine düşmüştür. Buna karşılık, çalışmayan kişilerin iş kurma istekleri artmıştır. Niyetli Girişimciler arasında emekli ve öğrenci olan kişilerin oranı %15 iken, bir sonraki yıl %9,2 seviyesine düşmüştür.
- Herhangi bir şekilde ücret kazanan kişiler, emekliler ve öğrencilerin girişimci olma niyetleri azalırken, çalışmayan kişilerin girişimci olma niyetlerinin arttığı, işsizliğin girişimci olmanın önemli nedenlerinde biri olmaya başladığı söylenebilir.
- **Yaş;** Türkiye’de 2014 yılındaki girişimcilerin yaş dağılımı, 2013 yılı ile karşılaştırıldığında 25-44 yaş arası yetişkin nüfusun girişimcilik faaliyetlerine katılımında azalma yaşanırken, ülkenin potansiyel gücü olan 18-24 yaş arası genç nüfusta önemli bir artış meydana gelmiştir. Genç girişimcilerin (18-24) oranı 2013 senesinde %15,52 iken 2014 yılında %22,62 seviyesine yükselmiştir.
- **Eğitim;** 2013- 2014 yılları arasında erken dönem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişilerin eğitim düzeyi karşılaştırıldığında önemli farklılıklar meydana geldiği görülmektedir. 2013 yılında girişimcilerin %48’i lise ve lise öncesi eğitim düzeyine sahipken, 2014 yılında bu oran %66 seviyesine çıkmıştır. Buna karşılık, lisans ve lisan üstü eğitime sahip olan girişimcilerin oranı %52’den %34’e düşmüştür. Dolayısıyla, 2014 yılında ülkemizde eğitilmiş kişilerin girişimcilik faaliyetlerine katılımında ciddi azalma yaşanmıştır.
- **Cinsiyet;** 2014 yılında ülkemizde girişimcilik oranındaki artış erkek girişimcilerden kaynaklanmaktadır. 2013 yılında, Erken Dönem Girişimciler ‘in toplamı içinde % 31,51 kadın iken, 2014 yılında bu oran %22,24 seviyesine düşmüştür.

- Gelecekte girişimci olma niyetleri olan kişilerin cinsiyete göre dağılımına baktığımızda, Erken Dönem Girişimciler 'de olduğu gibi gelecekte girişimci olmak isteyen kişilerin de çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Ayrıca, gelecekte girişimci olmak isteyen kişilerin toplamı içinde kadınların oranı 2013 yılında %31,51 iken, 2014 yılında 22,44'e düşmüştür.
- Cinsiyete göre, girişimcilerimizin girişimcilik faaliyetine başlamadan önceki iş durumuna baktığımızda, kadın girişimcilerimiz toplamı içinde çalışmayan kadınların oranı 2013 yılında %10,7 iken, 2014 yılında bu oran %39,5 seviyesine çıkmıştır.
- Türkiye'de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadınların oranı (%75,71), erkeklerin oranından (%73,75) daha fazladır. Buna rağmen, kadınların erkeklere göre risk almada daha temkinli hareket etmesi, bilgi ve beceri açısından kendilerine yeterince güvenmemeleri ve yaşadığı çevrede oluşan iş fırsatlarını görememelerinden dolayı girişimcilik faaliyetine katılımları daha düşük olmuştur.

Bölgesel Düzeyde Türkiye'nin Girişimcilik Faaliyetleri

- **Potansiyel girişimciler:** GEM, yaşadıkları çevrede fırsatları görebilen, yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünen ve risk alabilen kişileri "Potansiyel Girişimci" olarak tanımlamaktadır.
- Potansiyel Girişimciler" oranının en fazla olduğu bölgeler her iki yılda da Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgeleridir. Potansiyel girişimcilerin en düşük olduğu bölgeler ise 2013 yılında Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve İstanbul iken 2014 yılında Doğu Karadeniz, Batı Anadolu ve Batı Karadeniz olmuştur. 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde, iş fırsatları konusunda iyimser düşünen kişilerin oranında belirgin düşme ve risk alma konusunda daha temkinli olmalarından dolayı Batı Anadolu Bölgesi en son sırada yer almıştır. İstanbul alt Bölgesi'nde ise kişilerin iş fırsatları konusunda daha pozitif düşünmeleri ve yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenen kişi oranında artış olması potansiyel girişimci sayısını artırmıştır. Kayseri Alt Bölgesi'nde de, yeni bir iş kurmak için gerekli bilgi ve beceriye sahip olduklarını düşünen ve risk alabilen kişilerinin oranının artması, Orta Anadolu bölgesini 12. Bölge arasında 6. sıraya yükselmiştir.
- **Kariyer Seçeneği Olarak Girişimcilik;** Türkiye'de girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus içindeki payı her bölgede artış göstermiştir. Akdeniz Bölgesi'nde kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin oranı %66,3 iken, 2014 tarihinde %76,4 çıkarak 12 bölge arasında 4.sıradan 1.sıraya yükselmiştir. Akdeniz Bölgesini, Güneydoğu ve Ortadoğu Anadolu Bölgesi takip etmiştir. Girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kişilerin yetişkin nüfus içindeki payının en düşük olduğu bölgeler ise 2013 yılında; Doğu Karadeniz, İstanbul ve Doğu Marmara bölgeleri iken, 2014 yılında İstanbul, Doğu Karadeniz ve Batı Karadeniz en alt sıralarda yer almıştır. Özellikle Bursa Alt Bölgesi'nde bu oranın yükselmesi, Doğu Marmara Bölgesini 10. sırada, 6 sıraya çıkarmıştır.
- **Girişimci olma niyeti olan kişiler;** Türkiye'de, girişimci olma niyeti olan kişiler oranı Batı Anadolu ve Batı Karadeniz hariç her bölgede artış göstermiştir. Bölgesel düzeyde Girişimci olma niyeti olan kişilerin oranının en yüksek olduğu bölgeler her iki yılda da Orta Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleridir. Alt bölgeler bazında ele alındığında, Van Alt bölgesi ve Mardin Alt Bölgesi ilk iki sırayı almaktadır.
- Girişimci olma niyeti olan kişiler oranının en düşük olduğu bölgeler her iki yılda da Batı Karadeniz, Batı Marmara ve Doğu Karadeniz bölgeleridir. Batı Marmara Bölgesi'nde Balıkesir ve Tekirdağ Alt Bölgelerinde bu oran artmasına rağmen, Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Zonguldak Alt Bölgesi'nde düşüş Batı Karadeniz Bölgesi'ni en son sıraya geriletmiştir. Batı Anadolu bölgesi 2013 yılında 3. sırada

iken, Anakara alt Bölgesi'nde girişimci olma niyeti olan kişiler oranının düşmesinden dolayı, 2014 yılında 7. sıraya gerilemiştir

- **Erken Dönem Girişimciler;** Girişimcilik faaliyetlerini planlayanlar ile bu faaliyetleri hayata geçiren kişilerin yetişkin nüfus içindeki oranını gösteren Erken Dönem Girişimcilik Endeksi çalışmasının 2014 yılı sonuçlarına göre: Güneydoğu Anadolu, İstanbul ve Ege Bölgesi girişimcilik endeksinin en yüksek olduğu bölgeler olup bu oranlar sırasıyla;%21,6, %20,4 ve %19,6'dır.
- 2013 yılı ile karşılaştırdığımızda, 1.sırada olan Batı Anadolu Bölgesi 12 bölge arasında 2014 yılında 10 sıraya gerilemiştir. 2014 yılında Ankara Alt Bölgesi'nde, iş fırsatları konusunda iyimser düşünen kişilerin oranında belirgin düşme ve risk alma konusunda daha temkinli olmaları, girişimci olma niyeti olan kişilerin oranındaki düşmeden dolayı, Batı Anadolu Bölgesi'nde girişimcilik oranı düşmüştür. Buna karşılık, İstanbul Bölgesi'nde kişilerin iş fırsatları konusunda daha pozitif düşünceleri ve yeni iş kurma konusunda kendilerine güvenen kişi oranında artış olması ve girişimci olma niyeti olan kişilerin oranındaki artmadan dolayı girişimcilik endeksi artmıştır.
- **İş durumu:** Bölgesel düzeyde kişilerin girişimci olmadan önceki iş durumuna baktığımızda; herhangi bir işte çalışmayan kişilerin girişimcilik faaliyetine katılım oranının en fazla olduğu bölgeler; Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgeleridir. Buna karşılık, İstanbul, Batı Anadolu ve Doğu Marmara girişimci olmadan önce işsiz olan kişilerin toplam girişimcilik içindeki oranın en düşük olduğu bölgelerdir. Dolayısıyla, 2014 yılında her bölgede girişimcilik faaliyetlerindeki artışın nedenlerinden biri de çalışmayan kişilerin mecburiyetten dolayı iş olanaklarını değerlendirip girişimci olmalarından kaynaklanabilir.
- **Cinsiyet;** 2014 yılında, Erken Dönem Girişimciler 'in toplamı içinde kadın girişimcilerimizin en fazla olduğu bölgeler; Ege, İstanbul ve Batı Anadolu Bölgesi olurken, kadın girişimci oranının en düşük olduğu bölgeler ise Güneydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Ortadoğu Anadolu bölgeleridir.
- Kadın girişimcilerin eğitim düzeyine baktığımızda, lisans ve lisansüstü eğitime sahip girişimci kadınların en fazla olduğu bölgeler, Erken Dönem Girişimciler 'in toplamı içinde kadın girişimcilerin en fazla olduğu; Ege, İstanbul ve Batı Anadolu Bölgeleridir. Buna karşılık kadın oranının en düşük olduğu Güneydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde ise kadın girişimcilerin eğitim düzeyinin düşük olduğu görülmüştür.
- Potansiyel kadın girişimcilerin ve girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak düşünen kadınların oranın en fazla olduğu bölgeler; Kuzeydoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'dur.
- Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu bölgesi gelecekte girişimci olma niyetleri olan kadın girişimci oranın en düşük olduğu bölgelerdir. Aynı zamanda bu bölgeler girişimci kadın oranının en düşük olduğu bölgelerdir.

Sonuç olarak; farklılık gösterse de, her bölgede girişimcilik potansiyelinin yüksek olduğu bir ülkeyiz. Girişimcilik son yıllarda kariyer hedefleri arasına girmiştir. Türkiye'de genç nüfus oranın yüksek olması ve iş bulabilme imkânlarının azalması, girişimcilik ruhunu ortaya çıkaran en büyük nedenlerden biridir. Ayrıca, girişimci olmaya niyetli kişiler oranı yükselişi sürüyor. Dolayısıyla 2014 yılında girişimcilik oranı artış gösteren gelişmiş ülkeler arasında ilk sırada olmuştur. Girişimciler sınırlı kaynaklarını nasıl kullandıkları konusunda dikkatli olmaya başlamışlardır. Bunu yaparken günümüz koşullarında ihtiyaç motivasyonu ile girişimcilik faaliyetine başlasalar da fırsatları değerlendirmek yaklaşımı artmıştır. Girişimciliğin ekonomide önemi gittikçe artmaktadır. Bu nedenle girişimciliği güçlendirmek ekonomik büyümeye ve refaha katkı yapacaktır.

KAYNAKLAR

Amorós J. E. & N. Bosma, (2014) Global Entrepreneurship Monitor, 2013 Executive Report. *and Principles*, Harper & Row, New York.

Arenius, P. & Maria Minniti (2005) , Perceptual Variables and Nascent Entrepreneurship, *Small Business Economics*, vol: 24: pp: 233–247.

Bosma, N. , Z. J. Acs, E. Autio, A.Coduras, J. Levie (2009) Global Entrepreneurship Monitor, 2008 Executive Report.

Carree, M. A. and R. Thurik, (2003), ‘The Impact of Entrepreneurship on Economic Growth’, in David B. Audretsch and Zoltan J. Acs (eds.), *Handbook of Entrepreneurship Research*, Boston/Dordrecht:Kluwer- Academic Publishers, pp. 437–471.

Drucker, P.F. (1985) “The Practice of Innovation”, *Innovation and Entrepreneurship Practice* Hills, G.E. R.C. Shrader, G.T. Lumpkin (1999), Opportunity recognition as a creative process, *Frontiers of Entrepreneurship Research*, Babson College, Wellesley, MA.

Karadeniz, E. E., (2008), *Entrepreneurial Economy in Turkey*, Yalın Yayıncılık, İstanbul

Karadeniz, E. E., (2014), Türkiye’de Girişimcilik, GEM 2013

Karadeniz, E.E., & Özlem Özdemir (2016), Mapping Entrepreneurial Activity & Entrepreneurial Attitudes in Turkey, C. C. Williams & A. Gurtoo (Ed):*The Handbook of Entrepreneurship in Developing Economies içinde Bölüm 5*, Routledge Press, Taylor & Francis Group (Basım aşamasında)

Koellinger, P., M. Minniti and C. Schade, (2004), I Think I Can, I Think I Can: A Cross-Country Study of Entrepreneurial Motivation, Working paper, Humboldt University, DE.

Singer, S. J. E. Amoros, D. Moska, (2015), Global Entrepreneurship Monitor, 2014, Executive Report.

WEF, (World Economic Forum) Küresel Rekabetçilik Raporu 2013-2014, (The Global Competitiveness Report 2013–2014), Editor Professor Klaus Schwab

Wennekers, S. and R. Thurik (1999), ‘Linking Entrepreneurship and Economic Growth’, *Small Business Economics* 13(1), 27–55.